

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

ODDELEK ZA
GEODEZIJO

**UNIVERZITETNI
ŠTUDIJ GEODEZIJE
SMER PROSTORSKA
INFORMATIKA**

Kandidatka:

ANDREJA KORADE

PROBLEMATIKA PRIKAZA STANJA PROSTORA

Diplomska naloga št.: 879

**THE DISPLAY OF AN EXISTING SPATIAL PHENOMENA
AND THE PROBLEMS IT REVEALS**

Graduation thesis No.: 879

Mentorica:

Doc.dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Predsednik komisije:

Izr.prof.dr. Dušan Kogoj

Somentorica:

Viš.pred.mag. Mojca Foški

Ljubljana, 2011

Errata

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

Izjava o avtorstvu

Podpisana ANDREJA KORADE izjavljam, da sem avtor diplomskega dela z naslovom:
"PROBLEMATIKA PRIKAZA STANJA PROSTORA".

Izjavljam, je elektronska različica v vsem enaka tiskani različici.

Izjavljam, da dovoljujem objavo elektronske različice v repozitoriju UL FGG.

Ljubljana, 30. 11. 2011

Izjava o pregledu naloge

Nalogo so pregledali:

Bibliografsko- dokumentacijska stran

UDK	711.4:519.6(043.2)
Avtor	Korade Andreja
Mentor	doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
Somentor	viš. pred. mag. Mojca Foški
Naslov	Problematika prikaza stanja prostora
Obseg in oprema	110 str., 5 pregl., 68 sl.
Ključne besede	prikaz stanja prostora, varstveni režimi, dejanska raba prostora, namenska raba prostora, gospodarska javna infrastruktura

Izvleček

Diplomsko delo obravnava Prikaz stanja prostora, ki ga je uvedel Zakon o prostorskem načrtovanju (2007) in podrobneje definiral Pravilnik o prikazu stanja prostora (2008). Prvi del diplomskega dela obsega pregled zakonodaje nekaterih evropskih držav (Avstrije, Švice, Nizozemske, Danske, Finske) v primerjavi s slovensko zakonodajo s področja urejanja prostora. Primerjali smo sisteme prostorskega načrtovanja v posameznih državah, da bi odkrili pogostost pojavljanja prikaza stanja prostora. Odkrili smo pomanjkljivosti v praksi prostorskega načrtovanja pri nas, kljub v nekaterih pogledih dokaj primerljive zakonodaje. V drugem delu je prikaz stanja prostora podrobneje razdelan na podlagi zakonskih podlag in predpisov. Opredeljena je njegova struktura in vsebina, ne pa tudi način uporabe, čeprav je bilo rečeno, da bo predpisano tudi to. Med pripravo prikaza stanja prostora so se izpostavili trije izraziti načini možne uporabe, ki so v tretjem delu diplomskega dela podrobneje predstavljeni. Ker smo pri izdelavi prikaza stanja prostora naleteli na množico tako tehničnih, kot vsebinskih težav, smo podali predloge za njihovo odpravo. Ker je prostorsko načrtovanje izrazita interdisciplinarna dejavnost, smo v zadnjem delu diplomskega dela ugotovili, ali je obstoj prikaza stanja prostora upravičen (ali je dovolj dober ali ne) ter ali bi bilo morda potrebno razmisliti o kakšnem (kakšnih) drugih, boljših dokumentih.

Bibliographic- documentalistic information

UDK	711.4:519.6(043.2)
Autor	Korade Andreja
Supervisor	Alma Zavodnik Lamovšek, Ph. D
Co- supervisor	Assist. Prof. Mojca Foški, M. Sc
Title	The Display of an Existing Spatial Phenomena and the problems it reveals
Notes	110 p., 5 tab., 68 fig.
Key Words	display of existing spatial phenomena, regimes of protection, actual land use, intended land use, public infrastructure

Abstract

The presented work focuses on the document in the spatial planning, called The Display of an Existing Spatial Phenomena. It was introduced by The Spatial planning Law (2007) and described in details by The Rules on how to create and handle the Display of an Existing Spatial Phenomena (2008). The first part of the presented work focuses on the spatial planning laws of Austria, Switzerland, Netherlands, Denmark and Finland in comparison to the spatial planning laws of Slovenia. By doing so, we were able to conclude if any other of the given foreign countries have some kind of or similar Display of an Existing Spatial Phenomena. We discovered what the similarities or differences of the Slovenian spatial planning system are, even though the basics in the law are similar to the other reviewed laws. In the second part of the presented work we go to the details of The Display of an Existing Spatial Phenomena as written in the law and the rules. There is the analysis of structure and content being made. Because there is no clear dictation on what the display is supposed to be used for, it will be our job to discover that and determine what are the possible ways of its usage. Basically there are three obvious ways and they will be analysed in details. While creating The Display of an Existing Spatial Phenomena we came across quite a few technical problems and content deficiencies. There is a comprehensive presentation of those problems, together with the ideas on how to minimize them or cancel them altogether. To do so, the full understanding of Slovenian spatial planning is necessary. Because spatial planning is an interdisciplinary science field, the last part of the presented work will reveal if The Display of an Existing Spatial Phenomena is justified (and by that good enough) or not (and what are the possible alternatives in that case).

Posvetilo in zahvala

Rada bi se zahvalila podjetju ZUM d.o.o. za priložnost, izkušnje, razpoložljive podatke, uporabo računalniške in druge tehnologije ter znanja, ki so jih prijazno delili z mano pri pripravi tega diplomskega dela.

Zahvaliti se moram tudi svoji družini za moralno in finančno podporo tekom študija. Upam, da bom s tem dokumentom vsaj malo oddolžila.

Kazalo vsebine

1	Uvod	1
2	Metodologija in viri	3
3	Normativna ureditev urejanja prostora in prostorsko načrtovanje v nekaterih evropskih državah	5
3.1	Finska	5
3.1.1	Zakon o rabi zemljišč in gradnji ter Pravilnik o rabi zemljišč in gradnji	5
3.2	Danska	8
3.2.1	Zakon o prostorskem načrtovanju	9
3.3	Nizozemska	11
3.3.1	Zakon o prostorskem načrtovanju	13
3.4	Švica	14
3.4.1	Zakonodaja in postopki s področja prostorskega načrtovanja	14
3.5	Avstrija	15
3.5.1	Štajerski zakon o načrtovanju prostora	16
4	Prostorsko načrtovanje v Sloveniji	19
4.1	Zakon o prostorskem načrtovanju	20
5	Primerjava prostorskega načrtovanja Slovenije, Finske, Danske, Nizozemske, Švice in Avstrije	23
5.1	Povzetek glavnih značilnosti zakonov o prostorskem načrtovanju za izbrane obravnavane tuje države	23
5.2	Slovenija v primerjavi z obravnavanimi tujimi državami	25
6	Prikaz stanja prostora, njegova pomen in naloga ter prostorski informacijski sistem	31
6.1	Pravilnik o Prikazu stanja prostora	31
6.1.1	Obvezne sestavine grafičnega dela Prikaza stanja prostora	32
6.1.2	Obvezne sestavine tekstualnega dela Prikaza stanja prostora	32
6.1.3	Neobvezne sestavine Prikaza stanja prostora	32

6.1.4	Tehnična pravila za izvajanje pravilnika o Prikazu stanja prostora	32
6.2	Prostorski informacijski sistem	33
6.2.1	Uredba o prostorskem informacijskem sistemu	33
7	Prikaz stanja prostora kot nabor vseh razpoložljivih podatkov o pojavih v prostoru	35
7.1	Združevanje podatkov	35
7.2	Posodabljanje prikaza stanja prostora	36
8	Pomanjkljivosti podatkov, ki pridejo do izraza pri izdelavi prikaza stanja Prostora	37
8.1	Geodetske podlage	37
8.1.1	Register prostorskih enot	39
8.1.2	Zemljiški kataster	40
8.1.3	Kataster stavb	41
8.1.4	Predstavitev nekaterih problemov, ki so posledica neusklajenosti geodetskih podlag, s predlogi rešitev	41
8.2	Raba prostora	48
8.2.1	Namenska raba prostora	48
8.2.2	Dejanska raba prostora	49
8.2.3	Medsebojni odnos namenske in dejanske rabe	49
8.2.4	Predstavitev nekaterih problemov, ki so posledica hkratne uporabe digitalizirane namenske rabe prostora starejšega datuma z zemljiško katastrskim prikazom novejšega datuma	50
8.2.5	Predstavitev razhajanj med podatki namenske in dejanske rabe	58
8.2.6	Predstavitev nekaterih rešitev, ki bi bile potrebne za namene posodobitve namenske rabe prostora	65
8.3	Varstveni režimi	69
8.3.1	Natančnosti podatkovnih slojev varstvenih režimov	70
8.3.2	Predstavitev nekaterih problemov zaradi meja območij pod posebnimi varstvenimi režimi	72
8.4	Gospodarska javna infrastruktura	74
8.4.1	Predstavitev nekaterih problemov gospodarske javne infrastrukture	76

9	Prikaz stanja prostora v praksi	79
9.1	Zbiranje potrebnih podatkov	79
9.2	Usklajevanje potrebnih podatkov	79
9.3	Odpravljanje neskladnosti podatkov	81
9.3.1	Primeri popravkov, ki smo jih izvedli sami, zaradi uskladitve NRP z novo situacijo ZKP	82
9.3.2	Primeri popravkov varstvenih režimov, ki smo jih uskladili z novim stanjem ZKP in uradno potrjenim novim stanjem NRP	83
9.4	Grafični del prikaza stanja prostora	84
9.4.1	Grafični prikaz rabe prostora	85
9.4.2	Grafični prikaz gospodarske javne infrastrukture	88
9.4.3	Grafični prikaz varstvenih režimov	89
9.5	Tekstualni del prikaza stanja prostora	90
9.5.1	Osnovni podatki za območje prostorskega predpisa	90
9.5.2	Bilanca površin namenske in dejanske rabe	90
9.5.3	Bilance površin in sezname z varstvenimi režimi	91
9.5.4	Opis kakovosti in opozoril o primernosti in zanesljivosti uporabe posameznih delov grafičnega dela prikaza stanja prostora	92
9.5.5	Viri za pripravo prikaza stanja prostora	92
9.5.6	Sestavni deli grafičnega dela prikaza stanja prostora	92
9.6	Priprava podatkov za objavo na skupnem prikazu stanja prostora	92
10	Zaključek	95
11	Viri	101
11.1	Uporabljeni viri	101
11.2	Ostali viri	106
12	Priloge	109

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pregled pilotnih projektov, ki jih izvaja Nizozemska.	12
Preglednica 2:	Natančnosti podatkovnih slojev varstvenih režimov.	70
Preglednica 3:	Primer strukture klasifikacije evidence NRP.	86
Preglednica 4:	Primer strukture klasifikacije evidence dejanske rabe.	87
Preglednica 5:	(Ne)prikazovanje točkovnih pojavov GJI.	89

Kazalo slik

Slika 1:	Slovenija, kot jo pokrivajo različni varstveni režimi.	25
Slika 2:	Neskladje podatkov iz uradnih evidenc RPE, ZKP in NRP.	42
Slika 3:	Primer, kako bi se RPE, ZKP in NRP morali med seboj skladati, če bi bile zbirke podatkov usklajene.	42
Slika 4:	Meja KO ne sme deliti objektov na pol (vir: GURS 2006, 2007, 2008).	43
Slika 5:	Primer, kako bi se RPE, KO in ZKP morala med seboj skladati, če bi bile zbirke podatkov usklajene.	43
Slika 6:	Primer, kako bi se RPE, ZKP, KAST in DOF morali med seboj skladati, če bi bile zbirke podatkov usklajene.	43
Slika 7:	Sporno območje dveh občin, zaradi različne interpretacije poteka občinske meje.	44
Slika 8:	Ena parcela ne more pripadati k dvema občinama – polovica k eni in polovica k drugi.	45
Slika 9:	Primer, kako bi morala meja občine potekati po meji KO oz. ZKP, bi bile zbirke podatkov usklajene.	45
Slika 10:	Skladnost KAST z DOF in njuno neskladje z ZKP in DKN.	45
Slika 11:	(Ne)skladnost KAST z DOF.	46
Slika 12:	Zamik ZKP zaradi novih izmer.	47
Slika 13:	V ZKP so vključene parcele, ki ležijo v sosednji državi.	47
Slika 14:	Prikaz rabe prostora, namenske rabe in območja razhajanja, ki so večja od 5000 m ² .	50
Slika 15:	Območje med uradno mejo občine iz RPE v odnosu do NRP iz veljavnega plana.	51
Slika 16:	Primer, kako bi se morali podatki o meji občine, KO, ZKP in NRP ujemati, če bi bile zbirke podatkov med seboj usklajene.	51
Slika 17:	Ugotovljen stometrski premik ZKP.	52
Slika 18:	Stometrski premik ZKP iz leta 2009 in neusklajenost z NRP iz leta 2004.	52
Slika 19:	Primer, kako bi NRP morala biti usklajena z ZKP iz leta 2009.	53
Slika 20:	Razhajanje NRP, za katero je pri digitalizaciji geodetsko podlago predstavljal DKN iz leta 2004 in ZKP iz leta 2009 v primerjavi s predlogom uskladitve na ZKP iz leta 2009.	54
Slika 21:	Zaokrožitev stavbnega zemljišča glede na obstoječe kmetijske objekte, z urejeno dokumentacijo za gradnjo.	54
Slika 22:	Neznana prava lega stavbnega zemljišča, ki ga vodimo v NRP.	55
Slika 23:	Na obeh parcelah vzpostavimo stavbno zemljišče.	56

Slika 24:	Črna gradnja-DA ali NE.	56
Slika 25:	Zaokrožimo UON v NRP.	57
Slika 26:	Posledica nepazljivosti izvajalca in neskladnosti podatkov.	58
Slika 27:	NRP in dejanska raba na mestih, kjer v naravi potekajo ceste.	59
Slika 28:	Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF.	59
Slika 29:	Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v NRP vrisan gozd, v naravi pa so njive.	60
Slika 30:	Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF.	60
Slika 31:	Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v NRP vrisano kmetijsko zemljišče, v naravi pa je gozd.	60
Slika 32:	Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF.	60
Slika 33:	Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v NRP vrisano kmetijsko zemljišče, v naravi pa imamo opravka z vodnim zemljiščem.	61
Slika 34:	Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF.	61
Slika 35:	Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v NRP vrisano vodno zemljišče, v dejanski rabi pa kmetijsko in gozdno zemljišče, oboje pa je v nasprotju s stanjem, razvidnim na DOF.	62
Slika 36:	Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF.	62
Slika 37:	Vodotok, ki ni vrisan kot vodno zemljišče ne v NRP ne v dejanski rabi.	63
Slika 38:	Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF.	63
Slika 39:	Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v evidenci dejanske rabe vrisano vodno zemljišče, (obstaja tudi v naravi), ki pa ni zavedeno v NRP.	63
Slika 40:	Prikaz razhajanja med NRP in dejansko rabo na DOF.	63
Slika 41:	Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v NRP vrisano stavbno zemljišče, v naravi pa imamo opravka s kmetijskimi površinami znotraj meja naselja.	64
Slika 42:	Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF.	64
Slika 43:	Prestavitev stavbnega zemljišča.	65
Slika 44:	Izbris stavbnega zemljišča.	66
Slika 45:	Zmanjšanje stavbnega zemljišča.	66
Slika 46:	Povečanje stavbnega zemljišča.	67
Slika 47:	Zaokrožitev stavbnega zemljišča.	68
Slika 48:	Smiselna združitev stavbnega zemljišča.	69
Slika 49:	Združitev podatkov varstvenih režimov na eni karti.	73

Slika 50:	Neujemanje meje varstvenega območja za oskrbo s pitno vodo (stopnja varovanja IV) z ZKP iz 2009.	73
Slika 51:	Usklajena meja varstvenega območja oskrbe s pitno vodo z novejšim stanjem ZKP.	73
Slika 52:	Primer obstoječih podatkov iz ZKGJI za občino Šentilj.	75
Slika 53:	Približen potek vodovodnega omrežja.	77
Slika 54:	Neskladnost ZKGJI za ceste in ZKP.	77
Slika 55:	Neskladnost ZKGJI za telekomunikacijsko omrežje in ZKP.	77
Slika 56:	Skladnost ZKGJI vodovodnega omrežja in ZKP.	78
Slika 57:	Podatkovni sloj varstvenega režima Natura 2000, za območje celotne države.	80
Slika 58:	Podatkovni sloj varstvenega režima Natura 2000, zmanjšan na pojav, ki se nahaja v izbrani občini.	80
Slika 59:	Podatkovni sloj varstvenega režima Natura 2000, kjer je pojav, ki se nahaja v izbrani občini, prilagojen občinski meji, kot ta izhaja iz RPE.	80
Slika 60:	Ureditev podatkov o cestah iz različnih podatkovnih slojev.	81
Slika 61:	Izbira podatka in ureditev vozlišč (stičišč) zaradi lažje obdelave in prikaza podatkov v različnih fazah priprave prostorskih aktov z različno programsko opremo.	81
Slika 62:	Legenda k pripadajočim slikam.	82
Slika 63:	Zamik zemljiškega katastra in s tem stavbnega zemljišča.	82
Slika 64:	Zamik zemljiškega katastra in s tem najboljšega kmetijskega zemljišča.	82
Slika 65:	Zamik zemljiškega katastra in s tem gozdnega zemljišča.	83
Slika 66:	Zamik zemljiškega katastra in s tem drugih kmetijskih zemljišč.	83
Slika 67:	Uskladitev varstvenih režimov glede na novo stanje NRP in ZKP.	84
Slika 68:	Uskladitev varstvenega sloja podtalnice v skladu z odlokom o varstvenih pasovih in ukrepih za zavarovanje zaloga pitne vode črpališča Ceršak.	84

Kazalo prilog

- Priloga A: Pojasnilo GURS glede kvalitete podatkov
- Priloga B: Prikaz stanja prostora – grafični del, legenda
- Priloga C: Del legende PSP, ki se nanaša na geodetske podlage
- Priloga Č: Del legende PSP, ki se nanaša na rabo prostora
- Priloga D: Del legende PSP, ki se nanaša na GJI
- Priloga E: Del legende PSP, ki se nanaša na varstvene režime
- Priloga F: Karta rabe prostora – izrez iz dela PSP za rabo prostora, kjer je gostota pojavov največja
- Priloga G: Karta GJI in varstvenih režimov – izrez iz dela PSP za GJI in varstvene režime, kjer je gostota pojavov največja
- Priloga H: Tekstualni del PSP, ki se nanaša na dejansko in namensko rabo prostora ter ugotavljanje razlik površin, ki so večje od 5000 m²
- Priloga I: Tekstualni del PSP, ki se nanaša na določanje območja prostorskega akta

Okrajšave in simboli

DKAS	Društvo krajinskih arhitektov Slovenije
DKN	Digitalni katastrski načrt
DOF	Državni ortofoto
GJI	Gospodarska javna infrastruktura
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
IPoP	Inštitut za politike prostora
IZS	Inženirska zbornica Slovenije
KAST	Kataster stavb
KO	Katastrske občine
LN	Lokacijski načrt
MK	Ministrstvo za kulturo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
NRP	Namenska raba prostora
OPN	Občinski prostorski načrt
PIS	Prostorski informacijski sistem
PSP	Prikaz stanja prostora
RPE	Register prostorskih enot
UN	Urbanistični načrt
UON	Ureditveno območje naselja
ZAPS	Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije
ZKGJI	Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture
ZKme	Zakon o kmetijstvu
ZKN	Zemljiško katastrski načrt
ZKP	Zemljiško katastrski prikaz
ZLS	Zakon o lokalni samoupravi
ZN	Zazidalni načrt
ZPNačrt	Zakon o prostorskem načrtovanju
ZRPSJ	Zakon o regijskem parku Škocjanske jame
ZTNP	Zakon o triglavskem narodnem parku
ZUreP-1	Zakon o urejanju prostora

1 UVOD

Od leta 1945 do leta 2007 se je v Sloveniji zamenjalo šest sistemov prostorskega načrtovanja (Dekleva, 2011). Zadnja sprememba leta 2007, ki je vpeljala Zakon o prostorskem načrtovanju (v nadaljevanju ZPNačrt), je prišla prehitro, saj se nekateri prostorski akti, izdelani na podlagi Zakona o urejanju prostora iz leta 2002 (v nadaljevanju ZUreP-1), še sploh niso pričeli izvajati. Še več: zanje se ni pripravilo niti operativnih urbanističnih in gradbenih norm ter drugih pravil za ravnanje s prostorom (Novak, 2011). Zato ni bilo mogoče ugotoviti, ali je bil sistem, ki se je leta 2002 končno vzpostavil, dober ali slab, kje so bile njegove prednosti in pomanjkljivosti ter kako bi ga lahko (še) izboljšali. Namesto tega so se vpeljali novi prostorski akti, nove strokovne podlage, novi postopki, ki so uveljavili nove pojme. S tem smo se premaknili na rob administrativnega preverjanja zakonskih določb, brez smiselnega vsebinskega nadzora in urbanističnega poseganja v prostor. Med drugim je ZPNačrt (2007) kljub ratificirani konvenciji o krajini ukinil krajinsko zasnovo (Matjašec, 2010), analizo ranljivosti prostora in analizo razvojnih možnosti za dejavnosti v prostoru ter namesto tega uvedel prikaz stanja prostora in sektorska okoljska izhodišča (Mlakar, 2009). Prikaz stanja prostora (v nadaljevanju PSP) natančneje definira še Pravilnik o prikazu stanja prostora (v nadaljevanju Pravilnik o PSP) iz leta 2008, ki določa podrobnejšo vsebino in način priprave PSP, namen uporabe pa je ostal neopredeljen, čeprav 1. člen pravilnika zagotavlja, da bo določena tudi njegova uporaba. Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (v nadaljevanju Pravilnik o OPN) iz leta 2007, ki podrobneje določa izdelavo Občinskega prostorskega načrta (v nadaljevanju OPN), se posredno dotakne tega področja, in sicer naj bi se na podlagi PSP določila območja, ki ne sodijo v varstvene režime in na katera se zato lahko usmerja razvoj (Konečnik Kunst, 2011).

Izdelava PSP se na prvi pogled zdi preprosta. Ob pridobivanju potrebnih podatkov ali natančneje ob prikazovanju pridobljenih podatkov na skupni karti pa naletimo na množico ovir, ki so posledica tako vsebinskih kot tehničnih neskladij. Od nove generacije prostorskih aktov upravičeno pričakujemo ureditev področja prostorskega načrtovanja. Za učinkovito izdelovanje kakovostnih prostorskih aktov je treba več kot le sprejemati nove zakone, vpeljevati nove strokovne podlage in priloge k prostorskim aktom ter sprejemati predpise o tem, kako je pri prostorskem načrtovanju treba strokovno postopati. Urediti in uskladiti je treba vsa področja, ki se nanašajo na prostor – tehnično in vsebinsko, še posebno če želimo dobiti kvaliteten dokument, ki ga lahko uporabimo za konkreten namen. Zato bomo na eni karti bomo prikazali obstoječe podatke o prostoru, v skladu s Pravilnikom o PSP (2008), in poskušali ugotoviti, kaj smo s tem dosegli in ali je s tem naše delo že končano. Potem bomo preverili ali lahko prikazane podatke uporabimo za analize prostora, glede na to, da:

- so zbirke podatkov razpoložljive zbirke podatkov nastale v okviru različnih inštitucij,

- so primarno namenjene uporabi nosilcev urejanja prostora in šele nato za namene kot je prostorsko načrtovanje,
- so podatki različnih natančnosti,
- so bile za pridobivanje podatkov uporabljene različne metode zbiranja podatkov,
- se zbirke podatkov vzdržujejo in dopolnjujejo na različne načine in
- se spremembe in dopolnitve ene zbirke podatkov avtomatsko ne odražajo v drugi zbirki podatkov.

Pri tem bomo podatke bomo razdelili na štiri glavne skupine:

- geodetske podlage,
- raba prostora,
- varstveni režimi in
- gospodarska javna infrastruktura.

Ker bomo hkrati uporabljali podatke različnih virov pričakujemo, da bomo naleteli na nekatera neskladja. Poskušali bomo ugotoviti, če so morebitna neskladja zanemarljiva ali če bi bilo nujno uvesti postopke za odpravo neskladij;

Take sistematične analize PSP smo se lotili z namenom, da bi zagotovili čim bolj vsestransko uporabo tega dokumenta. To pa bo možno doseči šele z vsebinsko in tehnično usklajenostjo zbirk podatkov o prostoru ter zadostnim znanjem o tem čemu PSP služi in kako ga uporabljati.

2 METODOLOGIJA IN VIRI

Najprej je bilo potrebno pregledati zakone, ki posegajo na področje načrtovanja prostora. Zakone nekaterih tujih držav smo primerjali z našo zakonodajo in ugotavljali razlike in podobnosti v sistemih prostorskega načrtovanja z namenom, da bi ugotovili, ali je PSP (stalna) praksa tudi v katerih drugih državah.

Izbrali so se zakoni naslednjih držav: Finska, Danska, Nizozemska, Švica, Avstrija.

K izbiri Finske je botrovala njena navdušenost nad zahodno kulturo, ki je za seboj prinesla močno degradacijo prostora in okolja, vendar so v začetku 90-ih pričeli z resnimi ukrepi za zajezitev degradacije in izboljšanja nastalega stanja.

Razlog za izbiro Danske je njena velikost in število prebivalcev, saj se lahko primerja s Slovenijo. Poleg tega je Danska država, ki ima vodilno vlogo pri prostorskem razvoju z dolgo tradicijo sistematičnega prostorskega načrtovanja.

Razlog za izbiro Nizozemske se skriva v ruralnih in urbanih površinah, ki jih je država odvzela morju, da je lahko zadostila potrebam po razvoju. Kljub velikemu številu prebivalcev, ki živijo na majhnem ozemlju, velja za eno najbolj kmetijsko usmerjenih držav.

V Avstriji imajo prevladujočo razpršeno poselitev in veliko število manjših mest. S podobno poselitveno strukturo se srečujemo tudi pri nas.

Švica pa je država, ki podaja dober model za stroko, ki se ukvarja s prostorskim načrtovanjem. Uspešno so združili potrebe po gospodarskem in kulturnem razvoju, po stanovanjskih površinah in varovanju narave in to na način, s katerim v naravo močno posegajo, vendar tako, da jo hkrati varujejo. Kljub temu, da so s temeljitimi spremembami v odnosu do prostora in okolja pričeli šele po letu 1995, so danes posledice zastavljenih projektov lahko vzor, kako celovito pristopiti k prostorskemu načrtovanju.

Zakoni Finske, Danske, Nizozemske ter analiza prostorskega načrtovanja v Švici so dosegljivi na spletnih straneh (glej vire), v angleškem jeziku. Prevladujejo neuradni prevodi matičnih jezikov, kar pomeni, da bi kakšne informacije zaradi dvojnega prevajanja oz. dvojne interpretacije lahko dobile drugačen pomen. Količina tovrstnih napak ne bi smela biti pretirano visoka, zaradi česar ne morejo vplivati na širše razumevanje pristopov k prostorskemu načrtovanju. Avstrijski zakoni so bili edini, ki so bili uporabljeni v matičnem jeziku.

Primerjava slovenske zakonodaje z zakonodajami izbranih tujih držav bi morala pripeljati do primernosti ideje o prikazu stanja prostora in kakšen je namen njegove izdelave in uporabe.

Za boljše razumevanje problematike prostorskega načrtovanja je bilo potrebno preučiti še različne članke, povzetke razprav, poročila strokovnih združenj, korespondence med občinami in izvajalci prostorskega načrtovanja z ministrstvi ter geodetsko upravo.

Šele ob takšnem pristopu je mogoče predstaviti probleme, na katere smo naleteli pri izdelavi PSP. Ob tem so podani še predlogi za reševanje le-teh. Del vsebine je poleg tekstualne oblike izdelana še v kartografski obliki.

Glavni vir podatkov za teoretični del diplomskega dela je predstavljal svetovni splet, saj je tam mogoče najti potrebne informacije s področja zakonodaje, številne članke iz strokovnih revij in znanstvene prispevke.

Podatke potrebne za izdelavo in analizo izdelave PSP je zagotovilo podjetje ZUM d. o. o. Prav tako so bili na voljo z informacijami o težavah, s katerimi so se soočali izvajalci (in se še soočajo), in kakšnih rešitev se pri svojem delu poslužujejo.

Za izvedbo kartografskega dela je bilo potrebno pridobiti digitalne podatke iz zbirk podatkov, za katere skrbijo posamezna ministrstva Republike Slovenije. To so:

- podatki o dejanski rabi prostora (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano - MKGP),
- podatki o režimih varstva naravnih vrednot in ohranjanja biotske raznovrstnosti (Ministrstvo za okolje in prostor - MOP),
- podatki o varstvenih režimih vodnih virov (MOP),
- podatki državnih prostorskih aktov (MOP),
- podatki zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture (Geodetska uprava Republike Slovenije - GURS),
- podatki o varstvenih režimih kulturne dediščine (Ministrstvo za kulturo - MK, območni zavod),
- podatki zemljiškega katastra (GURS),
- podatki iz katastra stavb (GURS),
- podatki iz registra prostorskih enot (GURS),
- podatki iz registra zemljepisnih imen (GURS),
- uradno potrjena namenska raba prostora iz veljavnega plana (občina),
- državni ortofoto (GURS),
- informacije o veljavnih prostorskih izvedbenih aktih in o prostorskih izvedbenih aktih v pripravi (občina) in
- namenska raba iz veljavnega plana (občina).

3 NORMATIVNA UREDITEV UREJANJA PROSTORA IN PROSTORSKO NAČRTOVANJE V NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAVAH

ZPNačrt (2007) je bil sprejet, da bi zadostil novim spoznanjem, predvsem o varstvu okolja in narave, in da bi pospešil ter poenostavil postopke priprave in sprejemanja prostorskih aktov. Dejansko pa je prav povezava urbanizma, prostorskega načrtovanja in varovanja okolja, ki jo je predvidel ZPNačrt, otežila ali skoraj onemogočila prostorsko načrtovanje in podaljšala roke sprejemanja novih prostorskih aktov in tudi roke spreminjanja in dopolnjevanja veljavnih prostorskih aktov (Bassin, 2010). Strokovnjaki (Goljar, Simoneti, Pogačnik, Gabrijelčič, Novak, Konečnik Kunst idr.) ter združenja (ZAPS, IZS, IPoP, DKAS idr.) navajajo številne probleme prostorskega načrtovanja, ki se v zadnjih letih še poglobljajo. Predvsem tiste, ki se nanašajo na preveliko stopnjo varovanja skozi različne sektorje, ki so med seboj tudi izključujoči (Pogačnik, 2010; Gazvoda, 2010), ter na zakonske in politične omejitve (Koželj, 2010; Simoneti, 2010; Novak, 2011).

Zaradi naštetega pogledimo, kako primerljivo je prostorsko načrtovanje v Sloveniji s prostorskim načrtovanjem v nekaterih evropskih državah.

3.1 FINSKA

Finska je redko poseljena. Pozidani so manj kot 3 % ozemlja države, od tega kar 80 % ljudi živi v gosto pozidanih obmorskih in jezerskih predelih. Gosto pozidana območja imajo nizko intenziteto pozidave. Večina mest ima manj kot 10000 prebivalcev, le 10 jih ima več kot 50000. Največja koncentracija ljudi živi v helsinškem metropolitanskem območju. Manjša ruralna območja se soočajo z depopulacijo (www.environment.fi, 2010).

Za prostorsko načrtovanje so na Finskem ustanovili devetnajst regij, ki usklajujejo prostorske načrte za 432 občin, nadzor pa je v rokah trinajstih regionalnih okoljskih centrov (Ympäristöministeriö, 2005). Prostor urejajo z Zakonom o rabi zemljišč in gradnji (Land use and building act, 1999, spremembe in dopolnitve 2011) in s Pravilnikom o rabi zemljišč in gradnji (Land use and building decree, 1999, spremembe in dopolnitve 2011), sprejetim na podlagi Zakona o rabi zemljišč in gradnji.

3.1.1 Zakon o rabi zemljišč in gradnji ter Pravilnik o rabi zemljišč in gradnji

Cilj urejanja prostora je zagotoviti, da izraba prostora in vode ter gradbena dejavnost ustvarjajo pogoje za prijetno, harmonično in varno življenjsko okolje, ki je na razpolago vsem njegovim uporabnikom, ter da se ob varovanju naravnega cikla in ustvarjenih dobrin vzpodbuja ekološki, ekonomski, socialni

in kulturni trajnostni razvoj tako, da nihče od lastnikov zemljišč in/ali objektov ni prizadet zaradi načrtovanih prostorskih sprememb.

Prostorsko načrtovanje mora biti izvedeno na visoki ravni, poglobljeno, upoštevati pa mora vsa (spo)znanja. V procesu načrtovanja lahko sodelujejo vsi, ki se jih načrtovane spremembe v prostoru tičejo, saj se le tako lahko zagotovi, da nihče ni oškodovan. Prostorski načrtovalci morajo biti visoko usposobljeni, ob čemer morajo dosegati tudi standarde, ki jih predpisuje zakon. Ne glede na vrsto prostorskega načrta mora biti ta sestavljen iz tekstualnega in kartografskega dela s pripadajočim kartografskim ključem.

Struktura prostorske politike in prostorskih načrtov na Finskem je naslednja:

- državni zbor poda smernice in cilje, ki zadevajo vso državo, pristojno ministrstvo pa izvaja nadzor nad regionalnim načrtovanjem, odreja sankcije za neupoštevanje zakonov in navodil ter ponuja strokovno pomoč in usmeritve;
- regionalni razvojni centri izvajajo naloge nacionalnega pomena in nadzirajo rabo prostora ter gradnjo v prostoru znotraj njihovega ozemlja, ki jo vršijo občine;
- regionalni načrti rabe prostora morajo upoštevati državne usmeritve in podajati podrobnejše usmeritve za razvoj na prostoru regije;
- lokalne oblasti sicer lahko načrtujejo rabo prostora znotraj ozemlja občine, vendar potrebujejo za to zadostna finančna sredstva in ustrezne strokovnjake (mesta z več kot 6000 prebivalci potrebujejo vsaj enega usposobljenega načrtovalca);
- na lokalni ravni sta predpisana dva prostorska načrta, in sicer t. i. Občinski prostorski načrt, ki podaja splošna načela rabe prostora, ter t. i. Občinski podrobni načrt, ki podaja natančnejše predpise in norme rabe prostora ter gradnje v prostoru;
- če je treba ali če je to v javnem interesu, potem lahko več občin skupaj izdelata prostorski načrt.

S predpisi ali navodili lahko pristojno ministrstvo ali lokalna oblast podrobneje ureja rabo prostora in vod ter gradbene posege v prostor. Največ pozornosti pri tem posvečajo mednarodnim povezavam, preskrbljenosti države s prometno in energetske infrastrukturo, naravni in kulturni dediščini ter načrtovanim posegom na lokalni ravni, ki bi lahko imeli posledice za celotno državo, zlasti v obliki raznih naravnih ali drugih katastrof.

Namen regionalnega načrtovanja je vzpostavitev regionalnih razvojnih programov ter ciljev, z ocenami vplivov posegov. V regionalnih načrtih se določijo območja, ki imajo status posebnega regionalnega pomena, in na teh območjih so potrebna dodatna usklajevanja med regionalnim zborom in lokalnimi oblastmi (lahko tudi več občin). Regionalni načrti morajo nastati tako, da na nobena

občina ne bo oškodovana s tem, ko jih bo morala upoštevati pri izdelavi občinskih načrtov. V regionalnih načrtih se posebna pozornost nameni:

- družbeni strukturi v regiji,
- ekološki izrabi prostora in okolju prijazni usmeritvi prometa ter druge javne infrastrukture,
- dolgoročnemu načrtovanju izrabe vodnih in drugih (omejenih) naravnih virov,
- postavljanju pogojev za razvoj gospodarstva,
- varovani naravi in kulturni dediščini ter
- zadostnemu številu zelenih površin in površin za rekreacijo.

Enkrat letno se lokalne oblasti in regionalni zbori sestanejo, da se pogodijo o načrtih posameznih lokalnih oblasti zato, da ni nobena občina prikrajšana, in da preučijo izvajanje prostorskih načrtov in njihov vpliv na življenje ljudi in okolje ter fazo uresničevanja prostorskega načrta. Še posebej se posvetijo projektom, ki (lahko) imajo povečan vpliv na kakovost življenja. Poročila teh sestankov morajo biti javna.

Prostorsko načrtovanje na lokalni ravni mora zagotavljati:

- varno, zdravo, prijetno in socialno funkcionalno življenjsko ter delovno okolje, ki zadostuje potrebam različnih starostnih in družbenih skupin,
- ekonomsko smotrno strukturo in izrabo okolja ter smotrno porabo naravnih virov,
- varovanje kulturne dediščine in posameznih kulturnih vrednot,
- biološko raznolikost in druge naravne vrednote ter varovanje okolja in preprečevanje naravnih nesreč,
- funkcionalnost skupnosti in dobro ter ekonomično izrabo obstoječih stavb,
- dobre delovne pogoje,
- dobro dostopnost do javnih služb,
- primeren sistem prometne urejenosti, še posebej na področju nemotoriziranega in javnega prometa.

Namen občinskega prostorskega načrta je podajanje smernic razvoja v občini, in sicer ob upoštevanju regionalnih načrtov. Z njim se opredelijo območja, na katerih je treba izdelati lokalne podrobne načrte. Občinski prostorski načrt se mora neprestano dopolnjevati in posodabljati tako s strokovnega kot tudi s tehničnega vidika.

Zaželeno vsebino občinskega prostorskega načrta:

- analiza obstoječe funkcionalne, ekonomske in ekološke strukture,
- popis obstoječe gospodarske javne infrastrukture,
- analiza potreb po novih bivalnih površinah in javnih službah,

- možnosti ureditve prometa, zlasti nemotoriziranega in javnega potniškega prometa, možnost ureditve dobave elektrike in vode ter ureditve kanalizacije tako, da lahko govorimo o okolju prijazni infrastrukturi,
- razvoj zdravega in varnega življenjskega okolja, ki obravnava vse starostne in družbene skupine enakovredno,
- možnosti gospodarskega razvoja,
- minimalizacija naravnih nesreč,
- varstvo grajenega okolja, narave in posebnih naravnih vrednost in
- zadostno število zelenih površin in površin za šport ter rekreacijo.

S skupnim občinskim prostorskim načrtom lahko več občin skupaj izdelata prostorski načrt, s katerim sodelujoče občine med seboj usklajeno usmerjajo svoj razvoj. Če se občine odločijo za prostorski načrt te vrste in ga regionalni zbor odobri, ga je treba vključiti tudi v obstoječe regionalne načrte.

Pravilnik o rabi zemljišč in gradnji je dodatek Zakonu o rabi zemljišč in gradnji, ki določa:

- točno katere analize je treba nujno izdelati pred pričetkom izdelave prostorskega načrta in
- podaja konkretne kazalnike (maksimalna gostota poselitve, dimenzije objektov, prepredenost gospodarske javne infrastrukture ...).

V skladu s pravilnikom mora načrtovalec pred pričetkom priprave občinskega prostorskega načrta izvesti podrobne analize, ki se nanašajo na:

- življenjsko okolje in pogoje na območju, za katerega se bo izdelal prostorski načrt,
- geološke strukture, analize prsti, vode, zraka in mikroklima,
- rastlinstva in živalstva, biodiverzitete in naravnih virov,
- regionalne in lokalne družbene strukture, družbene klime, ekonomije,
- oskrbe z energijo in prometne infrastrukture ter
- naravne in urbanizirane krajine, kulturne dediščine in naravne dediščine.

3.2 DANSKA

Danska je država z nizkim številom prebivalcev (6 milijonov) in pokriva 43000 km² ozemlja. Razdeljena je na dvanajst statističnih regij in 275 občin. Približno 80 % prebivalstva živi v mestih, ki zavzemajo le 10 % ozemlja države, 67 % zavzemajo kmetijske površine, 12 % gozd, 11 % pa delno naravna območja (www.mim.dk, 2010).

Danska je tradicionalno usmerjena k varstvu okolja. Bila je prva država, ki je to vpeljala v svoje zakone. Najpomembnejši zakon, ki se tiče prostorskega načrtovanja, je Zakon o prostorskem načrtovanju (Spatial planning act, 1992, spremembe in dopolnitve 2007) in je posledica več desetletnih izkušenj na področju usklajevanja grajenega in naravnega življenjskega okolja. Spremembe in dopolnitve zakona so vršili sprti tako, da so vključevali še evropske direktive. S tem, ko so se lokalnim skupnostim podelile pristojnosti za načrtovanje prostora na lokalni ravni, se je prostorsko načrtovanje decentraliziralo, vendar si država kljub temu pridržuje pravico do veta v imenu nacionalnega interesa. Prostorsko načrtovanje občin usklajuje dvanajst regionalnih zborov, ki skrbijo za usklajene regionalne razvoje (Breuer, 2002).

3.2.1 Zakon o prostorskem načrtovanju

Z Zakonom o prostorskem načrtovanju se zagotavlja načrtovanje posegov v prostor, ki je (ob spoštovanju naravnega okolja) v interesu družbe. Preudaren in preiščljen prostorski razvoj omogoča ohranjanje življenjskega prostora živali in rastlin.

Cilji prostorskega načrtovanja so:

- razvoj celotne države, administrativnih regij in občin tako, da se ob celostnem načrtovanju upošteva tudi ekonomske interese,
- ustvarjanje in vzdrževanje pomembnih stavb, naselbin, urbanega okolja in narave,
- ohranjanje obalnih značilnosti,
- neonesnaževanje zraka, vode, prsti in omejevanje zvočnega onesnaževanja ter
- vključevanje javnosti v procese načrtovanja, kolikor je to le mogoče.

Ministrstvo za okolje je odgovorno za prostorsko načrtovanje in zagotavlja sprotne analize o dogajanjih in spremembah v okolju (vsaj vsaka štiri leta), in sicer: (ne)uspešnost izvajanja faz, predvidenih v prostorskih načrtih, vplivi na okolje, vplivi sprememb na ljudi, integracija sprememb v življenja ljudi ... Izsledke teh analiz je treba vključiti v prostorsko načrtovanje na regionalni in občinski ravni pri pripravi prostorskih načrtov. Z raznimi predpisi lahko ministrstvo zagotavlja izvrševanje za državo prioritarnih nalog na področju prostora. Za izvajanje pilotnih projektov, ki bi lahko izboljšali kakovost življenja, predpišejo posebne zakone, priskrbijo pa tudi finančna ter strokovna sredstva za izvajanje projektov.

Ministrstvo izvaja nadzor nad dejavnostmi na obalnih in priobalnih območjih, s čimer se zagotavlja ohranjanje (pri)obalne narave, hkrati pa skrbijo, da se na teh območjih intenziven gospodarski razvoj vrši v čim manjši meri. Urbana območja na obalah (turistične cone) so izbrana skrbno, tam pa veljajo stroge omejitve glede gostote in načina gradnje ter drugih posegov v prostor.

Kopenhagenskemu metropolitanskemu območju je namenjeno posebno poglavje Zakona o prostorskem načrtovanju. Pri načrtovanju prostora v kopenhagenskem metropolitanskem območju morajo sodelovati vse tukajšnje občine, saj se le tako lahko zagotovi enovit razvoj območja. Vključiti se morajo še administrativne regije, ki posegajo na to območje, da lahko uskladijo in prilagodijo še njihov razvoj, in sicer prednostno na področju gospodarske javne infrastrukture (s posebnim poudarkom na javnih prometnih povezavah). Ministrstvo izda predpise, ki se nanašajo na posamezne metropolitanske cone, kot so: osrednji urbani del, periferni urbani del, zeleni pasovi in ostali širši del metropolitanskega območja.

Na metropolitanskem območju Kopenhagna je potrebno:

- vzdrževati, obnavljati in "reciklirati" urbane strukture,
- posebno pozornost posvetiti razvoju javnega potniškega prometa,
- izdelati analize o primernosti umestitve novih urbanih funkcij na obrobju, če se le-te načrtujejo, vendar le, če za to obstaja ustrezna možnost komunalne opreme in
- ohranjati zelene površine znotraj urbanih struktur in jih ne smejo spreminjati v površine za šport.

Manjša mesta oz. naselja v okolici metropolitanskega območja lahko razvoj vršijo povsem lokalno, vendar se morajo ustrezno povezovati s centralnim urbanim delom.

Izven kopenhagenskega metropolitanskega območja se pripravljajo regionalni načrti, ki morajo podajati smernice za razvoj regij. Nastajajo na analizah obstoječih razmer in na želeno smer razvoja v naseljih in na ruralnih območjih. Upoštevati je treba:

- naravo in okolje ter površine za šport in rekreacijo,
- možnosti zaposlitve,
- možnosti in načine preskrbe prebivalstva s potrebnimi dobrinami,
- možnosti za izobraževanje in dodatne aktivnosti ter
- kulturo.

Vsaka občina mora imeti svoj občinski prostorski načrt, ki mora temeljiti na celostnih analizah razvoja občine. Vsebovati mora splošne usmeritve in cilje razvoja v prostoru, usmeritve za posege v prostor ter osnutke vsebine in razvoja za posamezne dele občine. Ne sme nasprotovati nadrejenim prostorskim načrtom, zakonom, smernicam, predpisom o varovanju vodnih virov, Naturi 2000, ter vsem predpisom, ki posegajo na omenjena področja.

Podrobnejša vsebina občinskih prostorskih načrtov:

- določitev območij naselij, sanacij, počitniških območij, ruralnih območij ... glede na intenziviteto izrabe,

- poslovne, industrijske, rekreacijske, stanovanjske ... cone znotraj urbanih naselij, pri čemer imata prenova in "reciklaža" prednost pred novogradnjo,
- sistem storitvenih dejavnosti in javnih ustanov, vključno z omejitvami glede števila in velikosti pojavov,
- infrastrukturni koridorji (prometni, energetske, komunalni ...),
- lokacije, namenjene posebnim projektom,
- območij, ki so pod vplivom zvočnega onesnaževanja (avtocesta, letališče, glasna industrija, ki obratuje neprestano,...), se ne sme določati za namene, ki dolgoročno ne smejo biti pod vplivom zvočnega onesnaženja (spalne soseske, izobraževalne ustanove ipd.), razen v primerih že predvidenih rešitev, zaščit in sanacij (zvočne ograje, postopno opuščanje industrije, ...),
- varovanje pomembnih agrokulturnih območij,
- območja pogozdovanja, če so potrebna in zaželeno, vzpostavljanje in varovanje mokrišč, vzpostavitev posebnih območij varovanja narave, varstvo kulturne dediščine in narave, varstvo geoloških značilnosti zemlje ter varstvo in izraba vodnih virov, vodnih tokov, jezer in obalnih območij v skladu z nadrejenimi zakoni, vključno s projekti posegov na ta območja in s projekti regeneracije teh območij,
- poročilo s kronološkim potekom razvoja in hitrostjo izvajanja posameznih faz razvoja,
- poročilo o povezanosti regionalnega načrta z občinskimi načrti,
- zakonske podlage in predpisi, ki bodo sledili iz tega prostorskega načrta,
- poročilo o vključevanju varovanih območij v razvoj,
- ocena potrebnih stanovanjskih in poslovnih ter drugih površin in ocena števila objektov za zadostitev razvojnih potreb,
- poročilo o vplivu prostorskih načrtov na okolje itn.

Vsa vsebina prostorskih načrtov se mora prikazati na kartah z ustreznim kartografskim ključem.

3.3 NIZOZEMSKA

Nizozemska zavzema nekaj manj kot 42000 km² in ima 16,5 milijonov prebivalcev. Razdeljena je na dvanajst administrativnih regij, znotraj njih pa se nahaja 430 občin. Je gosto poseljena država. 82 % prebivalstva živi v mestih, v velikem metropolitanskem območju in ostalih mestih, kar 69 % ozemlja pa je prednostno usmerjenega v kmetijstvo (Wikipedija, 2010).

Prostorsko načrtovanje na Nizozemskem ima dokaj zapleten sistem in temelji na Nacionalni prostorski strategiji (The National Spatial Strategy, 2006), ki velja do leta 2020. Na osnovi prostorske strategije je bil sprejet Zakon o prostorskem načrtovanju (The Spatial Planning Act, 1965, spremenjen in dopolnjen 2006). Za načrtovanja prostora so bile vzpostavljene posebne agencije, katerih naloga so

izdelovanje prostorskih načrtov, znanstvenoraziskovalna in izobraževalna dejavnost. Razvoj prostora se mora prilagajati trendom spreminjanja načina življenja in projekcijam o spremembi starostne in kulturne sestave prebivalstva, naravnemu prirastku in migracijam (dnevnim migracijam in priseljevanju), zato je naloga ustanovljenih agencij pri izdelavi prostorskih načrtov tudi upoštevanje sedanjega stanja in projekcij v prihodnosti (Hajer, Zonneveld, 1999).

Iz Nacionalne prostorske strategije sledi, da je potrebno upoštevati razvojne možnosti in vzdrževati naravo, obojemu pa podrežati infrastrukturo. Nujno je, da se prepoznajo območja vodnih virov (in kvaliteta voda), omogoča dostopnost in varstvo obmorskih območij, zaščititi naravne danosti in da se preuči potrebe po stanovanjskih površinah in razvoju podeželja (Vink, Van der Burg, 2006).

Cilj države je zmanjšanje onesnaženja (onesnaženje vode, zemlje, zraka, zvočno in svetlobno onesnaževanje), ki se je v zadnjih letih povečalo v škodo ljudi in kmetijstva. Nacionalna strategija sledi projekcijam o povečanju števila prebivalcev v državi in potrebam, ki iz tega izhajajo (delovna mesta, preskrba, promet ...). Ker predvidevajo izgubo kmetijskih zemljišč in zmanjšanje virov pitne vode, se trenutno posvečajo ohranitvi teh dveh virov. V ta namen so vzpostavili štiri velike državne projekte (Preglednica 1), ki so v pristojnosti štirih ministrstev (oz. ministrov, ki so zanje neposredno odgovorni). Z njimi želijo uskladiti velika mesta s primestji in podeželjem, hkrati pa pokazati, kako naj prostorsko načrtovanje sledi projekcijam prihodnosti (Vink, Van der Burg, 2006).

Preglednica 1: Pregled pilotnih projektov, ki jih izvaja Nizozemska.

Projekt	Pristojno ministrstvo	Namen projekta	Cilji
Noordvleugel	Ministrstvo za nepremičnine, prostorsko načrtovanje in okolje	Konurbanizacija nizozemskih velikih mest	Projicirati rast mest na mesti Amsterdam in Almere (ki se hitro širi) in vzpostavitev ustrezne prometne in druge infrastrukture, vključno s širitvijo pristanišča in letališča.
Zuidvleugel	Ministrstvo za promet, gospodarske javne službe in vodno gospodarstvo		
South- East Brabant/ North Limburg	Državni sekretariat za ekonomske zadeve		
Groene Hart	Ministrstvo za kmetijstvo, naravo in kakovost hrane	Sodelovanje (razmerje) konurbaniziranih mest s podeželjem	Kako zagotoviti varstvo narave in kulturne dediščine ter vodnih virov v razmerju do velikih metropolitanskih območij.

3.3.1 Zakon o prostorskem načrtovanju

Namen Zakona o prostorskem načrtovanju je skrajšati postopke izdelave in sprejemanja prostorskih načrtov ter zmanjšati vlogo države in povečati odločanje na lokalni ravni. Zakon predvideva vzpodbude za pilotne projekte, ki bi izboljšali življenje ljudi, revitalizirali ruralna območja in omogočili zdravo življenjsko okolje. Iz omenjenih projektov bodo izhajale smernice za prostorske načrtovalce, ki so zaposleni v okviru prostorskih agencij.

Zakon uvaja pokrajinsko (regionalno) politiko. Njena naloga je izvajanje letnih pregledov nad (ne)učinkovitostjo izvajanja prostorskih načrtov in sprejemanje regionalnih prostorskih načrtov (za celotno ozemlje ali samo za posamezne dele). Preden se regionalni načrt sprejme, ga je treba oceniti, če je v skladu z vsemi zakoni in predpisi in če je predlagana vsebina ustrezna glede na cilje, zadane na nivoju države. S sprejetjem regionalnega prostorskega načrta le-ta postane zavezujoč za lokalne oblasti in ga morajo upoštevati pri izdelavi lokalnih prostorskih načrtov.

Na občinski ravni so predpisani Strukturni načrti in Lokalni načrti namenske rabe prostora, ki morajo upoštevati Regionalne prostorske načrte in Nacionalno strategijo. S strukturnimi načrti se podajajo smernice in cilji pričakovanega razvoja v prostoru. Z Lokalnimi načrti namenske rabe prostora se določa razvoj prostora. Javnost mora imeti pravico do sodelovanja pri pripravi lokalnih načrtov.

Lokalni načrti namenske rabe prostora morajo vsebovati:

- določene rabe prostora in definirana pravila, ki se nanašajo na načrtovane rabe,
- cilje, ki jih občina želi doseči v bližnji prihodnosti, in načrte, na kak način želi te cilje doseči,
- območja, predvidena za izgradnjo državne prometne in druge infrastrukture, saj tem območjem občina ne sme predpisovati namenske rabe,
- območja, kjer je treba vršiti obnove, sanacije ali zgojitve poselitve,
- morebitne prepovedi do posegov v prostor,
- če je treba, mora vsebovati posebna pravila, na osnovi katerih se lahko pridobijo gradbena dovoljenja,
- območja varovanja in (ne)dovoljene posege v varovana območja,
- postopke, ki morajo biti izpeljani (pravni postopki in postopki povrnitve v prvotno stanje), če je bila raba prostora uporabljena drugače, kot je predpisano v prostorskem načrtu,
- pravne posledice (ne)upoštevanja prostorskih načrtov in sankcije za nespoštovanje,
- kartografske podlage z ustreznim kartografskim ključem.

3.4 ŠVICA

Švicarska planota zavzema 30 % države in je najgosteje poseljena. Na tem delu najdemo največja mesta. Južni del, kjer so švicarske Alpe, ki zavzemajo 65 % celotnega ozemlja države, je najredkeje poseljen del in hkrati najbolj turistično obiskan. Severni del (t. i. Jursko pogorje) zajema manjši del ozemlja države, je gosto poseljen, ima velika mesta in je hkrati najbolj industrializiran del države. 73% vseh prebivalcev živi v mestih (Wikipedija, 2010; Muggli, 2004).

Švica je zvezna država, v katero je združenih 26 kantonov in 2889 občin. Vsak kanton je samostojna enota s svojo ustavo in zakoni, katerim se morajo podrežati občine znotraj kantona. Ustava pravi, da so kantoni pri predpisovanju zakonov samostojni. Razumevanje švicarskega sistema prostorskega načrtovanja izhaja iz lege države in njenih reliefnih značilnosti. Glavna gospodarska panoga države je turizem, zato je v ospredju skrb za okolje. Gre za varovanje okolja z vzpodbujanjem inovacij, ki bi v okolje prinesle razvoj in hkrati varovale naravo. Zato morajo različni resorji med seboj delovati usklajeno, da prioritete in omejitve enega sektorja ne gredo na škodo drugega (Muggli, 2004).

Švica je leta 1996 izvedla resno analizo dotedanjega razvoja države in sodobnih trendov, z namenom da se zajezi nenadzorovana pozidava in onesnaževanje zraka zaradi povečanja prometa. Na osnovi te analize so sprejeli smernice za načrtovanje, katerih namen ni določiti, kakšna naj bo država v prihodnosti temveč omogočiti povezan razvoj države. V ta namen so leta 2000 po različnih delih države vpeljali 25 inovativnih projektov, ki jih sponzorira država. Vsak projekt ima različne pristope in metode razvoja, s poudarkom na usklajenem razvoju poselitve, dejavnosti, prometa in narave in na podlagi rezultatov želijo pridobiti učinkovit model razvoja za celotno državo (Signer, Vinzens, 2002).

3.4.1 Zakonodaja in postopki s področja prostorskega načrtovanja

Čeprav je prostorsko načrtovanje razdeljeno na tri nivoje (občinski, kantonski, federacijski), ti niso neodvisni, ampak so enakovredno odgovorni za smotrno in odgovorno izrabo prostora. Cilj je omejitev nenadzorovane širitve pozidave, ohranjanje kulturno ustvarjene narave in ohranjanje zdravega bivanjskega okolja. Potrebe po ohranjanju narave in po razvoju človekove dejavnosti je potrebno upoštevati enakovredno. Naloga prostorskih načrtovalcev je, da najdejo najboljše možne rešitve za usklajevanje interesov v prostoru.

Država na področje prostorskega načrtovanja posega s federativnim zakonom o prostorskem načrtovanju (Bundesgesetz über die Raumplanung, 1979) in smernicami za načrtovanje (Swiss Planning Policy Guidelines, 1996). Za prostorski razvoj podaja samo cilje razvoja države, smernice za

razvoj države in v skladu z ustavo določa območja, kjer je gradnja prepovedana. Določa še postopke izvajanja in sprejemanja prostorskih načrtov, usklajuje kantonske interese za skladen razvoj države ter vpeljuje instrumente nadzora nad prostorskim načrtovanjem. Naloga države je tudi usklajevanje kantonov na področju prometne, energetske, komunikacijske in komunalne infrastrukture ter določanje območij nacionalnega pomena (parki in rezervati, izkoriščanje naravnega bogastva ipd.).

Kantoni so dolžni upoštevati federativni zakon o prostorskem načrtovanju in ga vpeljati v kantonske Strukturne plane (Richtplan). V skladu s smernicami za načrtovanje morajo kantoni pripraviti smernice prostorskega razvoja (Spatial Development Guidelines). S Strukturnimi plani pa se določa:

- pravila, po katerih je potrebno voditi postopke posegov v prostor,
- čim bolj racionalna izraba prostora,
- razvoj prometne infrastrukture,
- postopke za izdajanje gradbenih dovoljenj,
- nadzor nad zakonitostjo posegov v prostor,
- nadzor nad uspešnostjo izvajanja posegov v prostor in
- načina vključevanja in ozaveščanja javnosti.

Cilj Strukturnih planov ni togo uvajanje pravil in postopkov, ki se jih morajo držati občine, temveč uspešno združevanje interesov vseh občin, ki so v pristojnosti posameznega kantona, za doseg maksimalnega možnega smotrnega izkoristka prostora. Strukturne plane je zato potrebno nenehno dopolnjevati in pregledovati uspešnost izvajanja vsaj vsakih 10 let.

Kantoni lahko vpeljejo tudi regije, kot raven za usklajevanje občinskih in kantonskih potreb.

Smatra se, da so občine pri načrtovanju prostora neodvisne, vendar morajo upoštevati z višjih ravni določene cone, kjer pozidava je oz. ni dovoljena ter druge okoljske omejitve. Občina svoj prostor ureja z Rabo prostora (Nutzungsplan), ki mora biti v skladu s Federativnim zakonom o prostorskem načrtovanju. Investitorji so pri gradnji dolžni upoštevati podrobno namensko rabo, ki jo občina določi, vključno z določenim tipom gradnje in gostoto pozidave. Občina mora načrtovati rabo prostora za 15 let vnaprej in ustrezno opredeliti faze razvoja v prostoru.

3.5 AVSTRIJA

Večji del Avstrije leži v Alpah. 43 % države pokrivajo gozdovi, 32 % zemljišč se uporablja za kmetijstvo, 6 % ozemlja je poseljenega ali namenjenega za infrastrukturo, 2 % pa pokrivajo vodne površine. Največja gostota poselitve je v rečnih dolinah. Za Avstrijo je značilna razpršena poselitev. Največje in hkrati tudi glavno mesto mesto, Dunaj, ima več kot 1,5 milijona prebivalcev, sledi mu

Gradec z 250000, še 4 mesta imajo okoli 100000 prebivalcev, ostala mesta sodijo med manjša mesta (Wikipedija, 2010).

Tudi Avstrija je zvezna država. Sestavlja jo 9 dežel, ima 2162 občin. Avstrijske dežele so pri pisanju zakonskih podlag samostojne. Zaradi različnih deželnih zakonov ima Avstrija več ureditev in sistemov. Kar je vsem deželam skupno je hierarhija prostorskega načrtovanja, ki poteka na relaciji država - dežela - občina. Na državni ravni imajo Avstrijski razvojni koncept prostora (Österreichischen Raumentwicklungskezept - ÖREK, 2001), ki je posledica štirideset letnega dopolnjevanja in izpopolnjevanja in vsebuje tudi evropske smernice.

Na državni ravni je prostorsko načrtovanje povezano z določanjem naravnih parkov in rezervatov državnega pomena, razvojem prometne infrastrukture državnega pomena, urejanjem gozdov in voda in z obdavčitvijo preko katastra in popisa zemljišč.

Zaradi različnih deželnih zakonov na občinski ravni ni ustaljenih postopkov in vsebin prostorskih načrtov. Splošno velja, da je prostorsko načrtovanje skupek različnih znanosti (s področja agronomije, arhitekture, biologije, ekologije, geografije, gozdarstva, inženirskih ved, družboslovnih znanosti ...). Zahtevana je povezanost prostorskega načrtovanja in okoljskega menedžmenta. Če na kratko povzamemo težnje avstrijskih občin:

- težijo k povečanemu pomenu varstva okolja, za kar so uvedli presoje vplivov na okolje,
- poudarjen je trajnostni razvoj tako na okoljskem, gospodarskem, socialnem kot kulturnem območju in
- javnost sodeluje pri postopkih načrtovanja, vendar ne vsa, temveč samo tisti, ki za to izkažejo pravni interes.

Svoj Zakon o urejanju prostora ima recimo dežela Štajerska (Steiermaerkisches Raumordnungsgesetz, 1974, spremenjen in dopolnjen 2010), s katerim deli urejanje prostora na dva dela, in sicer na deželno raven, kjer imajo Deželni in regionalni razvojni program, in na lokalno raven, kjer imajo Koncept prostorskega razvoja, Načrt namembnosti zemljišč ter Zazidalni načrt (Opl, 2009).

3.5.1 Štajerski zakon o načrtovanju prostora

Prostorsko načrtovanje je načrtovanje prostora, kot naj se razvija v prihodnosti. Upoštevati mora vse udeležence v prostoru (naravne danosti, naravno življenjsko okolje, gospodarske, socialne, zdravstvene in kulturne vidike življenja, tipične poselitvene strukture, razvoj gospodarstva, prometne

strukture, ostalo infrastrukturo). Prostorska izkoriščenost mora biti optimalna (enakomerno upoštevani interesi varstva narave in interesi ljudi).

Prostorsko načrtovanje na Štajerskem mora temeljiti na ohranjanju in izboljševanju naravnih dobrin, kot so kvaliteta tal, vode in zraka, smotrnem izkoriščanju zemljišč za gradnjo in usklajevanju in dopolnjevanju različnih rab prostora.

Cilji, ki jih mora prostorsko načrtovanje doseči, so:

- razvoj ekonomskih in socialnih struktur,
- razvoj poselitvenih struktur (vzpodbujanje decentralizacije, upoštevanje trendov preseljevanja, upoštevanje ekoloških, ekonomskih in socialnih kapacitet, razvoj od znotraj navzven, recikliranje objektov in ohranitev obstoječih grajenih struktur, obnova obstoječe infrastrukture, razvoj javne prometne infrastrukture, doseganje ciljev za ohranitev klimatskih razmer, zmanjševanje možnosti naravnih katastrof),
- zagotovitev ustrezne preskrbe prebivalstva in gospodarstva (umestitev prostorov za centralne, servisne, obrtne in druge gospodarske dejavnosti in razvoj centralnih delov naselij),
- prepoznavanje in ustrezno varovanje značilnosti podeželja (tipična gradnja, tipične poselitvene strukture, prenova, ohranitev grajenih in naravnih struktur),
- varovanje kulturne dediščine in tipičnih mestih in vaških oblik ter
- usklajevanje različnih rab prostora tako, da se ohranjajo in hkrati dopolnjujejo.

Prostorski načrti morajo upoštevati strategijo in priporočila države, evropske predpise in evropske ter mednarodne pogodbe, ki se tičejo varovanja narave in zraka (npr. Natura 2000, Alpska konvekcija). Vključiti je treba raziskave, ki proučujejo količino in kakovost naravnih virov, razvojne probleme, možnosti razvoja, trajanje vplivov, pogostost pojavov, možnost vračanja v primarno rabo, dovoljene in mejne vrednosti vplivov, vpliv ustvarjenih struktur na naravne pojave, ogroženost življenjskega okolja in zdravja ljudi, ranljivost okolja ... Kadar je v prostorskih načrtih dana prednost eni vrsti razvoja ali panoge na škodo ostalih, razvoj ni predviden uravnoteženo in temu se mora prostorski načrtovalec izogniti. Vsak prostorski načrt naj ima več možnih variant razvoja. Variante je treba strokovno preučiti in na podlagi okoljskega poročila izbrati najboljšo možno pot.

Deželno načrtovanje podaja temelje za preučevanje značilnosti prostora vključno z znanstveno podporo, metodami dela, nadzorom in cilji, ki bi jih radi dosegli. Na deželni ravni je treba usklajevati regionalne koncepte, s čimer se zagotovi enakomeren in skladen razvoj celotne dežele.

Štajerska mora izdelati Razvojni program, v katerem bodo definirana centralna naselja, razvojne želje in cilji, podrobneje pa bodo opisani cilji s smernicami za posamezne regije. Podrobnejša vsebina mora

zajemati okoljsko-funkcionalne razvojne cilje, v katerih mora biti opisana vloga posameznih regij in občin v deželi, določene meje naselij, določene mejne vrednosti, ki se tičejo velikosti in gostote poselitve, možnost umestitve velikih gradbenih kompleksov, možnost izkoriščanja odprtega prostora in možnost razvoja ali izboljšanja infrastrukture.

Na občinski ravni imajo tri prostorske načrte, in sicer Razvojni program, Načrt rabe prostora in Urbanistični načrt.

Razvojni program povzema vse nadrejene predpise in prostorske načrte (vključno z območji, ki so za občino ali deželo oz. državo posebnega pomena), podaja zeleno smer razvoja občine in način sodelovanja s sosednjimi občinami. Vse odločitve umestitve posameznih rab v prostor morajo temeljiti na obširnih analizah pojavov (naravnih, družbenih, ekonomskih) v prostoru.

V razvojnem programu mora občina natančno določiti svoje meje in predpostaviti razvoj posameznih področij, kot so stanovanjsko, industrijsko, obrtno, storitveno, turistično, javno,...), predpisati dovoljene vrednosti (gostota zazidanosti, gabariti,...), predvideti število potrebnih zelenih površin, trgovskih središč, "tihe" soseske, določiti območja živinoreje, poljedelstva, izkoriščanje vodnih in naravnih virov ... Podati mora načine izboljšanja kakovosti vode, zemlje, zraka, kako sanirati degradirana območja, kako prenoviti in ponovno usposobiti propadajoče ali zapuščene objekte, zmanjšati zvočno in svetlobno onesnaževanje, izdelati energijski koncept in uporabo obnovljivih virov, itd.

Načrt rabe prostora natančneje določa rabo prostora in gradnjo v prostoru na parcelo natančno. V njem so določena območja gradnje, prometnih površin in odprtega prostora ter umestitev centralnih, storitvenih, obrtnih, mešanih dejavnosti v prostor. V zakonu je predpisano, na koliko število ljudi je potrebnih koliko vrtcev, storitvenih dejavnosti, zelenih površin, površin za živali ipd.

4 PROSTORSKO NAČRTOVANJE V SLOVENIJI

V grobem lahko prostorsko načrtovanje v Sloveniji razdelimo na obdobje pred letom 1990 in po njem.

Med leti 1945 in 1965 smo se soočali s povojno obnovo in s podružabljanjem zemljišč. Srečamo se s prvimi poizkusi postavitve zakonodaje, ki bi dovoljevala in/ali prepovedovala gradnjo in določala, katera zemljišča so primarno namenjena samo kmetijski obdelavi. Postavili so se temelji sektorskemu načrtovanju, ki ga pri nas še vedno uporabljamo, urejanje prostora pa se je usmerilo samo na območja, na katerih je dovoljena gradnja (Dekleva, 2011).

Začetke pravega prostorskega načrtovanja umeščamo v leto 1967, ko sta bila sprejeta Zakon o regionalnem planiranju in Zakon o urbanističnem planiranju. Strokovnjaki s področja urejanja prostora in prostorski načrtovalci menijo, da je bil zakon dober, saj je omogočil ustanovitev ustreznih služb in policentričen razvoj mest z razvojem ustrezne infrastrukture; pokazala se je namreč potreba po povezovanju ekonomskega, socialnega in urbanistično-prostorskega načrtovanja (Naprudnik 2005; Prosen 2010).

Druga pomembnejša sprememba v prostorskem načrtovanju se je zgodila leta 1984, ko so bili sprejeti trije novi zakoni, in sicer Zakon o urejanju prostora, Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor ter Zakon o stavbnih zemljiščih. To je bil tudi čas t. i. družbenega načrtovanja, ki ga stroka dojema kot začetek konca pravega prostorskega načrtovanja. Dr. Anton Prosen v enem izmed intervjujev opiše, kako je tedaj potekalo prostorsko načrtovanje: "Po krajevnih skupnostih smo hodili, da so si ljudje sami zarisali, kje bi imeli zazidalne površine. Samoupravljanje pač." (www.dnevnik.si)

Nastanek nove države je kazal na to, da bi lahko Slovenija končno ubrala podobne poti, kot so jih že poznale "moderne" evropske države. Leta 1990 je bil sprejet Zakon o planiranju in urejanju prostora v prehodnem obdobju, ki je ukinil družbeno načrtovanje. Prehodno obdobje, ki naj bi trajalo le nekaj mesecev se je zavleklo do leta 2002. V tem času so se sprejemali razvojni programi za posamezna področja, zakoni o varovanju narave, kmetijskih zemljišč, voda, okolja ..., ki so okrepili ločeno t. i. sektorsko načrtovanje in zakoni, ki so posegali na področje regionalnega razvoja. Pozabljalo se je na celovit prostorski razvoj. Dopolnjevale so se le vsebine družbenih planov, ki so bili po večini zastareli (Naprudnik, 2005; Dekleva, 2011)

Šele leta 2002 je Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1) skupaj z Zakonom o gradnji objektov končno postavil temelje prostorskemu načrtovanju v Sloveniji. Sprejeti so bili še štirje pomembni dokumenti, in sicer Ocena stanja in teženj v prostoru RS (2001), Politika urejanja prostora RS (2001) in Strategija prostorskega razvoja Slovenije (2004) ter seznam ukrepov in pravil, imenovan Prostorski red

Slovenije (2004). Namesto da bi se zastavljen koncept dopolnjeval, širil, izpopolnjeval, prilagajal, se je leta 2007 ponovno spremenila zakonodaja, katere rezultat je Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt), spremenjen in dopolnjen leta 2009.

ZUreP-1 je urejanje prostora obravnaval celovito, hkrati pa je vnesel značilnosti tržnega gospodarstva. Ker je praksa kazala, da prihaja do dolgih postopkov izdelave prostorskih aktov (usklajevanja s smernicami nosilcev urejanja prostora), da so strategije prostorskega razvoja občin premalo podrobne in da so postopki izvajanja celovite presoje na okolje nejasni (Černe, Kos Grabar, Čeh, 2006), je leta 2007 prišlo do sprejetja nove zakonodaje. Temelji, postavljeni v letu 2002, se sploh niso začeli uspešno izvajati, kar je probleme stare zakonodaje poglobilo, namesto da bi pripeljalo do izboljšav. Vsebinsko reševanje prostorskih, urbanističnih in gradbenih problemov je postalo sekundarnega pomena. Sedaj se morajo prostorski načrtovalci v glavnem ukvarjati z obliko dokumentov, zadostitvijo predpisane vsebine dokumentov, s podajanjem odgovornosti ter uklanjanjem finančnim in političnim pritiskom. Poklic prostorskega načrtovalca se je popolnoma zbirokratiziral (Novak, 2011). Strokovna združenja in posamezniki opozarjajo, da je nujno odpraviti pomanjkljivosti prostorskega načrtovanja kot stroke in izvajanja prostorskih posegov, preden bo škoda v prostoru nepopravljiva (Mušič, Gazvoda, Hudoklin, Matjašec, Bassin idr.). Resda se izpostavljajo predvsem vsebinski in politični problemi, ne gre pa zanemariti še tehničnega vidika izdelave prostorskih aktov.

4.1 ZAKON O PROSTORSKEM NAČRTOVANJU

ZPNačrt ureja prostorsko načrtovanje kot **del urejanja prostora** tako, da določa vrste prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem. Ureja še področje opremljanja stavbnih zemljišč in vzpostavitev ter delovanje prostorskega informacijskega sistema (1. člen ZPNačrt).

Po ZPNačrt je cilj prostorskega načrtovanja omogočati skladen prostorski razvoj ter usklajevanje različnih potreb in interesov. Prostorsko načrtovanje mora omogočati kakovostno življenjsko okolje, življenjsko okolje varno pred naravnimi nesrečami in zadovoljevanje potreb ob upoštevanju dolgoročnega varovanja okolja, ohranjanja narave, kulturne dediščine ter trajnostno rabo dobrin in drugih virov.

Načrtovani posegi v prostor morajo:

- omogočati trajnostni razvoj,
- omogočati gospodarno rabo zemljišč,

- omogočati kakovostne bivalne razmere,
- omogočati usklajeno razmestitev dejavnosti v prostoru,
- postavljati prenovo obstoječega pred graditvijo novega,
- varovati okolje in naravo ter kulturno dediščino,
- zagotavljati zdravo in varno življenjsko okolje ter
- vse naštetu izvajati v javnem interesu, ki ima prednost pred zasebnim, pri tem pa javnost iz postopka prostorskega načrtovanja ne sme biti izključena.

Prostorski načrtovalec mora svojo delo opravljati strokovno. Vsi prostorski akti morajo temeljiti na strokovnih dognanjih in zmogljivostih prostora. Biti morajo pripravljene v skladu s strokovnimi metodami prostorskega načrtovanja (10. člen ZPNačrt).

Na državni ravni sta vpeljani Državni strateški prostorski načrt in Državni prostorski načrt, na občinski ravni pa OPN (vsebino in obliko OPN podrobneje definira Pravilnik o OPN, 2007) in Občinski podrobni prostorski načrt. Občina lahko sprejme tudi strateški del občinskega prostorskega načrta kot občinski strateški prostorski načrt, ki je v tem primeru samostojen občinski prostorski akt. Država je pristojna za določanje ciljev, izhodišč in usmeritev za načrtovanje prostorskih ureditev in za izvajanje nadzora nad zakonitostjo prostorskega načrtovanja, občine pa morajo upoštevati predpise in smernice podane s strani države, na podlagi katerih lahko določajo razvoj občine in ustrezno določajo rabo prostora, načrtujejo prostorske ureditve in določajo pogoje za umeščanje posegov v prostor.

ZPNačrt je kot obvezno podlago za pripravo prostorskih aktov (19. člen ZPNačrt) vpeljal Prikaz stanja prostora (PSP), ki ga podrobneje definira Pravilnik o PSP (2008)

5 PRIMERJAVA PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA SLOVENIJE, FINSKE, DANSKE, NIZOZEMSKA, ŠVICE IN AVSTRIJE

Na podlagi povzetkov zakonskih podlag lahko trdimo, da se vse obravnavane tuje države, tako kot Slovenija zavedajo pomena varovanja okolja in kulturne krajine in da je treba z različnimi regulativami omejiti človekovo delovanje v prostoru, da ne bi povzročili prevelike degradacije okolja na škodo zdravja narave in ljudi.

5.1 POVZETEK GLAVNIH ZNAČILNOSTI ZAKONOV O PROSTORSKEM NAČRTOVANJU ZA IZBRANE OBRAVNAVANE TUJE DRŽAVE

Pristopi k prostorskemu načrtovanju so glede na značilnosti posamezne države ustrezno prilagojeni. Danska, denimo, ima določena posebna razvojna območja, za katera veljajo posebna pravila (priobalna območja, kopenhagensko metropolitansko območje), Nizozemska ima razvojne projekte, na katerih bodo temeljile spremembe sistema načrtovanja, Švica pa razvoj infrastrukture prilagaja okolju tako, da ga hkrati izkorišča in varuje, za kar je vzpostavila različne inovativne razvojne projekte. Vse obravnavane tuje države se zavedajo pomena kmetijske preskrbe in obstoja kmetijskih zemljišč ter ohranjanja kakovosti kmetijskih zemljišč.

Tisto, kar pri omenjenih tujih državah najprej opazimo, je struktura prostorskega načrtovanja. Prostorsko načrtovanje poteka na treh nivojih, in sicer na državnem, regionalnem (ali deželnem) in občinskem. Država je tista, ki podaja usmeritve in odloča o zadevah državnega pomena, občina podrobneje in konkretnije določa ter usmerja svoj razvoj, regije (ali dežele) pa so tiste, ki usklajujejo državne in občinske smeri razvoja ter izdelujejo regionalne načrte za enovit razvoj regije.

Vse obravnavane tuje države zahtevajo vključevanje javnosti v pripravo prostorskih načrtov, saj spremembe v prostoru vplivajo na prebivalce. Švica zahteva vključitev javnosti, ker so lastniki zemljišč neposredno vključeni v financiranje izgradnje infrastrukture. Avstrija zahteva vključitev tistega dela javnosti, ki izkaže pravni interes. Finska zahteva vključitev javnosti zato, da so vse skupine prebivalstva enakovredno obravnavane v prostorskih načrtih. Nizozemska in Danska pa zahtevata vključevanje javnosti, da je le-ta seznanjena z načrti in spremembami, ki vplivajo na njihov način življenja in da je ustrezno podučena o pomenu sprememb.

Vse obravnavane tuje države težijo k varovanju okolja, kar je posledica v preteklosti nenadzorovane širitve poselitve zaradi večanja populacije, večanja motoriziranega prometa in hitre gospodarske rasti na račun nečiste industrije. Danes narekujejo uporabo sodobnih tehnologij, ki nižajo stopnjo hrupa,

onesnaženosti zraka, vode in tal. Poselitev se usmerja v že obstoječa naselja, kje ima "reciklaža" stavb in zgoščevanje poselitve prednost pred širitvijo, kar omogoča ohranjanje kmetijskih površin. Za območja, ki so posebnega naravnega in kulturnega pomena, imajo obravnavane tuje države posebne predpise, ki omejujejo posege v prostor. Ob vsem naštetem pa te države varovanja okolja ne pojmujejo kot sklop prepovedi, ampak kot prilagajanje človekovega delovanja, ki ne gre na škodo okolja.

Načrtovanje prostora pri vseh državah temelji na podrobnih analizah obstoječega stanja v prostoru in inventarizaciji prostora. Vodi jih zavedanje, da uspešen razvoj tako prostora kot družbe poteka vzporedno. Treba je upoštevati družbene, ekonomske, socialne, naravne, kulturne in druge značilnosti tako, da se "popiše" obstoječe stanje (gospodarska javna infrastruktura, obstoječi stanovanjski, proizvodni, storitveni objekti, zelene površine, ekonomsko stanje, sestavo družbene strukture, trenutni trendi ...). Ob vključitvi projekcij prihodnosti (trendi priseljevanja in preseljevanja, naravni prirastek, potrebe po dobrinah, delovna mesta, potreba po preskrbi, možnost vzpostavitve javnega potniškega prometa in ureditev ostale javne infrastrukture, ureditev površin za nemotoriziran promet ...) je potem razvidno, kakšne so potrebe po morebitnih širitvah (ali ukinitvah, preoblikovanjih) prostorskih enot.

Sistemov prostorskega načrtovanja nobena od obravnavanih držav ne spreminja v kratkem časovnem roku, temveč se sprti izvajajo podrobne analize sistema (v roku 1 - 4 let), na podlagi katerih se sistem dopolnjuje in izboljšuje. Do sprememb sistema prostorskega načrtovanja prihaja redko. S takimi analizami se lahko odkrijejo posebnosti države ter njenega razvoja in temu primerno se lahko načrtuje nadaljnji razvoj.

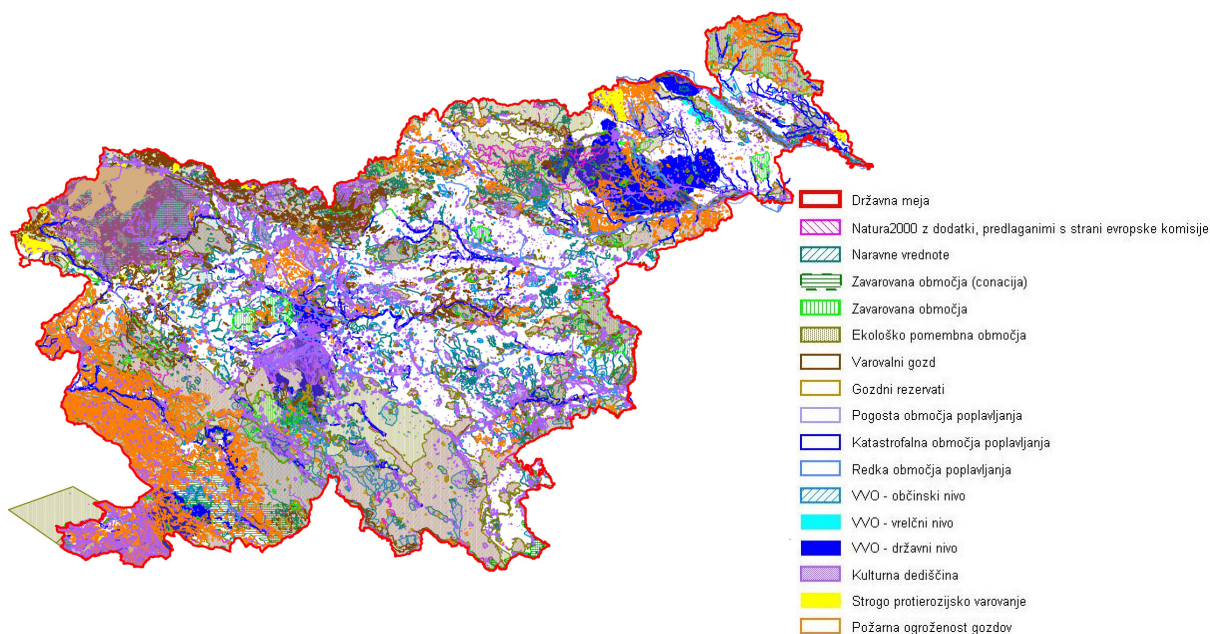
Vse obravnavane tuje države predvidevajo izdelavo regionalnih in lokalnih prostorskih načrtov v tekstualni in kartografski obliki, pri čemer imajo obvezno vsebino tekstualnega dela predpisano, kartografski del vključno z ustreznim kartografskim ključem pa mora vizualno povzeti tekstualni del. Regionalni prostorski načrti povzemajo državne načrte in projekte in smernice ter podajajo smernice za občinske prostorske načrte. Občinski prostorski načrti morajo vsebovati vse nadrejene prostorske načrte. Namen regionalnih prostorskih načrtov je usklajevanje razvoja občin znotraj regije.

Nobena od obravnavanih tujih držav nima predpisanega t. i. prikaza stanja prostora ali podobnega samostojnega dokumenta, temveč so del prostorskega načrta vse analize, poročila in ugotovitve, pridobljene in izvedene med procesom priprave prostorskega načrta.

5.2 SLOVENIJA V PRIMERJAVI Z OBRAVNAVANIMI TUJIMI DRŽAVAMI

Problem prostorskega načrtovanja oz. snovalcev zakonov in pravil je v tem, da ne razločujejo ali slabo razločujejo pojma prostor in okolje. Krajinska arhitektka Maja Simoneti opozarja na nujnost razločevanja teh dveh pojmov, saj se z okoljem in njegovo zaščito ukvarja veliko ljudi, združenj, organizacij idr., kar se kaže v izboljšanju kakovosti zraka, vode in zaščite narave. Prostor pa je "... kompleksna sestavina okolja, ki je pri nas ostala brez skrbnika," (Simoneti, 2011) in omejena dobrina, s katero moramo odgovorno razpolagati (Kavčič, 2010).

V primerjavi z izbranimi obravnavanimi tujimi državami pozabljamo, da je človek ustvaril kulturno krajino, tudi tisto, ki je del varstva. To je dosegel z regulacijo števila živali, izbiro vzgoje rastlin, gradnjo struktur, ki so mu bile v pomoč pri varovanju pred naravnimi nesrečami in pri premagovanju naravnih ovir (Pogačnik, 2010). Prav zato je treba pri prostorskem načrtovanju upoštevati tudi poseganje ljudi v prostor. V Sloveniji okolje varujemo s sanacijami in prepovedmi (Slika 1), pri obravnavanih tujih državah pa je videti, da varovanje okolja in prostora ne pomeni zgolj omejitve, temveč vzdrževanje kulturne krajine. Prostorski načrtovalec bi moral biti tisti, ki bi znal uspešno predvideti vse posege v prostor glede na njegove lokalne značilnosti in potrebe. Prostorsko načrtovanje bi torej moralo pomeniti spreminjanje trendov in proženje sprememb na bolje (Koželj, 2010).

Slika 1: Slovenija, kot jo pokrivajo različni varstveni režimi (vir: Register prostorskih enot in ArsoGIS, 2008).

Sektorsko načrtovanje prostora je omogočilo posameznim sektorjem, da so si za svojo rabo izborili čim večji del prostora. Takšne rezervacije prostora onemogočajo usklajevanje rabe prostora. Velikokrat se rabe prostora med seboj celo izključujejo (Slika 1), vse to pa upočasnjuje ali onemogoča

razvoj in umeščanje pomembnih posegov v prostor. Če prostorskega načrtovanja ne moremo postaviti nad ostale sektorje, kar bi glede na njegovo izrazito interdisciplinarnost morali storiti, bi morali vsaj vzpostaviti organ, ki bi v primeru nasprotujočih si interesov prevzel odgovornost za odločanje. Slednje bi namreč drastično pospešilo nekatere postopke sprejemanja prostorskih načrtov, zlasti tistih, pri katerih ima javni interes večji pomen od zasebnega (Gazvoda 2010; Mihelič 2010; Pogačnik, 2010).

Ne glede na načrtovalsko (in politično) obdobje so zakoni s področja urejanja prostora predvidevali varovanje krajine in smotrno izkoriščanje prostora enako kot zakoni obravnavanih tujih držav. Pri nas so zakoni pred letom 1991 predvidevali določanje rabe glede na potrebe in glede na dolgoročno družbena, politična in ekonomska predvidevanja, s čimer je ravnanje s prostorom potekalo na ravni vsakdanje rabe in načrtovanja dolgoročnih sprememb ter prenove in ne na umeščanju novih posegov v prostor ter varovanju varstvenih pravic nosilcev prostora (Simoneti 2010; Goljar, 2010). Nasprotno zakoni po letu 1991 prostorsko načrtovanje pojmujejo kot usklajevalca gospodarskih, družbenih in okoljskih vidikov ter varstvenih zahtev. Pri tem očitno korak v stran naredi ZPNačrt (2007), ki prostorsko načrtovanje pojmuje kot del urejanja prostora. Prostorsko načrtovanje je s tem postalo sektor, čigar naloga je, da združuje in usklajuje ostale sektorske predpise in poskuša ostati znotraj zakonskih okvirjev, ureja pa lahko tudi del prostora, kjer je dovoljena pozidava. Kot je razvidno iz zakonov obravnavanih tujih držav, prostorsko načrtovanje pomeni iskanje najboljših možnih kompromisov v prostoru, tj. ne pomeni umeščanja novih posegov v prostor tam, kjer to ni prepovedano, kot se dogaja v Sloveniji.

V primerjavi z obravnavanimi tujimi državami v Sloveniji nimamo posebnih projektov, analiz in raziskav ali pa ti niso upoštevani in vključeni v predviden razvoj prostora, na podlagi katerih bi lahko vnašali inovativne rešitve za izboljšanje kakovosti življenja glede na obstoječe in pričakovane trende. Razvojnih procesov in uspešnosti izvajanja določil prostorskih načrtov ne preverjamo sproti, zato jih ne moremo korektno izboljševati. Dogaja se celo, da se v praksi ne uporabljajo niti raziskave, ki so bile za določene namene naročene. Še posebej prav bi prišle poglobljene analize in pripombe glede na izkušnje v praksi, kadar govorimo o spremembah in dopolnitvah zakonodaje (Goljar, 2010; Koželj, 2010; Mihelič, 2010). Decembra 2001 je vlada Republike Slovenije sprejela Oceno stanja in teženj v prostoru, ki je bil obširen dokument z analizami različnih tematik (prostorske, okoljske, socialne, ekonomske, gospodarske). V Sloveniji bi bilo potrebno ponovno uvesti podoben dokument kot osnovni pristop k prostorskemu načrtovanju. Pri obravnavanih tujih državah je razvidno, da so obširne analize različnih vidikov delovanja v prostoru nujne, preden se lotimo prostorskega načrtovanja. Prav tako obstajajo posebne skupine, ki vsaj na vsaka štiri leta opravljajo intenzivne analize uspešnosti izvajanja posameznih faz prostorskih načrtov (izvedbe in sprejetosti med prebivalci), na podlagi

katerih pripravljajo spremembe in dopolnitve le-teh. Kadar gre za preverjanje uspešnosti sistema, se opazovanje opravlja dalj časa, tj. vsaj deset let ali več.

Obraunavane tuje države kot gonilo razvoja štejejo urejenost prometne in druge infrastrukture, ki mora omogočati čim manjše obremenjevanje okolja in vzpodbujati željo po življenju na izbranih lokacijah zaradi dobre dostopnosti in zadostna preskrbe z dobrinami, ki jih ljudje potrebujejo. Finska, na primer, je usmerjena k temu, da morajo biti vse skupine ljudi enako obraunavane (otroci, ostareli, invalidi, revni, bogati, "običajni" ljudje morajo imeti enake možnosti, da se gibljejo po mestu, da imajo dostop do zelenih površin, javnega prometa, zdravstva, druge oskrbe ...) in da vzbudijo v ljudeh željo po življenju v mestu, zaradi praktičnosti, produktivnosti in ustvarjalnosti. Pri nas se, žal, še zmeraj izsiljuje gradnja na lastnih parcelah, čeprav območja niso primerna za pozidavo iz ekoloških razlogov. Razpršena in pospešena gradnja naselij ob avtocestah povečuje potrebo po motoriziranem prometu zlasti zato, ker se ne posvečamo izgradnji dobrega sistema javnega potniškega prometa po dostopni ceni – tako mestnega kot medkrajevnega. Pri tem bi zaradi trendov dnevnih migracij, ki so zaradi gospodarske politike postale tudi medregionalne, morali nujno posodobiti železniške povezave (Mušič, 2010; Gabrijelčič, 2010; Matjašec, 2010). Če se ozremo k visoko razvitim državam, lahko opazimo, da imajo dobre in železniške povezave ključno vlogo pri zmanjšanju motoriziranega prometa. Ponekod se dnevni migranti vozijo na delo tudi do 200 km daleč, saj jim hiter javni potniški promet to omogoča hitreje in ceneje.

Podobno velja za vso ostalo infrastrukturo. Ko ugotovimo, katere dejavnosti bomo kje v prostoru izvajali, moramo hkrati poskrbeti za vso ustrezno infrastrukturo in spremljajoče dejavnosti (Kregar, 2010). To lahko dosežemo s predpisanimi normativi glede razpoložljivih kapacitet; enako kot se tega poslužujejo obraunavane tuje države, ki umestitev posamezne dejavnosti pogojujejo z množičnostjo pojava druge dejavnosti in infrastrukturne preskrbljenosti. Danska ima take normative določene še posebej podrobno za kopenhagensko metropolitansko območje in njegovo širšo regijo.

Kot veleva zakon, mora pri izdelavi prostorskih načrtov sodelovati tudi javnost, tako kot pri obraunavanih tujih državah. Slovenska javnost se vedno bolj zaveda, da je pomembno, da sodelujejo pri pripravi prostorskih načrtov, saj načrtovane spremembe nanjo neposredno vplivajo. Javnost po sprejetju prostorskih načrtov postane del urejanja prostora z rabo, prenovo in vzdrževanjem prostora, zato jo je treba vključiti v izdelavo prostorskih načrtov čim bolj zgodaj in ne na koncu, ko so prostorski načrti že izdelani in usklajeni z vsemi smernicami. Veliko strokovnjakov s področja prostorskega načrtovanja meni, da javnost še ni pripravljena na učinkovito sodelovanje pri izdelavi prostorskih načrtov, saj nima zadostnega znanja, zato jo je najprej treba nujno ustrezno izobraziti (Simoneti, Zavodnik Lamovšek, 2009). Nezdostno znanje se kaže v načinu razmišljanja o prostoru, ki je v grobem omejeno na neodobranje glede umestitev nekaterih okoljskih projektov v prostor

(deponije, sežigalnice, daljnovodi, plinovodi, vodne akumulacije, vetrne elektrarne ...) in na zgražanje, zakaj ne sme vsak graditi na svoji zemlji. Vse to povečuje nelegalne in neustrezne gradnje ter prenove. Tak "ekološki fundamentalizem" samo povečuje izseljevanje iz nekaterih odročnih območji, zaradi česar se večja zaraščanje in propadanje kulturne krajine. S tem se večja še gospodarska nekonkurenčnost (Pogačnik 2010; Kregar, 2010). Ob pogostih spremembah zakonodaje tudi prostorski načrtovalci potrebujejo kar nekaj časa, da se seznanijo s pravili, zato bi bilo še nujnejše pričeti z ustreznim izobraževanjem javnosti, da ne bo tako neučakana (in nezadovoljna).

Nadalje se v Sloveniji soočamo z neustreznim strokovnim izobraževanjem prostorskih načrtovalcev, kar je še posebej zaskrbljujoče ob zavedanju, kako široko znanje z različnih področij je treba, da lahko prostorski načrtovalec dela v javno korist in ne v korist posameznika. Bolonjski študij ukinja Interdisciplinarni podiplomski študij prostorskega in urbanističnega načrtovanja. Premalo je seminarjev, na katerih bi se poučevali o novih teoretičnih znanjih, ki bi se nato lahko uspešno prenašala v prakso. Raziskovalno in analitično delo se ne vzpodbujata, niti ni zanj finančnih pomoči in vzpodbud. Glede na hitro spreminjanje zakonodaje bi morali njeni pisci ponujati ustrezno pomoč in izobraževanja. Nasploh bi se morali posvetiti sistematičnemu izobraževanju ustreznega strokovnega kadra, sicer prostorsko načrtovanje v Sloveniji ne bo moglo več držati koraka s preostalo Evropo. Ob vsem navedenem bi licenca P Zbornice za arhitekturo in prostor morala biti izključna licenca za prostorsko načrtovanje (Pogačnik, 2010; Mihelič, 2010; Simoneti 2010). Samo ZUreP-1 je predvidel razvoj strokovnega dela, medtem ko ZPNačrt samo poudarja, da mora prostorski načrtovalec delati strokovno. Pri izbranih tujih državah je strokovnost nekaj samoumevnega, še posebej v Švici.

Potrebujemo vezni člen med občinami in državo, in to so regije ali pokrajine. Le-te ne bi smele nastati samo zaradi političnih interesov in ne samo v smislu regionalnih razvojnih programov in z določitvijo razvojno ogroženih regij, ampak kot aktivni element pri povezovanju občin v učinkovito razvojno celoto (Gazvoda, 2010; Gaberščik 2010). Pri obravnavanih tujih državah opazimo, da regijsko povezovanje občin doprinese k bolj konsistentnemu in koherentnemu razvoju, zaradi česar ne potrebuje vsaka občina svojih industrijsko-poslovnih con, trgovskih con in podobno, ampak se lahko dejavnosti in razvoj razporedijo glede na potrebe in naravne danosti znotraj širšega območja. V zakonu sicer je predvideno, da lahko OPN sprejme tudi več občin skupaj, vendar, žal, to ni pogosto uporabljeno orodje, čeprav so slovenske občine po površini in številu prebivalcev majhne. Dobro razviti regijski prostorski načrti bi pomenili lažje in boljše sodelovanje občin, hkrati pa bi zmanjšali vlogo države, ki ne more poznati vseh posebnosti prostora za vsako občino in zaradi tega morda nekatera pravila in zakone postavlja preveč toga. Na primer: prostorskih značilnosti haloškega območja preprosto ne moremo primerjati s prostorskimi značilnostmi Ljubljanske kotline. Lahko pa

najdemo skupne točke haloškega območja z območjem Slovenskih goric. Danska taka posebna območja obravnava v lastnih poglavjih znotraj Zakona o prostorskem načrtovanju.

Ob zgoraj naštetem najverjetneje ne moremo povsem mimo še enega pomembnega vidika, ki vpliva na prostorsko načrtovanje, tj. neprestano spreminjanje zakonodaje in sistema prostorskega načrtovanja. Vsaka sprememba zakonodaje zahteva nekaj časa, da se prostorski načrtovalci seznanijo z novim sistemom in temu prilagodijo delovni proces. Danska, denimo, zgolj dopolnjuje oz. izpopolnjuje veljavni zakon, Nizozemska pa s pomočjo posebnih projektov več let pripravlja učinkovite spremembe sistema. Hitro spreminjanje zakonodaje pomeni, da ne moremo polno zaznati vseh učinkov, ki jih je sprejeta zakonodaja prinesla, z novo zakonodajo pa že spreminjamo ves sistem. Če je bil ZPNačrt res sprejet zato, da bi se pospešili postopki sprejemanja prostorskih načrtov za občine, praksa kaže drugače. V času od uveljavitve tega zakona do danes še kar nekaj občin nima sprejetega OPN (stanje 3. 8. 2011), nekatere so šele v začetni fazi. OPN bi morali biti sprejeti v 24 mesecih od uveljavitve Pravilnika o OPN (2007). Sankcij za prekoračitev zastavljenega roka, ki se je iztekel novembra 2009, zakonodajalec ni predpisal, zato nekateri domnevajo, da se je zakonodajalec že ob pripravi ZPNačrta zavedal, da uresničitev predpisanih rokov ne bo izvedljiva. Na drugi strani pa država sploh ni pričela s pripravo novega temeljnega prostorskega načrta, čeprav se je zavezala, da bo to storila v šestih mesecih od uveljavitve ZPNačrta (Kumer, 2011).

Prof. dr. Boris Gaberščik gre celo korak naprej, ko pravi, da bi bilo treba modernizirati tudi slovensko ustavo tako, da se ji doda novo poglavje, ki bi urejalo prostor in okoljska razmerja. Na podlagi tega poglavja bi se nato lahko pripravil ustavni zakon, ki bi okoljska razmerja podrobneje opredeljeval. Tako bi se množica obstoječih zakonov uskladila in združila v temeljni zakon, ki bi urejal področje načrtovanja. Razen Finske, ki ima Zakon o rabi zemljišč in gradnji, in Švice, ki nima izrazitih zakonov na področju prostorskega načrtovanja, imajo ostale obravnavane tuje države večino stvari rešenih z enim samim zakonom. Poleg krovnega zakona bi morali vpeljati še učinkovite instrumente za izvajanje prostorskih načrtov, nadziranje (ne)izvajanja in sankcioniranje neizvajanja prostorskih načrtov (Dekleva, 2011).

6 PRIKAZ STANJA PROSTORA, NJEGOVA POMEN IN NALOGA TER PROSTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM

Prikaz stanja prostora (PSP) je nabor podatkov o dejanskem in pravnem stanju prostora (2. člen ZPNačrt) in je obvezna podlaga za pripravo prostorskih aktov (19. člen ZPNačrt). Podatke za pripravo PSP najdemo na portalu prostorskega informacijskega sistema (v nadaljevanju PIS) (85. člen ZPNačrt). Navodila, ki se tičejo priprave PSP, so na prvi pogled preprosta in jasna. Zberemo predpisane podatke in podatke, za katere menimo, da so potrebni za obravnavano občino, in vse skupaj prikažemo na karti, v predpisanem merilu, s predpisano izven okvirno vsebino in s pripadajočim kartografskim ključem. Vprašanj, ki se ob tem porajajo, je veliko, še posebej, ker je v 1. členu Pravilnika o PSP (2008) zapisano, da pravilnik določa podrobno vsebino, način priprave in uporabe PSP. Vsebina in način priprave sta res določena, uporaba pa ne oz. le-ta iz pravilnika ni razvidna, prav tako to ni jasno in nedvoumno določeno niti v ZPNačrtu.

Vsebino PSP prikažemo na naslednjih podlagah:

- podatki iz registra prostorskih enot (v nadaljevanju RPE) - državna meja, občinska meja, meja katastrske občine,
- zemljiško katastrskem prikazu in
- katastru stavb.

PSP mora (85. člen ZPNačrt):

- prikazovati dejansko stanje v prostoru, kar vključuje prikaz stavbnih, kmetijskih, gozdnih, vodnih in drugih zemljišč,
- vsebovati prikaz varstvenih, zavarovanih, degradiranih, ogroženih in drugih območij, na katerih je na podlagi predpisov vzpostavljen poseben pravni režim in
- vsebovati prikaz s prostorskimi akti določenih območij namenske rabe.

PSP mora biti sestavljen iz tekstualnega in grafičnega dela in oba se morata ves čas posodabljati in javno objavljati. Vsi prikazi morajo biti pripravljene tako natančno, da je možno njihovo mejo določiti v naravi in prikazati v zemljiškem katastru (86. člen ZPNačrt). Podrobnejšo vsebino PSP predpiše minister (86. člen ZPNačrt). V ta namen je bil izdan Pravilnik o PSP (2008).

6.1 PRAVILNIK O PRIKAZU STANJA PROSTORA

Pravilnik o PSP (2008) podrobneje določa vsebino, način priprave in uporabe PSP (1. člen Pravilnika o PSP). Razdeljen je na grafični in tekstualni del, pri čemer imata oba predpisane obvezne sestavine

(enake za vse prostorske akte) in neobvezne sestavine (3. člen Pravilnika o PSP). PSP objavljamo v skupnem PSP za celotno državo, na portalu PIS, kjer lahko imajo do njega dostop vsi uporabniki (6. člen Pravilnika o PSP).

6.1.1 Obvezne sestavine grafičnega dela Prikaza stanja prostora

Grafični del PSP mora biti prikazan na geodetskih načrtih najmanj v merilu natančnosti 1 : 5000.

Obvezne sestavine grafičnega dela PSP so (4. člen Pravilnika o PSP):

- grafični prikaz rabe prostora (prikaz namenske rabe iz prostorskih aktov in območja večja od 5000 m², kjer se namenska raba razlikuje od osnovne dejanske rabe),
- grafični prikaz gospodarske javne infrastrukture (prikaz omrežij in objektov obstoječe in na osnovi prostorskih aktov načrtovane gospodarske javne infrastrukture),
- grafični prikaz varstvenih režimov (prikaz varstvenih, zavarovanih, degradiranih, ogroženih in drugih območij, na katerih je na podlagi predpisov vzpostavljen poseben pravni režim) in
- prikaz meje območja prostorskega akta.

6.1.2 Obvezne sestavine tekstualnega dela Prikaza stanja prostora

Obvezne sestavine tekstualnega dela PSP so (5. člen Pravilnika o PSP):

- osnovni podatki za območje prostorskega akta (velikost območja, število zgradb in število prebivalcev),
- bilanca površin zemljišč namenske/dejanske osnovne rabe,
- bilanca površin območij pod različnimi varstvenimi režimi in
- opis kvalitete in opozorila o primernosti in zanesljivosti uporabe posameznih delov grafičnega dela prikaza stanja prostora.

6.1.3 Neobvezne sestavine Prikaza stanja prostora

Neobvezne sestavine so tiste tematike, ki so po mnenju pripravljavca prostorskega akta zaradi značilnosti obravnavanega območja potrebne za izdelavo strokovnih podlag (poplavna območja, erozijska območja, požarno ogrožena območja, območja namenjena obrambi, druga območja).

6.1.4 Tehnična pravila za izvajanje Pravilnika o Prikazu stanja prostora

Tehnična pravila vsebujejo opis zbirke podatkov obveznih sestavin za tekstualni in grafični del skupaj z grafičnimi simboli za prikaz grafičnega dela in vzorčni primer prikaza stanja v prostoru. K temu se

šteje, da so predpisani tipi datotek, v katerih je treba oddajati digitalne PSP (*.shp, *.dbf, *.tiff, ascii) (8. člen Pravilnika o PSP).

6.2 PROSTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM

Za opravljanje nalog, ki se tičejo prostorskega načrtovanja, in za omogočanje javnosti, da se seznanijo s PSP, ministrstvo zagotavlja vodenje in vzdrževanje PIS. Podrobnejše predpise, ki posegajo na področje PIS, predpiše vlada (85. člen ZPNačrt). To se je zgodilo s sprejemom Uredbe o prostorskem informacijskem sistemu (v nadaljevanju Uredba o PIS, 2007).

PIS vsebuje podatke o dejanskem stanju v prostoru na osnovi evidentiranja nepremičnin, katastra gospodarske javne infrastrukture, podatke o pravnem stanju v prostoru, kot je namenska raba prostora in drugi pravni režimi, podatke o vrednotenju, vplivih in omejitvah kulturne dediščine in ohranjanja narave, podatke iz upravnih predpisov ter druge podatke za pripravo prostorskih aktov. Poleg podatkov PIS nudi orodja, ki omogočajo pripravo in spremljanje prostorskih aktov v elektronski obliki, metode in postopke za podporo v postopku sprejemanja prostorskih aktov (85. člen ZPNačrt).

6.2.1 Uredba o prostorskem informacijskem sistemu

Uredba o PIS (2007) podrobneje določa način priprave, vodenja, uporabe in vzdrževanja PIS. Vzpostavljen je bil za namene opravljanja nalog države in občin na področju urejanja prostora, s čimer se javnosti omogoči spremljanje stanja prostora (1. člen Uredbe o PIS).

PIS vsebuje podatke o (4. člen Uredbe o PIS):

- dejanskem stanju v prostoru,
- omrežjih in objektih gospodarske javne infrastrukture,
- pravnem stanju v prostoru na osnovi prostorskih aktov in podatke prostorskih aktov v sprejemanju,
- drugih pravnih režimih, ki se nanašajo na varstvena, zavarovana, degradirana, ogrožena in druga območja,
- vrednotenju, vplivih in omejitvah kulturne dediščine in ohranjanja narave v prostoru,
- podatke iz upravnih predpisov, ki se nanašajo na gradnje in
- druge podatke za pripravo, sprejem in spremljanje prostorskih aktov.

Poleg podatkov vsebuje še (4. člen Uredbe o PIS):

- orodja, ki omogočajo pripravo in spremljanje izvajanja prostorskih aktov v elektronski obliki, in
- metode in postopke za podporo usklajevanju, sodelovanju in vključevanju javnosti v postopke sprejemanja prostorskih aktov.

Podatki o dejanskem stanju v prostoru so naslednji (5. člen Uredbe o PIS):

- podatki na osnovi evidentiranja nepremičnin (zemljiški kataster, kataster stavb, register nepremičnin, evidenca državne meje, register prostorskih enot, vključno s hišnimi številkami),
- podatki o dejanski rabi prostora,
- podatki o kmetijskih zemljiščih, vodnih zemljiščih in gozdovih,
- podatki o omrežjih in objektih gospodarske javne infrastrukture (zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture),
- geodetske in kartografske podlage (geodetski načrti, državne topografske karte in pregledne karte) in
- ostali podatki o dejanskem stanju v prostoru (digitalni ortofoto posnetki in ostali posnetki daljinskega zaznavanja, digitalni model višin in evidenca trga nepremičnin).

7 PRIKAZ STANJA PROSTORA KOT NABOR VSEH RAZPOLOŽLJIVIH PODATKOV O POJAVIH V PROSTORU

ZPNačrt (2007) v 85. členu določa, da mora ministrstvo zagotoviti vodenje in vzdrževanje PIS, in v 86. členu, da se PSP pripravi na podlagi podatkov iz PIS. Na podlagi 6. člena Pravilnika o PSP (2008) se bo za celotno Slovenijo na portalu PIS vzpostavil skupen PSP in 1. člen Uredbe o PIS (2007) pravi, da so na PIS zbrani vsi prostorski podatki, s katerimi lahko spremljamo stanje prostora.

7.1 ZDRUŽEVANJE PODATKOV

Večina podatkov, ki jih potrebujemo za izdelavo PSP se nahaja v digitalni obliki (podatki, katerih skrbnik je GURS, ArsoGIS, MKGP, MOP, MK). Tudi občine že imajo večino podatkov na voljo v digitalni obliki (posledica digitalizacije planov), vendar lahko občasno naletimo na kakšne podatke, ki jih je še potrebno digitalizirati. Digitalizirani podatki so na voljo v grafični in opisni obliki (tistim, ki jih šele digitaliziramo, dodamo ustrezno atributno strukturo). Pridobljene podatke moramo za namen izdelave grafičnega dela PSP prikazati na skupni karti.

V 5. členu Pravilnika o PSP je zapisano, katere so obvezne sestavine tekstualnega dela, kamor sodijo podatki o velikosti območja prostorskega akta (oz. površina občine kot se podatek vodi v registru prostorskih enot), bilanca površin zemljišč namenske ter dejanske rabe (pri katerih imamo opravka z zastarelimi ali nejasno sestavljenimi evidencami), bilanca površin območij pod različnimi varstvenimi režimi in opis kvalitete in opozoril o primernosti in zanesljivosti uporabe posameznih delov grafičnega prikaza stanja (ki so že razvidne iz podatka o merilu izvornih kartografskih podatkov oz. natančnosti pridobivanja podatkov). V tekstualnem delu PSP moramo navajati tudi natančnosti pridobljenih podatkov, ki jih pa dobimo že kot priporočila k uporabi podatkov.

PSP oddamo v predpisani datotečni strukturi, v obliki predpisanega tipa datotek. Poleg kart in teksta moramo oddati še uporabljene podatkovne sloje, prav tako v predpisanem formatu.

Glede na to, da so nam na voljo vsi potrebni podatki, katerih skrbniki so državne ustanove, bi lahko obstajal uraden spletni portal, na katerem bi bili na voljo vsi podatki o prostoru, v opisni in grafični obliki. Prav tako bi morale občine na ta portal posredovati podatke, ki so v njihovi domeni vsakič, ko bi prišlo do kakšnih sprememb. Vse spremembe bi morale biti na voljo v grafični in opisni obliki. Ker večina podatkov zajema območje celotne države, bi podatke ustrezno opremili še z informacijami, ki so potrebne samo za področje posamezne občine, vključno z opisi kvalitete in opozoril o primernosti in zanesljivosti uporabe posameznih podatkov. Na ta način PSP ne bi bilo treba izdelovati vsakič, ko

se lotimo izdelave novega prostorskega akta, saj bi bil sproti posodobljen na razpolago na spletu, hkrati pa bi se izognili še večkratnemu pošiljanju (večinoma nespremenjenih) podatkovnih slojev.

7.2 POSODABLJANJE PRIKAZA STANJA PROSTORA

V 86. členu ZPNačrta (2007) je zapisano, da se mora PSP ves čas posodabljati, ni pa definirano, kaj pomeni ves čas:

- Vsakič, ko se posodobijo podatki v PIS?
- Ko se posodobijo podatki iz zemljiško katastrskega prikaza (v nadaljevanju ZKP) ali registra prostorskih enot (v nadaljevanju RPE) ali katastra stavb (v nadaljevanju e KAST) ali gospodarske javne infrastrukture (v nadaljevanju GJI) ali namenske rabe prostora (v nadaljevanju NRP) ali dejanske rabe?
- Ko se pridobijo novi podatki o državnih prostorskih aktih izvedbenega značaja (veljavni ali v pripravi) ali o občinskih prostorskih aktih izvedbenega značaja (veljavnih ali v pripravi)?
- Se morda posodablja vsako leto ne glede na to, ali je prišlo do kakršnih koli sprememb?
- Skozi posamezne faze OPN ali drugega prostorskega akta?

Zakonodajalec bi moral nujno razčleniti, kaj pomeni "ves čas", kako to vpliva na interpretacijo PSP (ali gre samo za osvežen prikaz stanja ali je treba ponovno preveriti skladnosti vseh podatkov ali je treba opravljati nove analize) in kako spremembe PSP vplivajo na OPN.

Če bi obstajal uraden spletni portal, na katerem bi se shranjevali, združevali in prikazovali vsi podatki o prostoru, bi tako posodabljanje potekalo vsakič, ko bi prišlo do kakršne koli spremembe v podatkih in to avtomatsko, s čimer bi nam vedno bilo na razpolago ažurno stanje podatkov.

8 POMANJKLJIVOSTI PODATKOV, KI PRIDEJO DO IZRAZA PRI IZDELAVI PRIKAZA STANJA PROSTORA

Ko pričnemo prikazovati podatke različnih virov, natančnosti in aktualnosti, postanemo priča številnih razhajanj podatkov in neuskkljenosti zbirk podatkov. Neujemanje prostorskih podatkov, njihova napačna interpretacija in nezainteresiranost do nujnih popravkov nekaterih (predvsem zastarelih in neažurnih) podatkov so prostorsko načrtovanje pripeljali do tega, da se moramo poleg usklajevanja različnih sektorskih in pravnih zahtev, ukvarjati še s tehničnim usklajevanjem podatkov. Postanemo ujeti v začaran krog, v katerem zaradi neustreznih podatkov in postopkov ter neustreznega usklajevanja sektorskih zahtev ne moremo v celoti posvetiti samo načrtovanju, urejanju prostora in usmerjanju razvoja.

V nadaljevanju si oglejmo probleme, na katere smo naleteli ob prekrivanju razpoložljivih digitalnih podatkov o prostoru. Razdelili smo jih v štiri glavne skupine in sicer:

- geodetske podlage (register prostorskih enot, zemljiški kataster, kataster stavb),
- raba prostora (dejanska raba prostora, namenska raba prostora),
- varstveni režimi (varstvena, zavarovana, ogrožena in druga območja s posebnim pravnim režimom, vzpostavljenim na podlagi predpisov, na področju narave, kulturne dediščine, obrambe pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja prostorskih aktov ipd.) in
- gospodarska javna infrastruktura.

Prikazali bomo nekaj tipičnih primerov neuskkljenosti podatkov in zraven podali predlog, kako naj v primeru neuskkljenosti postopamo v prostorskem načrtovanju ter kaj bi bilo potrebno storiti, da prostorskemu načrtovalcu ne bi bilo treba reševati in usklajevati problemov tehnične narave.

8.1 GEODETSKE PODLAGE

Ko združimo podatke o državni meji, občinskih mejah, mejah katastrskih občin (v nadaljevanju KO), zemljiškokatastrskem prikazu (v nadaljevanju ZKP) in katastru stavb (v nadaljevanju KAST), ugotovimo, da zadnja zavedena stanja med seboj položajno ne sovpadajo. Kako naj ob ugotovljenih neskladjih postopa prostorski načrtovalec? Naj pusti in prikaže podatke take, kot jih je prejel, tj. z vsemi položajnimi odstopanji vred? Če prostorski načrtovalec želi opraviti svoje delo korektno, tj. tako natančno, da je mogoče načrtovane spremembe nedvoumno določiti tudi v naravi (v praksi to pomeni določanje na parcelo natančno), bi moral najprej uskladiti kopico uradnih podatkov. Res, da gre za grafične popravke, ki pa jih ne bi bilo treba izvajati, če bi bili vsi podatki, pridobljeni od pristojnih institucij, koordinatno in grafično usklajeni.

RPE, državni ortofoto (v nadaljevanju DOF), zemljiško katastrski načrt (v nadaljevanju ZKN) ter posledično ZKP in KAST so vse zbirke podatkov, ki se vodijo in vzdržujejo v okviru GURS. Nedopustno je, da dajejo zbirke podatkov, ki bi se v principu morale ujemati med seboj (meja občine, meja naselja, KO) in z ZKN, ob prikazu na isti karti med seboj različne si podatke. GURS je aprila 2010 na občino Škofja Loka kot odgovor na dopis, ki ga je občina poslala GURS in MOP, posredovala obširno razlago o tem, zakaj do razlik prihaja (ZUM d.o.o.).

V tem dopisu GURS navaja različne vzroke in načine nastanka ter vzdrževanja posameznih zbirk podatkov (Priloga A). Razlogi, ki jih navajajo, so:

a) za zemljiški kataster:

- stara izmera katastra, katere natančnost se je z digitalizacijo še poslabšala,
- nerazlikovanje pomenov ZKN in ZKP s strani uporabnikov in
- način osveževanja ZKP in dopolnjevanje ZKN, ki se vrši samo na pobudo strank;

b) za RPE:

- način zajema podatkov, ki poteka iz različnih geodetskih podlag (ZKP in TTN5 ali TTN10),
- meje občin so sestavljene iz mej naselij in niso drugače posebej določene,
- meje naselij so sestavljene iz statističnih okolišev in
- vsebinska uskladitev mej KO in mej naselij pomeni sistemsko rešitev, povezano z zakonodajo, kar ni v pristojnosti GURS;

c) za DOF:

- geometrična natančnost DOF je +/- 1 m;

d) za KAST:

- KAST se ujema z DOF, saj imata isto osnovo (KAST je nastal s fotogrametričnim zajemom), zato lahko govorimo o napakah KAST samo, če je prišlo do napak pri postopkih vpisa v KAST.

Naprej GURS pravi, da zemljiško katastrska izmera v ZKN samo posledično vpliva na grafične koordinate, kar se kaže v grafičnem zamiku parcel. Pri vsem naštetem je zato nujno, da je uporabnik podatkov dovolj usposobljen in da ima dovolj strokovnega znanja, da zna uporabiti podatke različnega izvora in kakovosti, ki jih primerja.

Glede na to da živimo v tehnološko zelo razvitem času, v katerem so nam na voljo dobre in natančne tehnologije merilnih instrumentov, računalniških aplikacij, transformacijskih enačb in postopkov pridobivanja informacij, in glede na to da imamo številna teoretična znanja in praktične izkušnje, je skrajni čas, da se ta razpoložljiva sredstva tudi uporabijo in da pričnemo z razčiščevanjem napak in nenatančnosti, ki se vlečejo že desetletja. Res je, da so pomanjkljivosti kakovosti podatkov in zbirk podatkov prišle na plan ob uporabi digitalnih tehnologij, vendar prav te tehnologije omogočajo vsaj

uskladitev in povezljivost obstoječih podatkov tako, da se spremembe v eni zbirki podatkov ustrezno odražajo v drugi zbirki podatkov.

Geodetske podlage so pri urejanju prostora ključnega pomena, saj na njih dokumentiramo stanja in pojave v prostoru in obratno na podlagi grafičnih in opisnih načrtov pridobivamo informacije, kako naj v prostoru postopamo v prihodnje. Če pri sprejemanju prostorskih aktov ne želimo imeti težav, moramo najprej usklajevati razhajajoče podatke (meje ureditvenih območij naselij (v nadaljevanju UON) in za druge namene rezervirane rabe prostora, meje varstvenih območij, območja prostorskih aktov, ... starejšega datuma moramo uskladiti z novi stanjem ZKP), sicer so potrebna dodatna utemeljevanja in razlage za sprejete odločitve ter navodila, kako je treba odločitve sprejeti in interpretirati (npr., zakaj ne smemo NRP iz planskih aktov iz leta 2002 uporabljati skupaj z ZKP iz leta 2010) (Slika 15). Geodetskih podlag za svoje delo ne uporabljamo samo prostorski načrtovalci, temveč tudi ostali sektorji, ki se ukvarjajo s prostorom (določanje območij varovane narave, varovane kulturne dediščine, območja poplav ...). Težava prostorskega načrtovalca pa je ta, da mora ustrezno uporabljati podatke vseh sektorjev.

Razlaga GURS, da vsebinska uskladitev mej KO in mej naselij pomeni sistemsko rešitev, povezano z zakonodajo, kar ni v njegovi pristojnosti, pušča grenak priokus. Če vemo, kje je jedro problema, moramo najti ustrezne rešitve. Morali bi imeti nedvoumno določene koordinate meje države, koordinate mej občin, koordinate mej naselij in koordinate mej KO. Nova izmera in izravnava ZKN (posledično ZKP) ne bi smela predstaviti parcel na robovih tako, da bi grafično pripadale k drugi KO, občini ali celo državi.

Poleg nujne uskladitve uradnih mej (državne, občinske, naselij, KO) bi bilo treba nameniti pozornost povezljivosti NRP in ZKP. Pri spremembah in dopolnitvah aktov uporabljamo zadnja razpoložljiva stanja ZKP, kar pomeni, da je treba vsakič znova ročno usklajevati območja NRP z ZKP. Kadar se uporabljajo območja stavbnih zemljišč za druge namene (izdelava strokovnih podlag, urbanističnih načrtov ipd.), je prav tako treba vedno znova novemu stanju ZKP prilagajati območja stavbnih zemljišč. Ustrezna povezljivost ZKP in NRP bi se lahko zagotovila samo, če bi se vzpostavila zbirka NRP za celotno državo, ki bi bila na osnovi pooblastila občine na voljo izvajalcu prostorskega akta. Ne samo da bi se lahko meje območij prilagajale v skladu z izravnami, izvedenimi v ZKN, ZKP, pridobili bi tudi instrument, ki bi omogočal sprotno posodabljanje NRP (tako osnovne kot podrobne rabe) neodvisno od izvajalca, ki je spremembe povzročil.

8.1.1 Register prostorskih enot

Iz RPE (GURS) se kot geodetska podlaga za pripravo kartografskega dela PSP uporabljajo državna meja, meje občin in meje KO.

Register prostorskih enot je nastal z digitalizacijo, ki je potekala med letoma 1983 in 1990, z združitvijo Registra območij teritorialnih enot in Evidenc hišnih števil, ki sta nastala na začetku 80-ih let (prostor.gov.si). RPE se vzdržuje sproti, po predpisanih postopkih in vsebuje podatke o prostorskih enotah, ulicah in hišnih številkah (2. člen Pravilnika o vsebini in načinu vodenja registra prostorskih enot). V 6. členu Pravilnika o vsebini in načinu vodenja registra prostorskih enot je zapisano, da se meje prostorskih enot evidentirajo na podlagi predpisa, ki določa območje prostorske enote, in da meje praviloma potekajo po parcelnih mejah, prevzetih iz zemljiškega katastra (razen v izjemnih primerih).

Koordinate državne meje so določene s točkami v državnem in mednarodnem koordinatnem sistemu. Podatki o državni meji se ustrezno povežejo z zemljiškim katastrom (5. in 7. člen Pravilnika o evidenci državne meje, 2001).

Meje občin se lahko oblikujejo in spreminjajo na osnovi Zakona o lokalni samoupravi (v nadaljevanju ZLS, 2007) in na podlagi Zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij (1994). Tako je konec leta 1994 nastalo 147 manjših občin, katerih meje so se določile glede na območja naselij (12. člen ZLS), pri čemer je praviloma treba upoštevati meje katastrskih občin in krajevnih skupnosti tako, da meje občine ne sekajo meja katastrskih občin in krajevnih skupnosti (14. člen ZLS), česar pa ni možno zagotoviti v vseh primerih. Po enakem principu so se občine določale tudi pri kasnejših delitvah in se uporabljajo še danes. Manjše spremembe občinskih mej se izvedejo izključno na pobudo občin. Občine se morajo dogovoriti in uskladiti meje, ki jih potem GURS ustrezno zavede. Enako velja tudi za občine, ki bodo v prihodnosti še nastale.

Katastrska občina je osnovna upravna prostorska enota za vodenje zemljiškega katastra. Območja katastrskih občin se vodijo ločeno od zemljiškega katastra, čeprav imajo parcele iz zemljiškega katastra določeno pripadnost katastrski občini. Posledica so "fiksne" meje katastrskih občin, na katere izravnava zemljiškega katastra zaradi nove izmere v zemljiško katastrskem načrtu ne vpliva.

8.1.2 Zemljiški kataster

Tudi podatke zemljiškega katastra vodi GURS. Danes so pomanjkljivost katastra podatki izmere, ki se je vršila med letoma 1818 in 1828 – za 75 % ozemlja Slovenije se še **vedno** uporablja te podatke.

Z digitalizacijo grafičnega katastrskega načrta smo pričeli leta 1991. Vpeljani postopki, so omogočali samo določeno stopnjo natančnosti. Rezultat digitalizacije je digitalni katastrski načrt (v nadaljevanju DKN), ki je bil leta 1998, z uredbo ministra o proglasitvi, uradno potrjen (Demšar, 2003).

Zemljiškokatastrski načrt (ZKN) nastaja sproti in vsebuje koordinate zemljiškokatastrskih točk predpisane natančnosti v državnem koordinatnem sistemu. ZKN pokriva približno 25 % ozemlja.

Zemljiškokatastrski prikaz (ZKP) vsebuje podatke iz ZKN in podatke iz DKN tako, da je pokrito celotno ozemlje države in predstavlja grafični prikaz medsebojne lege parcel.

Priprava prostorskih aktov poteka dalj časa. V tem času se podatki posodablajo. Ker v prostorskem načrtovanju operiramo z različnimi kartografskimi podlagami in podatkovnimi sloji, ki so datumsko vezani na različna stanja ZKP (ali celo DKN), nam različna stanja katastra povzročajo težave in posledično zastoje pri pripravi prostorskih aktov.

8.1.3 Kataster stavb

KAST je uradna državna evidenca (GURS) o stavbah in delih stavb, ki se povezuje z zemljiškim katastrom in zemljiško knjigo. Osnova za nastavitev KAST so bili prostorsko geolocirani fotogrametrični obrisi stavb, ki so se nadgradili s pridobivanjem registrskih podatkov (prevzemi iz drugih evidenc). Danes se podatki pridobivajo na podlagi prijave za vpis (na podlagi geodetske izmere in elaborata za vpis v KAST) ali s prevzemom iz drugih evidenc (Grilc, Pogorelnik, Triglav, Pegan Žvokelj, 2003).

Neuskkljenost KAST z ostalimi podatki pri prostorskem načrtovanju nima zelo velikega vpliva, vendar je za namene usklajevanja vseh evidenc treba upoštevati tudi podatke iz KAST, saj so uporabljeni kot ena temeljnih geodetskih podlag.

8.1.4 Predstavitev nekaterih problemov, ki so posledica neuskkljenosti geodetskih podlag, s predlogi rešitev

Problem št. 1 (Slika 2, Slika 3):

ZKP (Slika 2) sega preko državne meje in ne sovpa z mejo KO. V PSP je treba uporabljati občinske meje in državno mejo, kot je ta zabeležena v RPE¹, čeprav se grafično ne sklada z ZKN in ZKP.

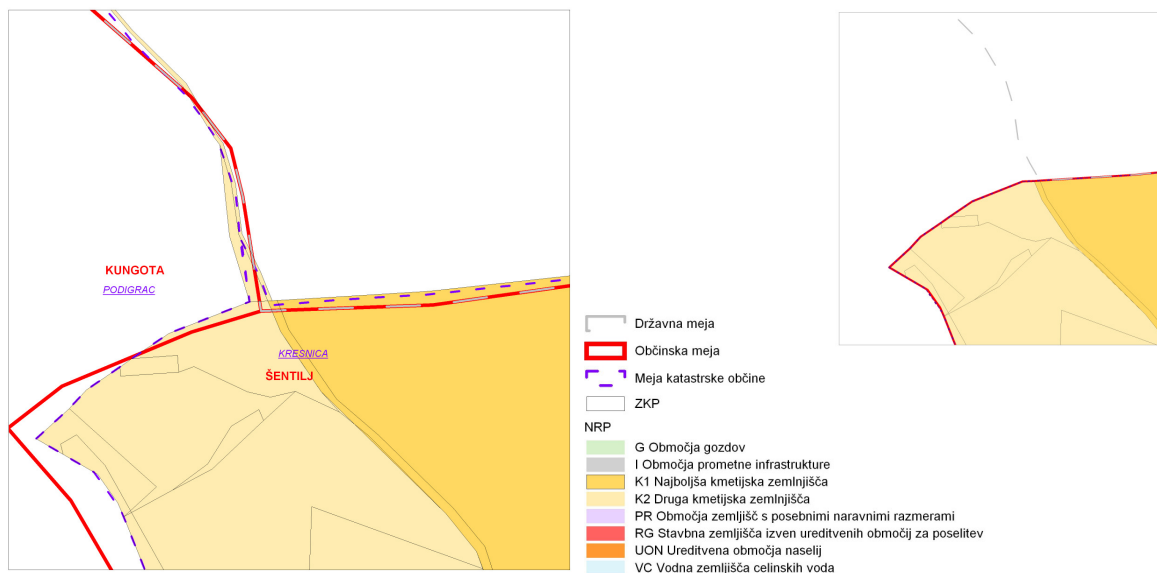
Rešitev problema št. 1:

Za namen priprave PSP in OPN uporabimo uradno mejo države in občine, čeprav medsebojno nista usklajeni, niti se ne ujemata z ZKP. Bi pa lahko mejo KO uskladili z ZKP, tako da iz podatkov ZKP, z

¹ Zapisnik telefonskega pogovora med: Jože Kos Grabar (ZUM d.o.o.) – Miha Fonda (MOP-DP), dne 5. 11. 2010, zaradi pripomb k osnutku OPN Občine Slovenska Bistrica: "V skladu z zakonom je meja občine tista meja, ki je določena v registru prostorskih enot. Z grafičnim znakom za mejo občine se tako prikaže mejo po RPE..."

združitvijo vseh parcel znotraj posamezne KO, dobimo ustrezno oblikovano mejo KO.

Za potrebe prostorskega načrtovanja bi se morale uradne meje med seboj ujemati že, ko se podatki naročijo (Slika 3), za kar pa bi bilo potrebno vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Slika 2 (levo): Neskladje podatkov iz uradnih evidenc RPE, ZKP in NRP (vir: GURS 2007, 2008, 2009 ter Dolgoročni plan občine Maribor-Pesnica za obdobje 1986–2000 in Družbeni plan občine Maribor-Pesnica za obdobje 1986–1990 za območje občine Šentilj, prostorske sestavine, spremembe in dopolnitve v letu 2004).

Slika 3 (desno): Primer, kako bi se RPE, ZKP in NRP morali med seboj skladati, če bi bile zbirke podatkov usklajene.

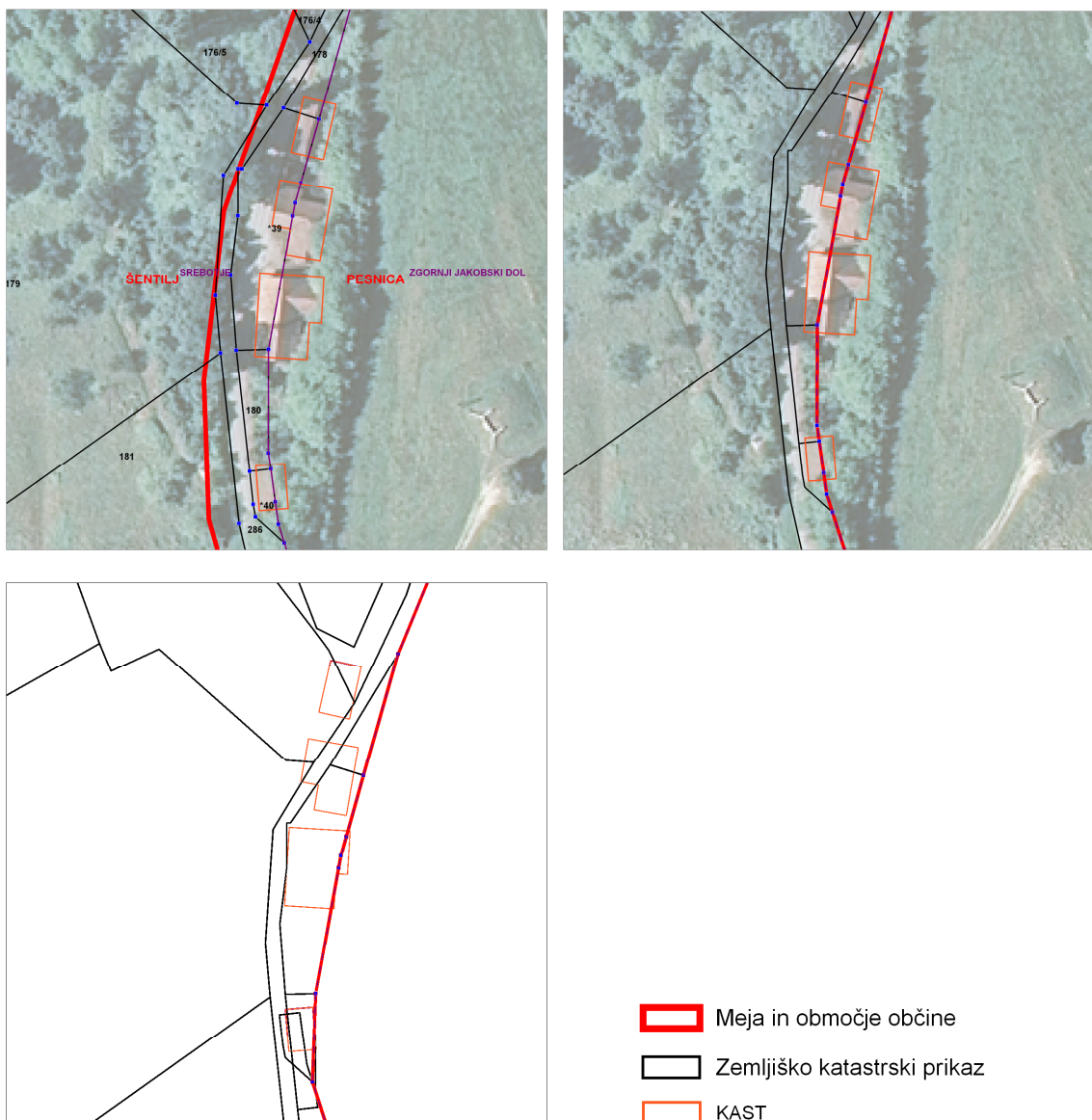
Problema št. 2 in 3 (Slika 4, Slika 5, Slika 6):

Meja KO v enem primeru teče desno ob objektu (Slika 4), ki je vrisan v KAST, v drugem pa po sredi seka objekte (Slika 5), ki so prav tako vrisani v KAST. V obeh primerih meja občine poteka po levi strani objekta. Na podlagi take grafične situacije ne moremo presoditi, kam sodi objekt, ne da pri tem raziščemo, kakšna je njegova hišna številka, h kateremu naselju pripada ta hišna številka, in posledično, h kateri občini objekt pripada.

Rešitvi problemov št. 2 in 3:

Za namen priprave PSP in OPN lahko s pomočjo registra nepremičnin in spletne aplikacije Urada za nepremičnine IOKNO pogledamo, v katero občino sodijo objekti. Mejo občine prevzamemo iz RPE, mejo KO pa lahko uskladimo z ZKP, tako da iz podatkov ZKP, z združitvijo vseh parcel znotraj posamezne KO, dobimo ustrezno oblikovano mejo KO.

Za potrebe prostorskega načrtovanja bi se morale uradne meje med seboj ujemati, KAST pa bi moral biti usklajen z ZKP (Slika 6). Za to bi bilo potrebno vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Slika 4 (levo zgoraj): Meja KO ne sme deliti objektov na pol (vir: GURS 2006, 2007, 2008).

Slika 5 (desno zgoraj): Primer, kako bi se RPE, KO in ZKP morala med seboj skladati, če bi bile zbirke podatkov usklajene.

Slika 6 (levo spodaj): Primer, kako bi se RPE, ZKP, KAST in DOF morali med seboj skladati, če bi bile zbirke podatkov usklajene.

Problem št. 4 (Slika 7):

Na sliki je prikazana uradna meja občine iz RPE, ki se ujema z mejo naselja in se ponekod razhaja z mejo KO. Drug potek meje je pridobljen iz veljavnega plana občine (Slika 7). Prav zaradi območja, kjer se meji razlikujeta, sta občini v sporu.

Rešitev problema št. 4:

Občini čakata na pravno rešitev spora. Ker obe pripravljata OPN, bi bilo najbolje, da spornega območja nobena od občin ne obravnava v OPN, dokler spor ni pravno rešen, saj občina ne sme

določati NRP na parcelah, ki niso v njeni občini. Šele nato naj tista občina, h kateri sporne parcele sodijo, pripravi spremembe in dopolnitve k OPN tako, da se vključi še to območje.

V primeru podobnih neskladij mej, katerih nastanek je lahko posledica več dejavnikov (nepozornost pri vrisovanju občinske meje, nepozornost pri izdelavi prostorskega akta, drastična sprememba parcelacijske situacije – kmetijske operacije ali sanacije in drugo), bi moral obstajati organ, ki bi pravočasno prepoznal težavo in pozval občine (ali tistega, ki je zadolžen za vzdrževanje evidence), da proučijo, zakaj je do napačne interpretacije glede poteka meje prišlo in da se o poteku meje tudi dogovorijo.

Slika 7: Sporno območje dveh občin zaradi različne interpretacije poteka občinske meje (vir: GURS 2007, 2008, 2009 in Spremembe in dopolnitev prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana občine Slovenska Bistrica v letu 2003).

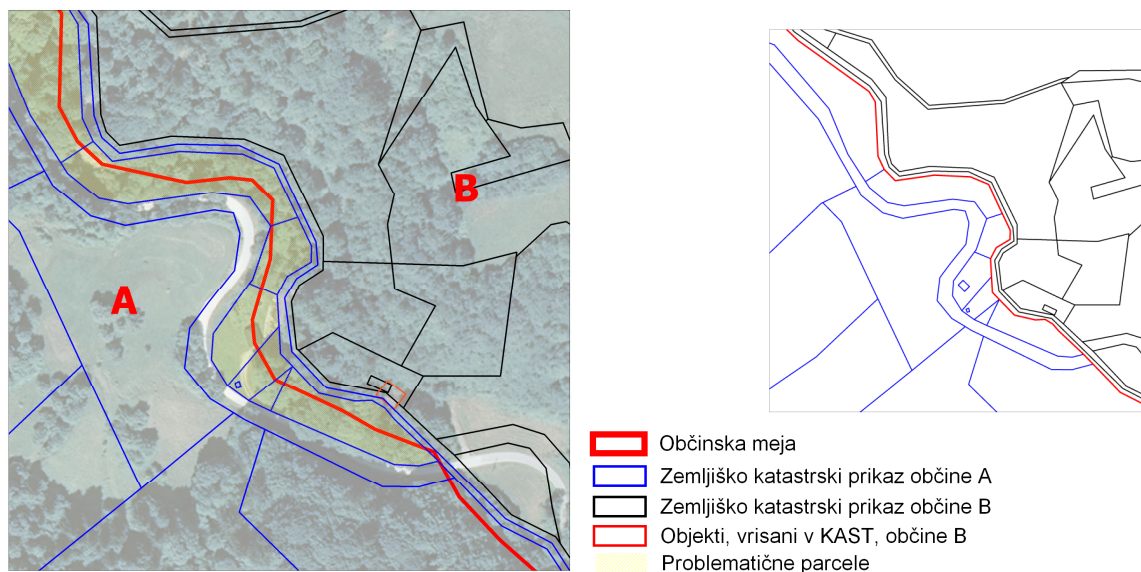
Problem št. 5 (Slika 8, Slika 9):

Na podlagi uradne občinske meje iz RPE ne moremo presoditi, h kateri občini sodijo problematične (rumeno obarvane) parcele (Slika 8), k občini A ali k občini B. Uradna občinska meja parcele seka parcele po sredi, čeprav iz prakse vemo, da vsa območja določamo na parcelo natančno.

Rešitev problema št. 5:

Za potrebe izdelave PSP in OPN uporabimo uradno občinsko mejo iz RPE. V resnici pa bi bilo potrebno pogledati, kakšen je dogovor med občinama o poteku meje.

Za potrebe prostorskega načrtovanja bi se morale uradne meje med seboj ujemati (Slika 9), za kar pa bi bilo potrebno vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Slika 8 (levo): Ena parcela ne more pripadati dvema občinama – polovica k eni in polovica k drugi (vir: GURS 2007, 2008, 2009).

Slika 9 (desno): Primer, kako bi morala meja občine potekati po meji KO oz. ZKP, bi bile zbirke podatkov usklajene.

Problem št. 6 (Slika 10):

Dogaja se, da KAST in DOF sovpadata (KAST je nastal s fotogrametričnim zajemom), ZKP pa kaže drugačno situacijo (Slika 10). Opazimo lahko še, da je bila opravljena parcelacija v namen izmere ceste, ki pri izravnavi ni spremenila lege sosednjih parcel.

Slika 10: Skladnost KAST z DOF in njuno neskladje z ZKP in DKN (vir: GURS 2004, 2006, 2009).

Rešitev problema št. 6:

Na pripravo PSP in OPN tako razhajanje vpliva, ko določamo NRP, ki je ne moremo določiti na parcelo natančno (lahko pa zajamemo vse objekte, vrisane v KAST).

V takih primerih bi bilo potrebno izvesti novo izmero širšega območja, da bi dosegli čim večjo skladnost evidenc, ki bi pravilno odražale dejansko stanje. Prav tako bi bilo potrebno vpeljati

mehanizme za povezljivost KAST in ZKP, kar bi omogočalo, da se spremembe v eni zbirki podatkov odražajo v drugi zbirki podatkov.

Problem št. 7 (Slika 11):

V KAST bi naj bili vrisani obstoječi objekti. Primerjava DOF (2006) in KAST (2009) kaže, da v KAST ni zavedeno zadnje stanje, ker verjetno za to ni bilo podane pobude (Slika 11).

Rešitev problema št. 7:

Na pripravo PSP in OPN tako razhajanje vpliva na področju določitve NRP, kar se tiče uskladitve KAST z ZKP pa ne. Pri določanju stavbnega zemljišča v NRP, lahko zajamemo objekte vrisane v KAST. Brez souporabe DOF bomo tako iz območja stavbnega zemljišča izpustili objekt, ki sicer tvori funkcionalno celoto.

Kjer se opazijo taka neskladja, bi GURS morala po uradni dolžnosti pozvati lastnika za vris v KAST. Prav tako bi bilo potrebno vpeljati mehanizme za povezljivost KAST in ZKP, kar bi omogočalo, da se spremembe v eni zbirki podatkov odražajo v drugi zbirki podatkov.

Slika 11: (Ne)skladnost KAST z DOF (vir: GURS 2004, 2006, 2009).

Problem št. 8 (Slika 12):

Nova izmera oz. izravnava je povzročila "premik" celotnega ZKP v občini za krajše razdalje (Slika 12). Oblika "premaknjenih" parcel je skoraj nespremenjena. Nekateri podatkovni sloji (NRP, varstveni režimi) so vezani na "stara" stanja in zato se pojavlja vprašanje, ali lahko meje območij, ki so bila prilagojena staremu ZKP (ali DKN), v novih prostorskih aktih prilagodimo novemu stanju ZKP.

Rešitev problema št. 8:

Za namen priprave PSP in OPN bi se lahko meje NRP in varstvenih režimov (kjer so znane parcele, ki

jih varstveni režim pokriva) grafično prilagodile novemu stanju ZKP.

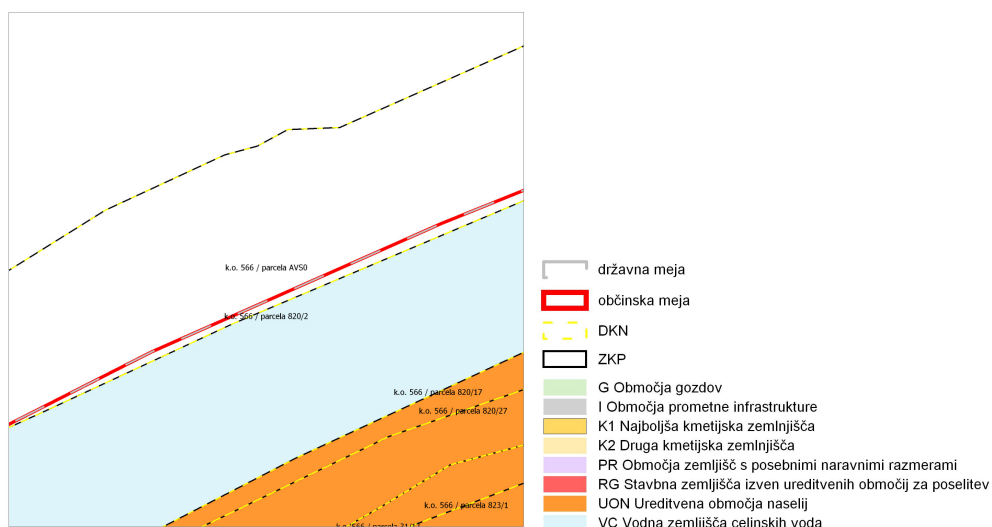
Za potrebe prostorskega načrtovanja bi potrebovali zbirko NRP in mehanizme, ki bi omogočali, povezanost ZKP z NRP in ostalimi zbirkami podatkov, ki meje območij določajo na podlagi parcelne delitve. S tem bi se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladile z ostalimi zbirkami podatkov.

Slika 12: Zamik ZKP zaradi novih izmer (vir: GURS 2004, 2009).

Problem št. 9 (Slika 13):

Na primeru občine Šentilj opazimo, da se ZKP vodi tudi preko državne meje (Slika 13). Pri parcelnih številkah imamo opombo, da parcela spada v Avstrijo, vendar se vodi pod isto katastrsko občino kot sosednja parcela, ki leži v Sloveniji. Pri nepazljivosti in avtomatskih obdelavah se v takih primerih težko izognemo napakam.

Slika 13: V ZKP so vključene parcele, ki ležijo v sosednji državi (vir: GURS 2004, 2009 in Dolgoročni plan občine Maribor-Pesnica za obdobje 1986–2000 in Družbeni plan občine Maribor-Pesnica za obdobje 1986–1990 za območje občine Šentilj, prostorske sestavine, spremembe in dopolnitve v letu 2004).

Rešitev problema št. 9:

Če se zaradi lažje navezave na avstrijski kataster v ZKP vodijo parcele preko državne meje, bi morale biti povsod v atributni strukturi (tudi pri informaciji o pripadnosti h KO) nedvoumno zabeleženo, da ne gre za parcele na slovenskem ozemlju.

8.2 RABA PROSTORA

V PSP moramo prikazati osnovno namensko rabo prostora, kot je ta najpodrobneje določena, dejansko rabo prostora in območja, kjer se namenska in dejanska raba med seboj razlikujeta na vsaj 5000 m² površine.

8.2.1 Namenska raba prostora

Namenska raba prostora v Sloveniji predstavlja temelj prostorskega načrtovanja. Določa se v prostorskih aktih občin, s katerimi določamo osnovno in podrobno NRP. Tako jo kot pojem definira tudi ZPNačrt (2007) v 2. členu, v katerem navaja, da "je s prostorskimi akti določena raba zemljišč in objektov".

Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (2003) je v 7. členu predpisal, da se prostorske sestavine (opredelitev osnovnih in podrobnejših območij NRP) ter območja varovanj in omejitev izdelajo na ustreznih digitalnih geodetskih podlagah (DKN v državnem koordinatnem sistemu, pomanjšan v merilo 1 : 5000). V letu 2004 so se pričele vršiti aktivnosti za prenos NRP v digitalno obliko. Že ob analognem vodenju podatkov je bila natančnost omejena in tudi pri prenosu v digitalno obliko je bilo možno zagotoviti le določeno stopnjo natančnosti. Danes so v večini v uporabi digitalni podatki o namenski rabi prostora iz leta 2004. Ob prenašanju analognih podatkov v digitalne se, žal, ni izkoristila priložnost, da bi se NRP posodobila, temveč se je vsebina samo prenesla in ostala takšna kot ob izdelavi, v 80-ih letih prejšnjega stoletja.

Danes, ko se pripravlja nova generacija prostorskih aktov, še vedno uporabljamo NRP izpred 30 let. Dodatno zmedo vnaša še Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (2007), ko z 9., 28., 29. in 30. členom posega na območje razpršene gradnje. Gre za tista pozidana stavbna zemljišča, ki so v NRP definirana kot stavbna zemljišča, vendar se bodo v OPN obravnavala le kot informacija v prostoru.

8.2.2 Dejanska raba prostora

Dejanska raba zemljišč je zamenjala neažurno katastrsko rabo prostora, ki je bila namenjena določanju katastrskega dohodka in odmeri davkov (Simoneti, Lamovšek, 2009). MKGP upravlja in vodi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (138. člen ZKme). Evidenca je namenjena ugotavljanju dejanskega stanja rabe zemljišč kot pogoj za izvajanje ukrepov kmetijske politike (165. člen ZKme).

Podatki o dejanski rabi prostora so podatki o dejanski rabi kmetijskih in gozdnih zemljišč in ostali podatki o dejanski rabi prostora (vodna zemljišča, pozidana in druga zemljišča), ki se pridobijo iz širokega spektra podatkov (RPE, davčne evidence, centralni register prebivalstva, zemljiški kataster, KAST, poslovni register, podatki iz Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS, evidence o okoljskih stanjih in varstvenih režimih ...) evidenc drugih resornih ministrstev; podatki za evidenco dejanske rabe kmetijskih zemljišč se lahko pridobivajo iz širokega spektra zbirk podatkov (166. člen ZKme). Meje območij dejanske rabe morajo biti določene tako, da je mogoče podatke o dejanski rabi izkazovati po parcelah.

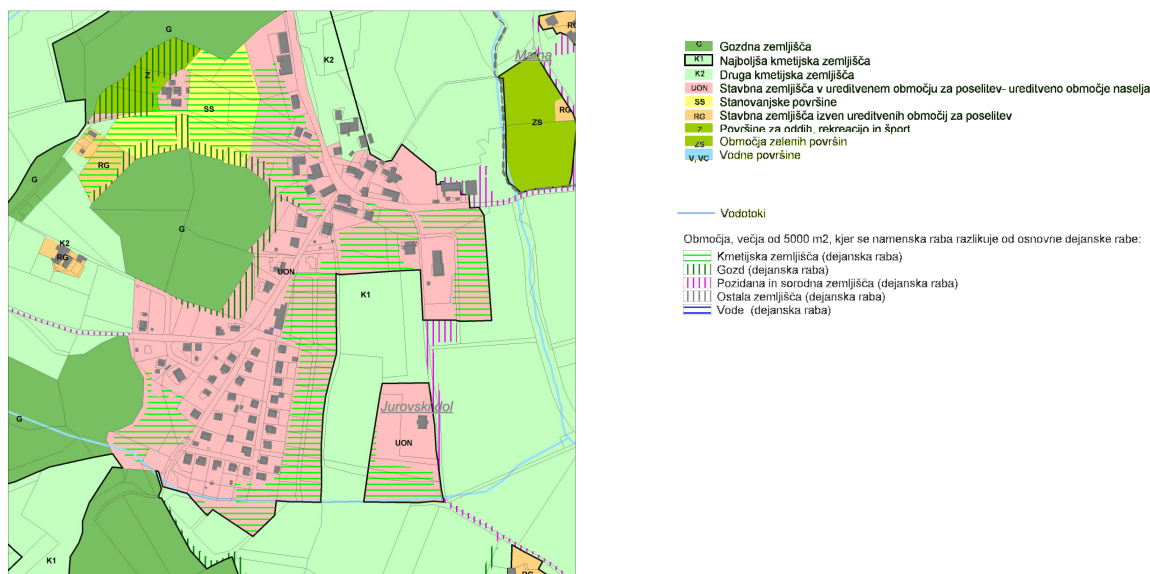
Zaradi načina pridobivanja podatkov o dejanski rabi, ki temelji na podatkih o kmetijskih in gozdnih zemljiščih, ki se vodijo za potrebe kmetijske politike (tudi obdavčitve in kot osnova za izračun nadomestil v primeru izpada dohodka zaradi naravnih in drugih nesreč), je evidenca o dejanski rabi problematična za namene prostorskega načrtovanja.

8.2.3 Medsebojni odnos namenske in dejanske rabe

Dejanska raba prostora je tista, katere stanje vidimo v naravi (njiva, vrt, stanovanjska hiša, ribnik ...), namenska raba pa tista, ki je s planskim aktom namenjena neki rabi (kmetijska, gozdna, stavbna ...). Dejanska in namenska raba ne sovpadata zmeraj med seboj (Slika 14). Evidenca dejanske rabe prostora, ki jo je pripravilo MKGP, je v prvi vrsti namenjena subvencioniranju kmetijstva, zato se velikokrat ne ujema z drugimi evidencami (Košir, 2004).

Zanemarjajo se še gozdnogospodarski načrti, to so predpisi, ki so z Zakonom o gozdovih (1993) opredeljeni kot strokovna podlaga za prostorsko načrtovanje (Konečnik Kunst, 2011).

V 4. členu Pravilnika o PSP (2008) je zapisano, da je treba grafično prikazati namensko rabo prostora iz prostorskih aktov, kot je ta najpodrobneje določena, skupaj z območji, kjer se namenska raba od osnovne dejanske rabe razlikuje za več kot 5000 m². Namen prikaza teh razlik in rešitve za namen prostorskega načrtovanja niso predpisane.

Slika 14: Prikaz rabe prostora, namenske rabe in območja razhajanja, ki so večja od 5000 m² (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah; ZUM d. o. o., št. proj. 10031, naročnik: občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

8.2.4 Predstavitev nekaterih problemov, ki so posledica hkratne uporabe digitalizirane namenske rabe prostora starejšega datuma z zemljiško katastrskim prikazom novejšega datuma

Imamo NRP, ki je bila digitalizirana, na podlagi Pravilnika o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (2003). Večina občin je digitalizacijo izvedla na DKN iz leta 2004. Pri pripravi PSP in OPN uporabljamo ZKP iz leta 2008 ali novejši, po uveljavitvi Pravilnika o OPN (2007) Pravilnika o PSP (2008), odvisno od tega, kdaj je občina pričela s postopki izdelave OPN. Občine, ki so PSP in OPN izdelale do 1. januarja 2010 so lahko uporabile tudi druge razpoložljive geodetske podlage, ki vsebujejo podatke o zemljiških parcelah in topografske podatke, če je bil to edini vir podatkov (12. člen Pravilnika o PSP).

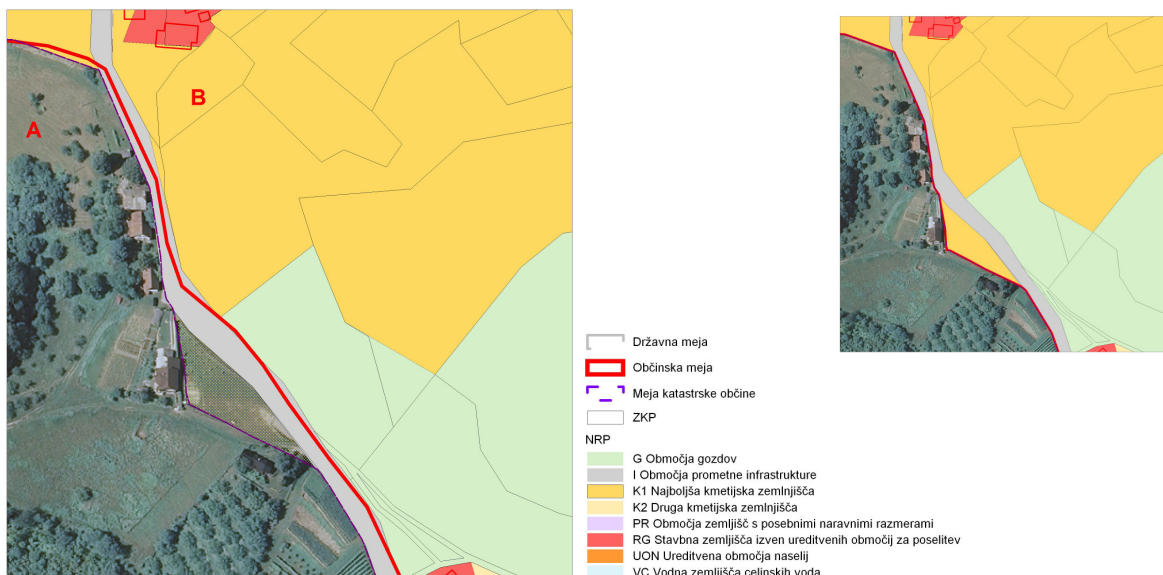
Ne smemo zanemariti, da med DKN iz leta 2004 in med ZKP novejšega datuma prihaja do razlik, ki lahko vplivajo na odločitve pri izdelavi in sprejemanju prostorskih aktov ali na napačno interpretacijo NRP pri izdaji gradbenih dovoljenj. Tega se očitno zaveda tudi GURS, kar je razvidno iz dopisa občini Radlje ob Dravi iz januarja 2010. Ta dopis se nanaša na izvedeno množično vrednotenje nepremičnin in del dopisa pravi: "Namensko rabo občine določijo po parcelah in delih parcel. Pri razvrščanju po namenski rabi občine upoštevajo trenutno veljavni zemljiški kataster in ne stanje zemljiškega katastra ob sprejetju akta. Občine morajo poskrbeti, da na območjih očitnih odstopanj najprej uskladijo zemljiško katastrski prikaz in v planih določeno namensko rabo prostora. Spremembe grafičnega prikaza zemljiškega katastra v času od sprejema plana do trenutno veljavnega stanja ne smejo vplivati

na vsebinske odločitve o namenski rabi prostora. To velja za večino prostorskih aktov v Sloveniji, namenska raba prostora ob izdelavi ni bila prikazana na dejanski lokaciji v prostoru, ampak je bila prikazana in vezana na določeno parcelo ali njen del (mišljen je del parcele na katerem je določena posamezna namenska raba – kadar je na eni parceli določenih več namenskih rab). Če se torej "zamakne" parcela, se z njo "zamakne" tudi odločitev; hkrati pa se ta odločitev ne sme spremeniti (prav to se zgodi, če se "zamakne" samo zemljiško katastrski prikaz, meje območij namenske rabe pa ne). V čim večji meri je potrebno upoštevati grafično natančnost zemljiškega katastra. Priporočamo, da se manjši deli parcel, ki nastanejo na podlagi grafičnega preseka območij namenske rabe in zemljiškega katastra, zaradi lokacijske nenatančnosti zemljiškega katastra, ne upoštevajo. Predlagamo, da namensko rabo občine v čim večji meri določajo za cele parcele. Več namenskih rab prostora za eno parcelo določijo predvsem na večjih parcelah."

Razhajanja med NRP in ZKP predstavljajo sicer večji del problematike, imamo pa še drugačne primere neaktualnih podatkov, drugačnih virov nastanka (neprevidnost, ni bilo sprotnega posodabljanja, napačno razumevanje odnosa NRP in ZKP ipd.)

Problem št. 10 (Slika 15, Slika 16):

Ob pripravi PSP smo ugotovili, da imamo opravka s parcelami, za katere ne moremo jasno določiti, h kateri občini spadajo, saj se podatki glede na evidenco, iz katere so pridobljeni, razlikujejo (Slika 15). Parcele, ki glede na mejo občine iz RPE sodijo k občini A, vodimo v NRP, kot da sodijo k občini B.

Slika 15 (levo): Območje med uradno mejo občine iz RPE v odnosu do NRP iz veljavnega plana (vir: GURS 2006, 2007, 2008, 2009 in Dolgoročni plan občine Maribor-Pesnica za obdobje 1986–2000 in Družbeni plan občine Maribor-Pesnica za obdobje 1986–1990 za območje občine Šentilj, prostorske sestavine, spremembe in dopolnitve v letu 2004).

Slika 16 (desno): Primer, kako bi se morali podatki o meji občine, KO, ZKP in NRP ujemati, če bi bile zbirke podatkov med seboj usklajene.

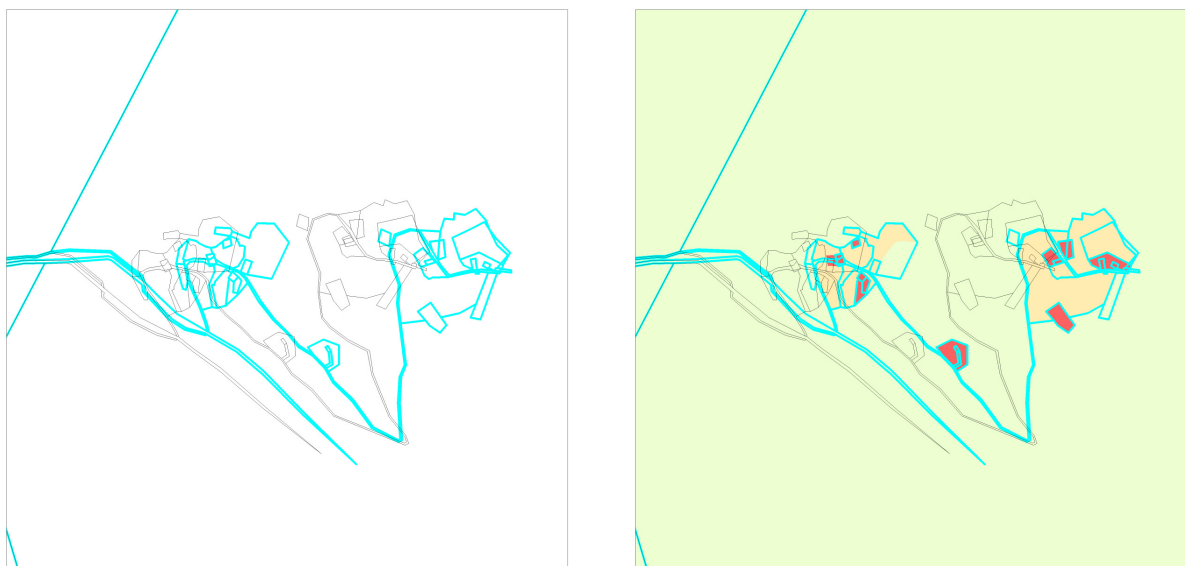
Rešitev problema št. 10:

Ker tukaj ni objekta, ki bi imel svojo hišno številko, na podlagi katerega bi lahko ugotavljali pripadnost k občini, nimamo instrumenta, s katerim bi ugotovili, ali je prav, da na takih parcelah občina določa NRP. V tem primeru je potrebno pogledati, kakšen je bil dogovor med občinama o poteku meje. Za namen izdelave PSP in OPN uporabimo uradno mejo občine, mejo KO pa bi lahko grafično uskladili z ZKP.

Za potrebe prostorskega načrtovanja bi se morale uradne meje med seboj ujemati (Slika 16), za kar pa bi bilo potrebno vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov. Vzpostavitev skupne zbirke NRP, ki bi se povezala z ostalimi uradnimi evidencami, bi omogočila še avtomatsko usklajevanje NRP z ZKP in RPE.

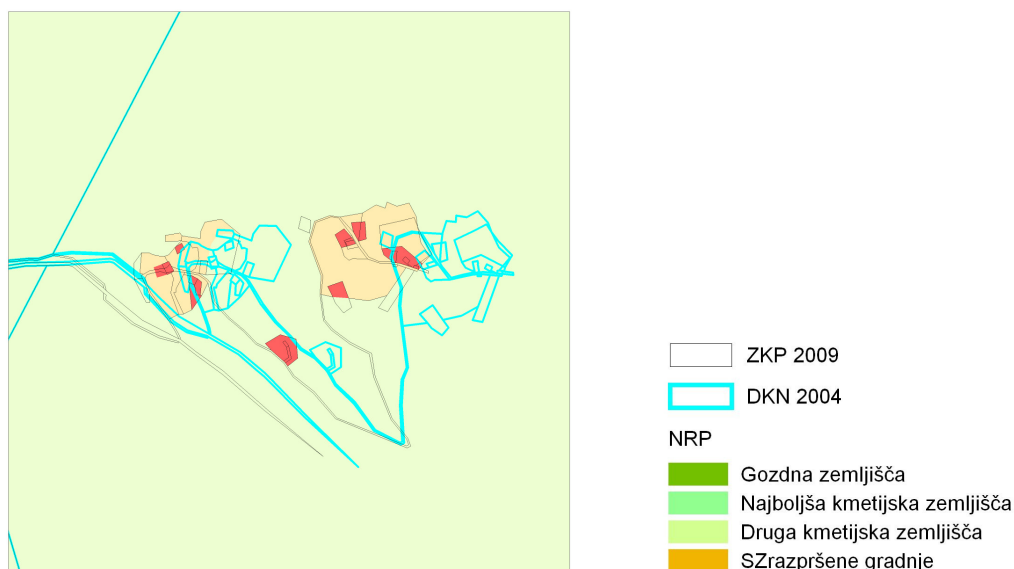
Problem št. 11 (Slika 17, Slika 18, Slika 19):

Ker se v hribovitih ali gorskih predelih nova izmera izvaja manj pogosto, prevladujejo podatki izmere, ki se je vršila med leti 1818 in 1828. Položajna natančnost ZKN je v takih predelih precej slaba. Ker ZKN še vedno nastaja, slaba natančnost ostaja njegov del in nova izravnava na takih mestih povzroči velike "premike" (Slika 17), ki se odražajo tudi v ZKP. Enako kot v prejšnjem primeru se poraja vprašanje, ali lahko v novih prostorskih aktih prilagajamo meje območij, ki so vezana na različna "stara" stanja katastra (Slika 19).

Slika 17 (levo): Ugotovljen stometrski premik ZKP (vir: GURS 2004, 2009).

Slika 18 (desno): Stometrski premik ZKP iz leta 2009 in neuskklajenost z NRP iz leta 2004 (vir: GURS 2004, 2009 in Prostorske sestavine dolgoročnega plana občine Slovenj Gradec za obdobje 1986–2000 in družbenega plana občine Slovenj Gradec za obdobje 1986–1990 za območje občine Mislinja v letu 2001).

Slika 19 (spodaj levo): Primer, kako bi NRP morala biti usklajena z ZKP iz leta 2009 (vir: GURS 2004, 2009 in Prostorske sestavine dolgoročnega plana občine Slovenj Gradec za obdobje 1986–2000 in družbenega plana občine Slovenj Gradec za obdobje 1986–1990 za območje občine Mislinja v letu 2001).

Rešitev problema št. 11:

NRP bi za potrebe izdelave PSP in OPN morali prilagoditi na zadnje stanje ZKP (Slika 19).

Vzpostavitev skupne zbirke NRP, ki bi se povezala z ostalimi uradnimi evidencami, bi ob vpeljavi mehanizmov, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov, omogočila še avtomatsko usklajevanje NRP z ZKP in RPE.

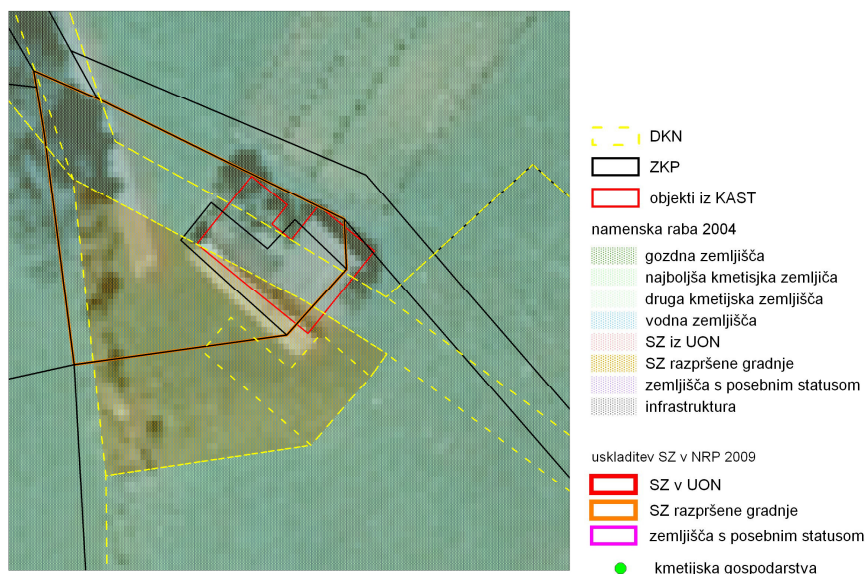
Problem št. 12 (Slika 20):

Opazimo lahko, da DKN iz leta 2004, na katerega je bila digitalizirana NRP, ni grafično položajno skladen z ZKP iz leta 2009 (Slika 20).

Rešitev problema št. 12:

Za potrebe izdelave PSP sicer ne bi bilo nujno, vsekakor pa bi bilo potrebno za namene izdelave OPN območja, določena v NRP, ročno uskladiti z zadnjim stanjem ZKP z obrazložitvijo, da gre za tehnični popravek (Slika 20).

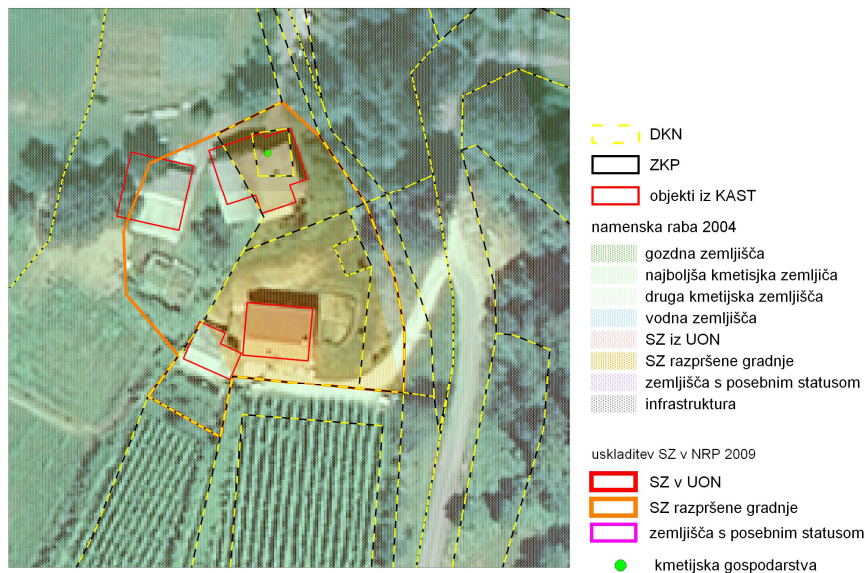
Vzpostavitev skupne zbirke NRP, ki bi se povezala z ostalimi uradnimi evidencami, bi ob vpeljavi mehanizmov, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov, omogočila še avtomatsko usklajevanje NRP z ZKP.

Slika 20: Razhajanje NRP, za katero je pri digitalizaciji geodetske podlage predstavljal DKN iz leta 2004 in ZKP iz leta 2009, v primerjavi s predlogom uskladitve na ZKP iz leta 2009 (vir: GURS 2004, 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

Problem št. 13 (Slika 21):

Kmetijsko gospodarstvo se je od časa, ko je nastala NRP, razširilo (Slika 21).

Slika 21: Zaokrožitev stavbnega zemljišča glede na obstoječe kmetijske objekte z urejeno dokumentacijo za gradnjo (vir: GURS 2004, 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

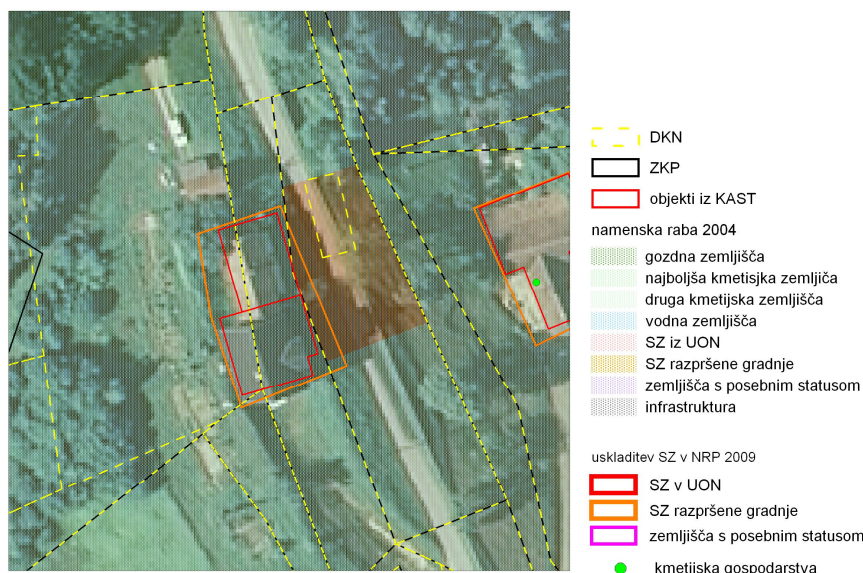
Rešitev problema št. 13:

Če ima kmetijsko gospodarstvo urejeno vso treba dokumentacijo, bi mu morali že ob podelitvi gradbenega dovoljenja dodeliti status stavbnega zemljišča. Pri pripravi OPN postopajmo tako, da zajamemo celotno funkcionalno zemljišče kmetije, z obrazložitvijo, da gre za vsebinski popravek na

podlagi urejene dokumentacije za gradnjo. Oblika stavbnega zemljišča bi potekala skladno s parcelacijsko situacijo oz. s smiselno zaokrožitvijo tam, kjer parcelacijska situacija ne omogoča zaokrožitve stavbnega zemljišča na parcelo natančno (Slika 21).

Problem št. 14 (Slika 22):

Parcelacijska situacija v ZKP, KAST, DOF in NRP ne sovpadajo (Slika 22).

Slika 22: Neznana prava lega stavbnega zemljišča, ki ga vodimo v NRP (vir: GURS 2004 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

Rešitev problema št. 14:

V primerih, ko nobeni podatki ne sovpadajo, si pomagamo z DOF. Z njegovo pomočjo bi lahko stavbno zemljišče smiselno zarisali, glede na DOF (ob upoštevanju velikosti in oblike stavbnega zemljišča v NRP iz veljavnega plana) z obrazložitvijo, da gre za tehnični popravek (Slika 22).

Priporočljivo bi bilo izvesti novo izmero, da bi se lahko stavbno zemljišče izrisalo v skladu s parcelacijsko situacijo.

Problem št. 15 (Slika 23):

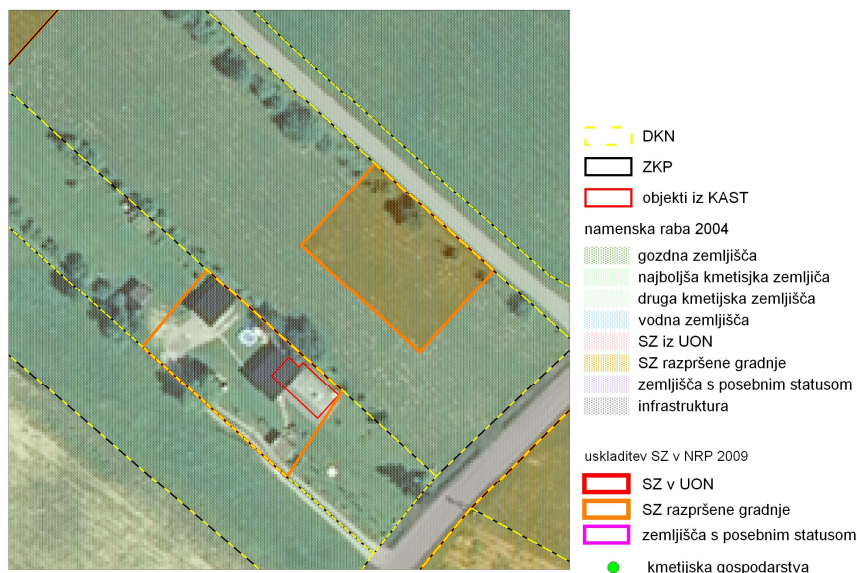
Obstoječ objekt, vrisan v KAST, nima stavbnega zemljišča. Stavbno zemljišče pa ima sosednja parcela, na kateri ni objekta (Slika 23).

Rešitev problema št. 15:

V tem primeru je bilo ob pomoči občine ugotovljeno, da ima obstoječ objekt potrebne dokumente za gradnjo, nima pa stavbnega zemljišča.

Sklepajmo, da je bilo stavbno zemljišče zarisano na napačni parceli. Pred kratkim je lastnik "napačne" parcele na upravni enoti dobil gradbeno dovoljenje na podlagi vrisanega stavbnega zemljišča. Taka

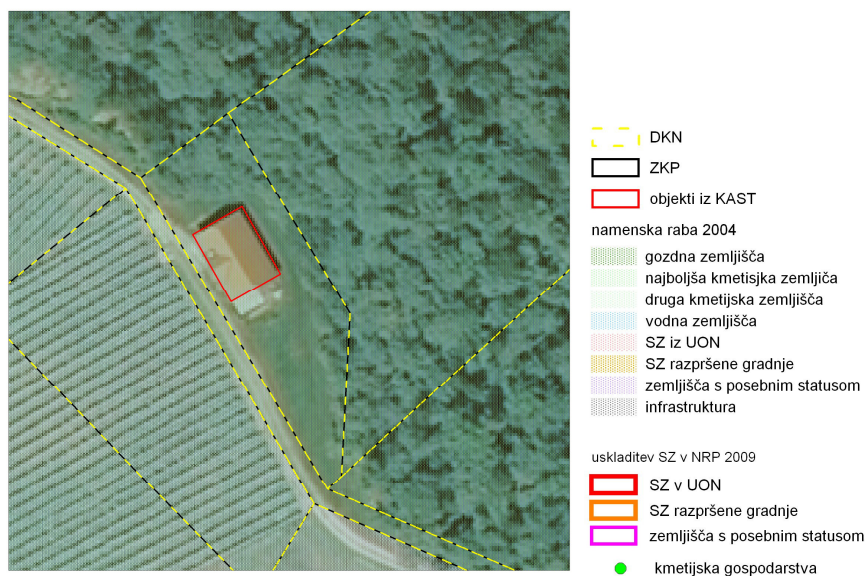
situacija je najverjetneje posledica napačnega vrisa stavbnega zemljišča v NRP. Ker sedaj za obe parceli obstaja ustrezna dokumentacija za gradnjo, bi na obeh parcelah v NRP zavedli stavbno zemljišče (Slika 23) z obrazložitvijo, da gre za vsebinski popravek na podlagi ustrezne dokumentacije za gradnjo.

Slika 23: Na obeh parcelah vzpostavimo stavbno zemljišče (vir: GURS 2004 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

Problem št. 16 (Slika 24):

Imamo objekt, vrisan v KAST, ki stoji na svoji parceli. Ta parcela ni stavbno zemljišče (Slika 24).

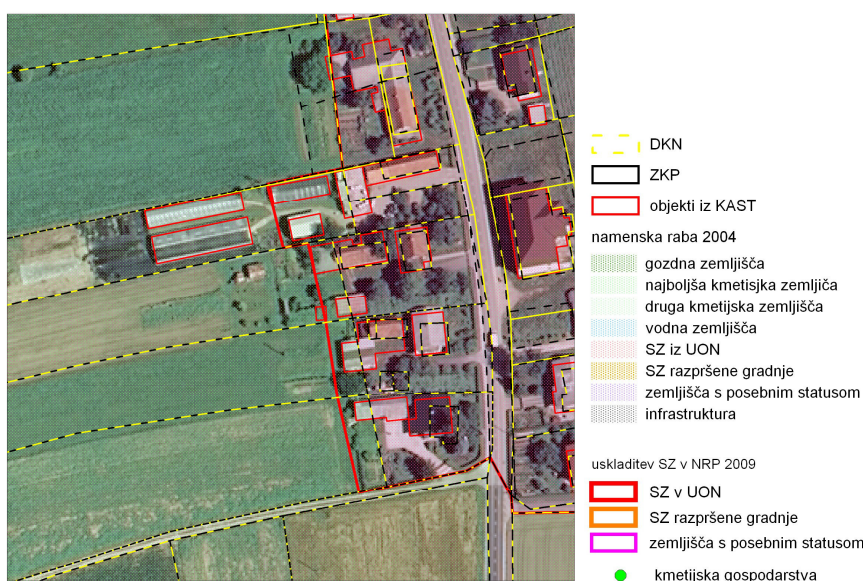
Slika 24: Črna gradnja - DA ali NE (vir: GURS 2004, 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

Rešitev problema št. 16:

Če bi se izkazalo, da ima objekt urejeno vso dokumentacijo, bi mu pripadalo tudi stavbno zemljišče. Če objekt nima ustreznih dovoljenj za gradnjo, se lahko informacija, pridobljena s pomočjo GIS, uporabi za postopke reševanja problema črne gradnje.

Problem št. 17 (Slika 25):

V ureditvenem območju naselja so kmetije, katerih gospodarski objekti segajo izven meje ureditvenega območja naselja. Večina objektov je vrisanih v KAST.

Slika 25: Zaokrožimo UON v NRP (vir: GURS 2004, 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

Rešitev problema št. 17:

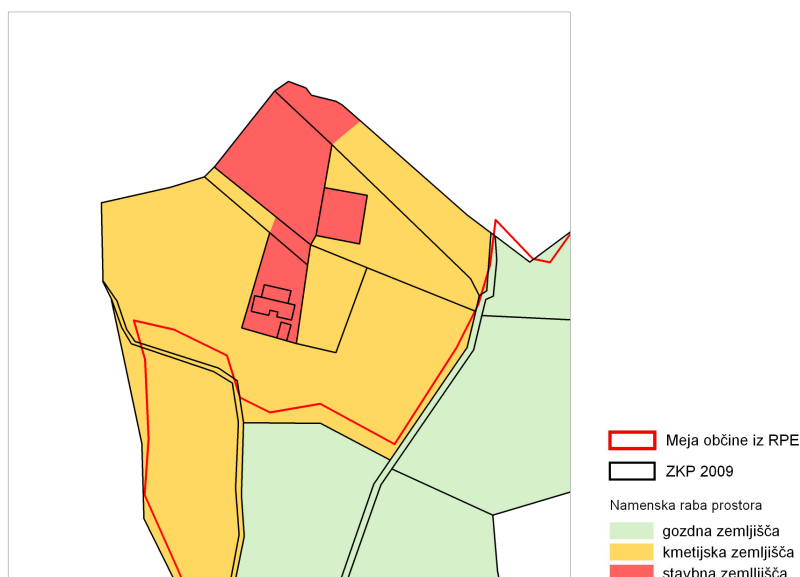
V ustreznem prostorskem načrtu (UN, OPN) bi v NRP smiselno premaknili mejo ureditvenega območja naselja tako, da so zajeti vsi objekti z obstoječo dokumentacijo z obrazložitvijo, da gre za vsebinski popravek na podlagi ustrezne dokumentacije za gradnjo (Slika 24), s čimer zajamemo dejansko stanje.

Problem št. 18 (Slika 26):

Izvajalec OPN za občino Sv. Trojica v Slovenskih goricah ni bil pozoren na (ne)skladnost posameznih podatkovnih slojev, zato se mu je pripetila naslednja situacija.

NRP za občino Sv. Trojica v Slovenskih goricah izhaja iz NRP za občino Lenart v Slovenskih goricah (občina Lenart v Slovenskih goricah se je kasneje razdelila na več manjših občin). Izvajalec je s pomočjo ZKP izrezal NRP na območje občine (Slika 19). Pri tem ni bil pozoren na potek uradne meje občine iz RPE. Ker je na delu parcel izven uradne meje občine stavbno zemljišče in na njem objekt s hišno številko, sodi v naselje, ki pripada sosednji občini. Kljub temu da je bilo na občino Sv. Trojica v

Slovenskih goricah poslano vprašanje glede nastale situacije, nanj niso odgovorili, tako da ni znano, kako (in če sploh) se je situacija izjasnila.

Slika 26: Posledica nepazljivosti izvajalca in neskladnosti podatkov (vir: GURS 2004, 2008, 2009 in Dolgoročni plan občine Lenart za obdobje 1986–2000 in Družbeni plan občine Lenart za obdobje 1986–1990 za območje občine Sv. Trojica v Slovenskih goricah, spremembe in dopolnitve v letu 2002).

Rešitev problema št. 18:

S pomočjo registra nepremičnin in spletne aplikacije Urada za nepremičnine IOKNO bi lahko pogledali, v katero občino sodijo objekti. Glede parcel, na katerih ni objektov, bi morali preveriti, kakšen je bil dogovor med občinama o poteku meje. Na osnovi ugotovitev ustrezno načrtujemo NRP in izdelamo OPN. Tudi če vse parcele sodijo v občino Sv. Trojica v Slov. Goricah, za namen izdelave prostorskega akta uporabimo uradno mejo občine iz RPE.

Za potrebe prostorskega načrtovanja bi se morale uradne meje med seboj ujemati, za kar pa bi bilo potrebno vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov. Vzpostavitev skupne zbirke NRP, ki bi se povezala z ostalimi uradnimi evidencami, bi omogočila še avtomatsko usklajevanje NRP z ZKP in RPE.

8.2.5 Predstavitev razhajanj med podatki namenske in dejanske rabe

Zanima nas, kako se bodo razhajanja med NRP in dejansko rabo obravnavala, saj ne ZPNačrt (2007) ne Pravilnik o PSP (2008) in ne Pravilnik o OPN (2007) ne obravnavajo pomena te primerjave. Imamo pa tri izrazite možnosti uporabe tega podatka in sicer za: posodobitev NRP, iskanje območij zaraščanja in ugotavljanje izgube kmetijskih zemljišč na račun gradnje ali drugih posegov v prostor.

Problem št. 19 (Slika 27, Slika 28):

Razlike med NRP in dejansko rabo, ki so večje od 5000 m², so povsod, v velikem številu občin, kjer v naravi potekajo ceste (Slika 27) in so zavedene v evidenci dejanske rabe.

Slika 27 (levo): NRP in dejanska raba na mestih, kjer v naravi potekajo ceste (vir: GURS 2006, 2009 in Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah; ZUM d. o. o., št. proj. 10031, naročnik: občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

Slika 28 (desno zgoraj): Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF (vir: GURS 2006, 2009).

Rešitev problema št. 19:

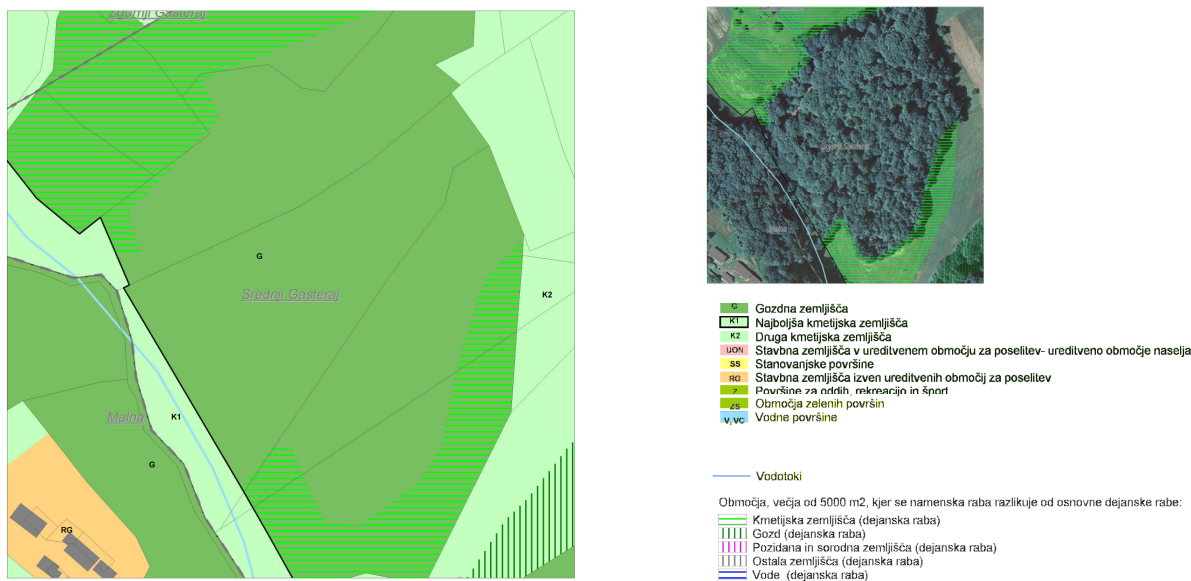
Tam, kjer v naravi poteka cesta (Slika 28), je verjetnost, da bo v bližnji prihodnosti spet vzpostavljeno kmetijsko zemljišče, majhna, saj gre večinoma za utrjene poti. NRP bi bilo na takih delih treba posodobiti in območje opredeliti kot območje prometne infrastrukture. Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Problem št. 20 (Slika 29, Slika 30):

Razlike med NRP in dejansko rabo, kjer je v NRP vrisan gozd, v naravi pa so njive (Slika 29).

Rešitev problema št. 20:

NRP naj se posodobi tako, da bodo namesto gozdnih zemljišč v NRP zavedena kmetijska zemljišča (Slika 30). Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

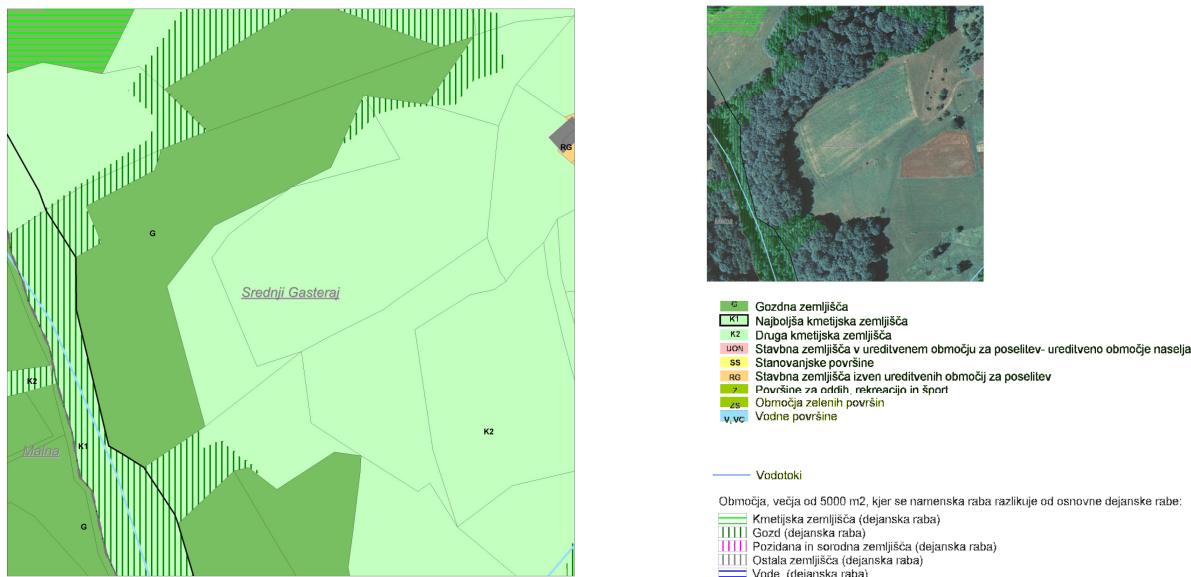

Slika 29 (levo): Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v NRP vrisan gozd, v naravi pa so njive (vir: GURS 2006, 2009 in Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah; ZUM d. o. o., št. proj. 10031, naročnik: občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah)

Slika 30 (desno zgoraj): Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF (vir: GURS 2006, 2009)

Problem št. 21 (Slika 31, Slika 32):

Razlike med NRP in dejansko rabo, kjer so v NRP vrisana kmetijska zemljišča, v naravi pa je gozd (Slika 31).

Slika 31 (levo): Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v NRP vrisano kmetijsko zemljišče, v naravi pa je gozd (vir: GURS 2006, 2009 in Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah; ZUM d. o. o., št. proj. 10031, naročnik: občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

Slika 32 (desno zgoraj): Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF (vir: GURS 2006, 2009).

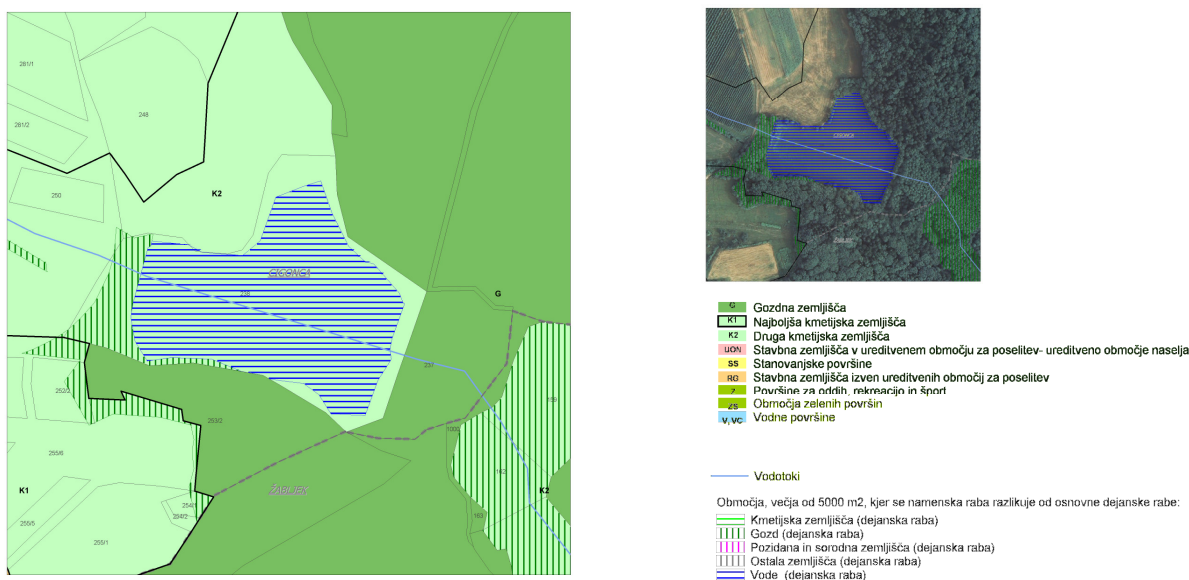
Rešitev problema št. 21:

NRP naj se posodobi tako, da bodo namesto kmetijskih zemljišč v NRP zavedena gozdna zemljišča (Slika 32). Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

V primeru da želi MKGP uporabiti ta podatek za ugotavljanje, ali gre za zemljišče v zaraščanju in za vzpostavitev take dejanske rabe, kot je ta predvidena v namenski rabi, potem naj to poda v smernicah.

Problem št. 22 (Slika 33, Slika 34):

V naravi imamo opravka z vodnim zemljiščem, v NRP pa je ta del zemljišča voden kot kmetijsko zemljišče (Slika 33).

Slika 33 (levo): Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v NRP vrisano kmetijsko zemljišče, v naravi pa imamo opravka z vodnim zemljiščem (vir: GURS 2006, 2009 in Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah; ZUM d. o. o., št. proj. 10031, naročnik: občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

Slika 34 (desno zgoraj): Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF (vir: GURS 2006, 2009).

Rešitev problema št. 22:

Ker so ribniki in jezera stoječe vode in ne spreminjajo svoje lege, bi lahko NRP na tem mestu posodobili tako, da se zavedejo kot vodna zemljišča (Slika 34). Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

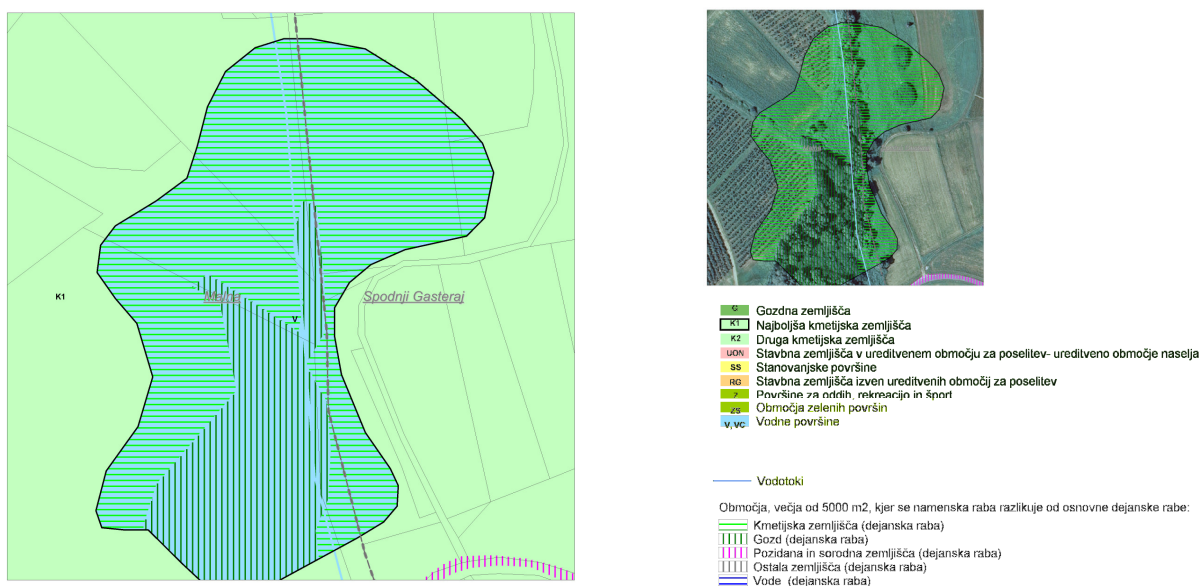
Problem št. 23 (Slika 35, Slika 36):

V evidenci NRP je vrisano vodno zemljišče. V evidenci dejanske rabe ga obravnavajo kot kmetijsko

zemljišče, na DOF pa lahko vidimo gozdiček ali zemljišče v zaraščanju (Slika 35).

Rešitev problema št. 23:

Na terenu je treba preveriti dejansko stanje in se na podlagi tega odločiti, kako posodobiti NRP, in sicer, kolikšen del zemljišča naj se opredeli kot vodno in kolikšen del kot kmetijsko ali gozdno zemljišče (Slika 36). V primeru, ko imajo drugi nosilci urejanja prostora pripombe glede ureditve NRP, naj to podajo v smernicah. Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Slika 35 (levo): Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v NRP vrisano vodno zemljišče, dejansko pa gre za kmetijsko in gozdno zemljišče, oboje pa je v nasprotju s stanjem, razvidnim na DOF (vir: GURS 2006, 2009 in Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah; ZUM d. o. o., št. proj. 10031, naročnik: občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

Slika 36 (desno zgoraj): Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF (vir: GURS 2006, 2009).

Problem št. 24 (Slika 37, Slika 38):

V naravi je vodotok, ki ni zaveden ne v NRP ne v dejanski rabi, iz ZKP pa je razvidno, da ima odmerjeno svojo parcelo (Slika 37).

Rešitev problema št. 24:

NRP bi lahko posodobili tako, da vodotoke zavedemo kot vodna zemljišča, saj se njihova struga ne spreminja v kratkem obdobju (Slika 38), še posebno kadar imamo opravka z reguliranim vodotokom. Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

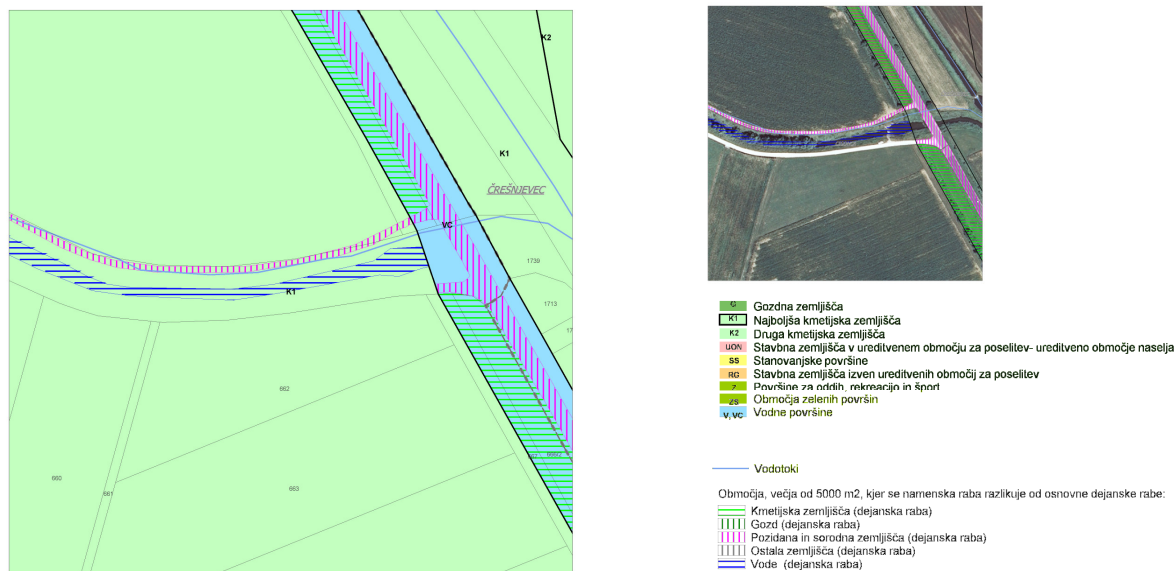

Slika 37 (levo): Vodotok, ki ni vrisan kot vodno zemljišče ne v NRP ne v dejanski rabi (vir: GURS 2006, 2009 in Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah; ZUM d. o. o., št. proj. 10031, naročnik: občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

Slika 38 (levo zgoraj): Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF (vir: GURS 2006, 2009).

Problem št. 25 (Slika 39, Slika 40):

V naravi je vodotok, ki je vpisan v evidenco dejanske rabe, ni pa zaveden v NRP (Slika 39).

Slika 39 (levo): Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v evidenci dejanske rabe vrisano vodno zemljišče (obstaja tudi v naravi), ki pa ni zavedeno v NRP (vir: GURS 2006, 2009 in Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah; ZUM d. o. o., št. proj. 10031, naročnik: občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

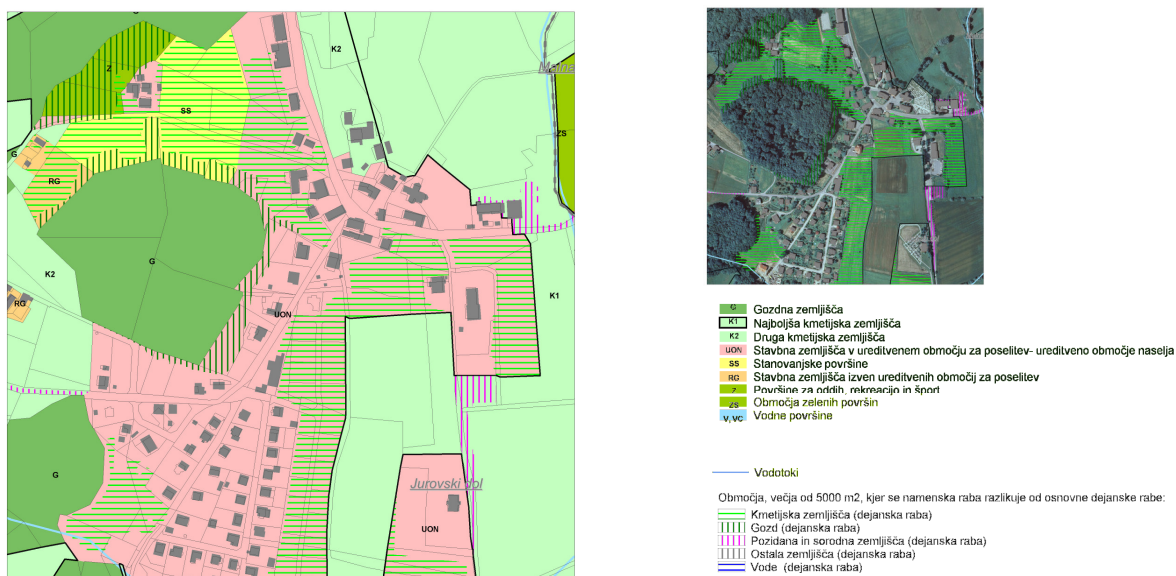
Slika 40 (desno zgoraj): Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF (vir: GURS 2006, 2009).

Rešitev problema št. 25:

NRP bi lahko posodobili tako, da vodotoke zavedemo kot vodna zemljišča, saj se njihova struga ne spreminja v kratkem obdobju (Slika 39), še posebno kadar imamo opravka z reguliranim vodotokom. Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Problem št. 26 (Slika 41, Slika 42):

V občinskih planih imamo določena ureditvena območja naselij. Nekateri deli naselja še niso pozidani in v dejanski rabi so vodeni kot kmetijska zemljišča. Ni jasno, zakaj je treba prikazati razlike med namensko in dejansko rabo v naseljih, če so naselja že urejena z drugimi prostorski akti (prostorski plani, spremembe in dopolnitve planov, urbanistični, zazidalni idr. načrti), s katerimi se določajo območja za poselitev in razvoj dejavnosti (Slika 41).

Slika 41 (levo): Razhajanja NRP in dejanske rabe na mestih, kjer je v NRP vrisano stavbno zemljišče, v naravi pa imamo opravka s kmetijskimi površinami znotraj meja naselja (vir: GURS 2006, 2009 in Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah; ZUM d. o. o., št. proj. 10031, naročnik: občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

Slika 42 (desno zgoraj): Prikaz razhajanj med NRP in dejansko rabo na DOF (vir: GURS 2006, 2009).

Rešitev problema št. 26:

Z UN smo za območje UON že določili območja za razvoj dejavnosti in poselitev. Prostorski razvoj moramo usmerjati in načrtovati na prostih, degradiranih in nezadostno izkoriščenih površinah znotraj obstoječih naselij, pri čemer ima prenova prednost pred novogradnjo (6. člen ZPNačrt). Potem takem v UON sploh ni smiselno podajati podatkov o tem, kako se namenska in dejanska raba razlikujeta. Znotraj UON nas mora zanimati samo, koliko je neizkoriščenih in koliko degradiranih površin. Potrebni so mehanizmi za usklajevanje različnih zbirkam podatkov.

8.2.6 Predstavitev nekaterih rešitev, ki bi bile potrebne za namene posodobitve namenske rabe prostora

Problem št. 27 (Slika 43):

Ugotovljen je bil vris stavbnega zemljišča na napačni parceli (Slika 43).

Slika 43: Prestavitev stavbnega zemljišča (vir: GURS 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

Rešitev problema št. 27:

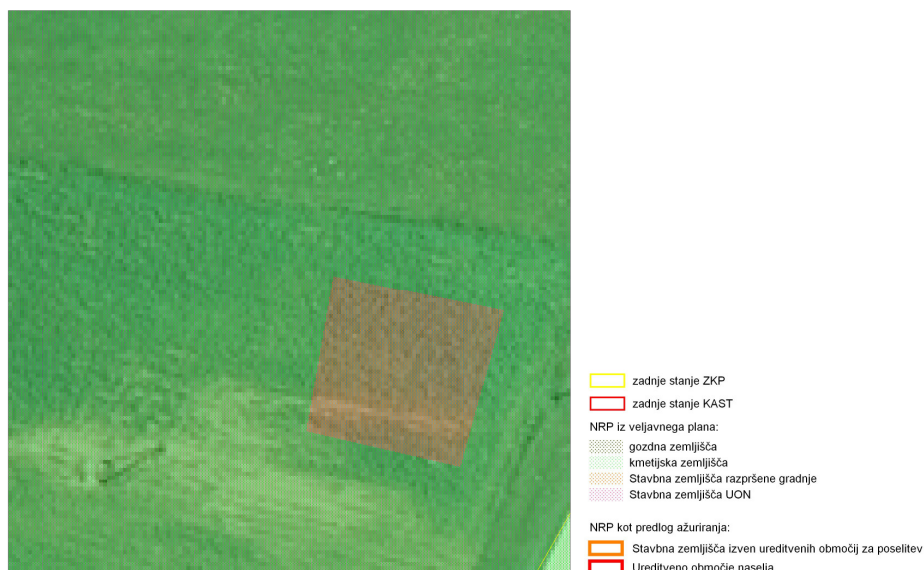
Stavbno zemljišče razpršene gradnje v NRP pri ažuriranju narišemo na pravi parceli (skladno s parcelacijsko situacijo oz. če to ni možno, izvedemo smiselno zaokrožitev) z obrazložitvijo, da gre za vsebinski popravek na podlagi ustrezne dokumentacije za gradnjo (Slika 43). Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Problem št. 28 (Slika 44):

V naravi na tem mestu ni več objekta (Slika 44).

Rešitev problema št. 28:

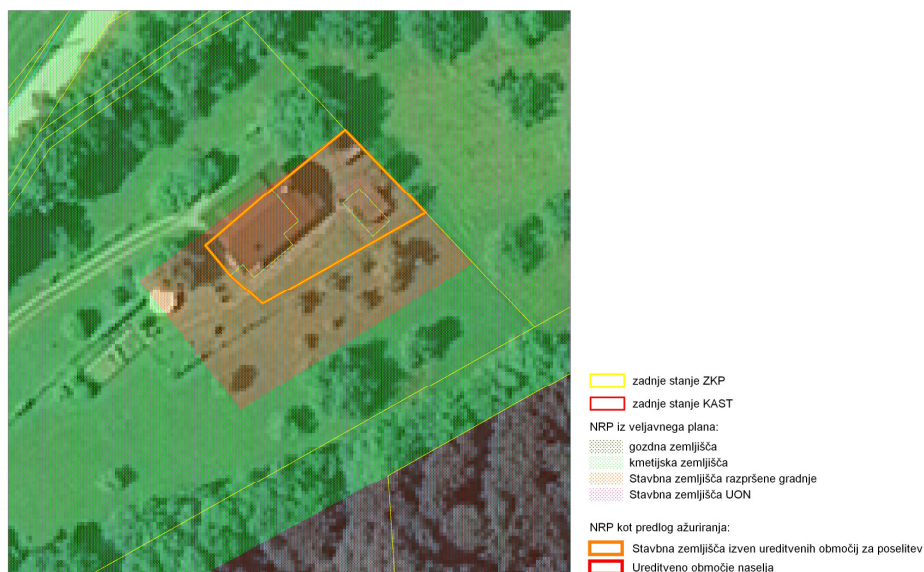
Opuščeno stavbno zemljišče v skladu s Pravilnikom o OPN (2007) izgubi status stavbnega zemljišča in se prekvalificira v kmetijsko zemljišče (Slika 44). Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Slika 44: Izbris stavbnega zemljišča (vir: GURS 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

Problem št. 29 (Slika 45):

Stavbno zemljišče se razteza še na parcelo, na katero se gradbeno dovoljenje ne nanaša (Slika 45).

Slika 45: Zmanjšanje stavbnega zemljišča (vir: GURS 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

Rešitev problema št. 29

Stavbno zemljišče ažuriramo tako, da poteka skladno s parcelacijsko situacijo, zaradi česar postane stavbno zemljišče nekoliko manjše (Slika 45), z obrazložitvijo, da gre za vsebinsko- tehničen popravek na podlagi dokumentacije za gradnjo (če se gradbeno dovoljenje nanaša samo na parcelo, na kateri stoji objekt, in ne tudi na sosednjo parcelo, ki status stavbnega zemljišča zato izgublja). Da pa se

zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Problem št. 30 (Slika 46):

Stavbno zemljišče zavzema samo del parcele, ki jo opredeljujejo dovoljenja za gradnjo tako, da nimajo vsi objekti pripadajočega stavbnega zemljišča (Slika 46).

Slika 46: Povečanje stavbnega zemljišča (vir: GURS 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

Rešitev problema št. 30:

Stavbno zemljišče ažuriramo tako, da poteka skladno s parcelacijsko situacijo, zaradi česar postane stavbno zemljišče nekoliko večje (Slika 46), z obrazložitvijo, da gre za vsebinsko- tehničen popravek na podlagi dokumentacije za gradnjo. Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Problem št. 31 (Slika 47):

Nova oblika stavbnega zemljišča na zahodni strani naj se prilega parcelacijski situaciji, na severovzhodni strani pa smiselno zaobjame vse obstoječe objekte (Slika 47). Nekatere občine so na podlagi Prostorskih ureditvenih pogojev dovoljevale gradnjo na drugih kmetijskih zemljiščih. V takih primerih so lahko investitorji pridobili gradbeno dovoljenje, v NRP pa se sprememba namembnosti zemljišča ni zavedla.

Rešitev problema št. 31:

a) Stavbno zemljišče naj se prilagodi parcelacijski situaciji oz. naj se smiselno prilagodi obstoječim

objektom (Slika 47) z obrazložitvijo, da gre za vsebinski popravek na podlagi ustrezne dokumentacije za gradnjo.

b) Če za obstoječ objekt, ki sega izven obstoječega stavbnega zemljišča, ustrezna dokumentacija za gradnjo ne obstaja, se naj ta pridobljena informacija uporabi za reševanje problema črne gradnje.

c) Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Slika 47: Zaokrožitev stavbnega zemljišča (vir: GURS 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

Problem št. 32 (Slika 48):

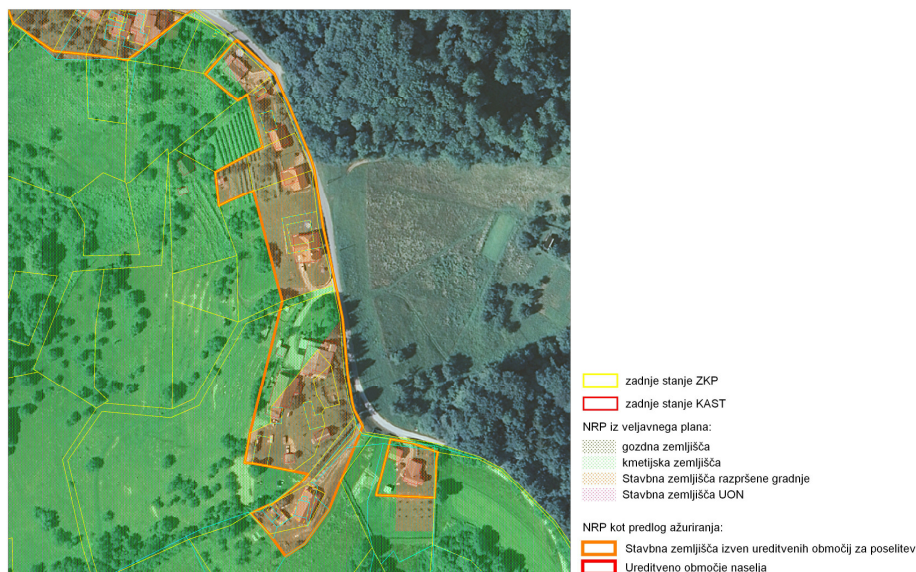
Imamo dve blizu si ležeči stavbni zemljišči razpršene gradnje. V "razporku" med stavbnima zemljiščema se nahajajo objekti, ki imajo urejeno dokumentacijo za gradnjo (Slika 48).

Rešitev problema št. 32:

a) Iz dveh stavbnih zemljišč razpršene gradnje ustvarimo eno tako, da so zaobjeti vsi obstoječi objekti in da se stavbno zemljišče prilega parcelacijski situaciji (Slika 48).

b) Tako območje prepoznamo kot območje sanacije ali kot posebno zaključeno območje za poselitev in za to izdelamo ustrezno strokovno dokumentacijo.

c) Da pa se zagotovi skladnost z ZKP tudi vnaprej, bi morali vpeljati mehanizme, ki bi omogočali, da se spremembe v eni zbirki podatkov grafično in koordinatno uskladijo z ostalimi zbirkami podatkov.

Slika 48: Smiselna združitev stavbnega zemljišča (vir: GURS 2006, 2009 in digitalizirani Dolgoročni plani in Družbeni plani iz leta 2004).

8.3 VARSTVENI REŽIMI

Grafični prikaz varstvenih režimov je grafični prikaz varstvenih, zavarovanih, degradiranih, ogroženih in drugih območij, na katerih je na podlagi predpisov vzpostavljen poseben pravni režim (4. člen Pravilnika o PSP). Varstvenih kategorij oz. režimov imamo kar precej (podatke pridobimo iz zbirke podatkov ArsoGIS oz. iz PIS, občinskih planov idr.) in vse naštetje je treba prikazati v PSP:

- ekološko pomembna območja,
- posebna varstvena območja,
- naravne vrednote državnega pomena,
- ožja zavarovana območja (naravni spomenik, naravni rezervat in strogi naravni rezervat),
- širša zavarovana območja (narodni, regijski in krajinski parki),
- območja kulturnih vrednot,
- vodovarstveni režimi,
- območja občinskih in državnih izvedbenih aktov (veljavnih in v pripravi) in
- druga varstvena območja občinskega pomena.

Ohranjanje narave in kulturnih vrednot je predvsem varstvena dejavnost in praviloma nastopa kot omejitveni dejavnik. Ker so na nekaterih območjih varovanja ugodne možnosti za razvoj dejavnosti, je pogoj uskladitev razvojnih in varovalnih interesov v prostorskih aktih. Omejevanje dejavnosti je na varovanih območjih pozitivno, vendar ne vedno uresničevanju razvojnih interesov je poleg ohranjanja naravne in kulturne dediščine ter njunih funkcij v prostorskih aktih treba zagotoviti ustrezna

ovrednotenja prostora, na podlagi katerih bi določili, katere lastnosti je treba varovati za vsako ceno ter kdaj in kje so možne uskladitve z drugimi dejavnostmi. Vsak varstveni režim ne more biti strogo prepovedovalen in podajati izključno rabo prostora, temveč bi moral vsebovati lestvico pomembnosti, prepovedi, dovoljenih posegov in podobnega, da bi lahko prostorski načrtovalec uskladil interese razvoja in varstva. Podoben problem se pojavi tudi, ko se posamezna varstvena območja prekrivajo in je potrebno njihovo usklajevanje. (Hudoklin, 2002)

Ostale režime (poplavna območja, erozijsko aktivna, plazovita območja in potresna območja ter naklon površja), ki se nanašajo na varovanje, lahko prikažemo v PSP, se pa štejejo k neobveznim vsebinam, čeprav bi bilo pomembno, da jih obravnavamo enakovredno. V medijih prevečkrat vidimo, kakšne so posledice omenjenih pojavov, vendar jim kljub opozarjanju strokovnjakov še vedno ne pripisujemo dovolj velike pomembnosti. Tudi če bi želeli prikazati omenjene "neobvezne vsebine", jih ne moremo, saj so veljavne geološke karte še iz časa jugoslovanske države. Direktor Geološkega zavoda Slovenije, Marko Komac, opozarja: "Geološke karte obstajajo, kolikor jih je financirala prejšnja država, odkar pa smo samostojni, Slovenija nima programa za izdelavo podrobnejših geoloških kart. Nujno bi potrebovali karte v merilu vsaj 1 :25.000." (Mazi, Ozebek, 2009)

Pomanjkljivosti prikaza varstvenih režimov v PSP sta dve:

- a) Prikaz varstvenih režimov različnih natančnosti in pridobljenih z različnimi metodami (včasih s pomanjkljivimi podatki) na eni karti (Preglednica 2, Slika 49), česar se ne zaveda vsak uporabnik karte.
- b) Pomanjkljivost tekstualnega dela PSP, v katerem navajamo samo sezname in bilance varstvenih režimov, manjkajo pa podatki o strogosti režima, kar je ovira za prostorskega načrtovalca.

8.3.1 Natančnosti podatkovnih slojev varstvenih režimov

Preglednica 2: Natančnosti podatkovnih slojev varstvenih režimov.

Podatkovni sloj	Vir za pridobitev podatkov	Merilo/natančnost prikaza sloja	Vir informacije o podatkovnem sloju
Natura 2000	Strokovna merila ocenjevanja območij za posamezni habitatni tip in posamezno vrsto, katerih ohranjanje je v interesu EU.	1 : 5000 za digitalne podatke	Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (2004)

Podatkovni sloj	Vir za pridobitev podatkov	Merilo/natančnost prikaza sloja	Vir informacije o podatkovnem sloju
Naravne vrednote	Merila vrednotenja s primerjanjem njegovih lastnosti z lastnostmi drugih delov narave, ki so glede na značilnosti naravnih pojavov in naravnih oblik med seboj primerljivi.	1 : 25000 za digitalne podatke	Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (2004)
Požarna ogroženost gozdov	Ocena požarnega tveganja		Pravilnik o varstvu gozdov (2000)
EPO	Ugotavljanje habitatnega tipa.	Topografski načrt v merilu 1 : 25000	ZON
Zavarovana območja		Različne kartografske podlage (DTK, TK, PKN ...) meril 1 : 50000, 1 : 25000, 1 : 5000	ZTNP-1, ZRPSJ ...
Kulturna dediščina	Pridobivanje podatkov na podlagi pobude za vpis.	Odvisna od natančnosti ZKP	Pravilnik o registru kulturne dediščine (2009), Pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine (2002)
Varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim pomenom		1 : 50000	Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (2005)
Geološke karte	Kartografske podlage izdelane v času Jugoslavije.	1 : 100000 za karte v analogni obliki	www.dnevnik.si

Podatkovni sloj	Vir za pridobitev podatkov	Merilo/natančnost prikaza sloja	Vir informacije o podatkovnem sloju
Vodovarstvena območja	Določitev con, pogojev in razporeditev.	Odvisna od natančnosti ZKP	Uredbe o varstvenih pasovih za posamezna vodonosna črpališča pitne vode
Digitalni model reliefa	Nastal iz več kot 25 različnih virov, vendar je z razvitimi metodami dosežena visoka natančnost.	Ocenjena natančnost podatkov je 3,2–7,0 m	Iaps.zrc-sazu.si
Opozorilna karta poplav	Različni viri. Če podatka o poplavah nekje ni, to nujno ne pomeni, da jih res ni, saj gre le za informativno karto.	1 : 50000 ali manj	www.dhd.si

Iz preglednice vidimo, da so pridobljeni podatki varstvenih režimov nastali z različnimi postopki pridobivanja podatkov, v različnih časovnih obdobjih (različne tehnologije), na različnih kartografskih podlagah in na kartografskih podlagah različnih meril.

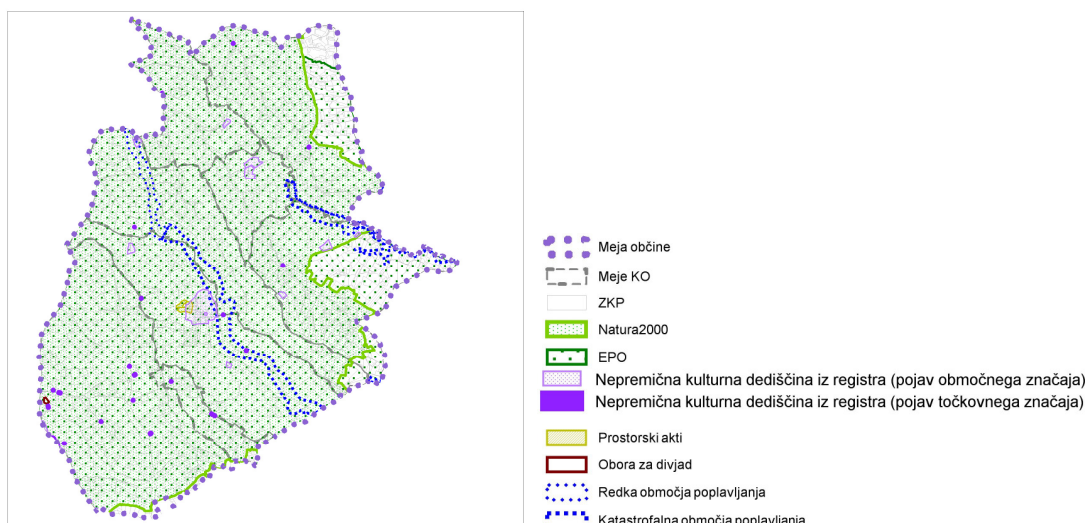
8.3.2 Predstavitev nekaterih problemov zaradi meja območij pod posebnimi varstvenimi režimi

Problem št. 33 (Slika 49):

Na eni karti združimo podatke varstvenih režimov (Slika 49), ki so nastali na različnih geodetskih podlagah, različnih natančnosti, z različnimi metodami zajema podatkov in z različnimi intervali posodabljanja podatkov.

Rešitev problema št. 33:

Pri združevanju podatkov varstvenih režimov moramo biti pozorni na vire in natančnost podatkov, zato samo kartografski prikaz ni dovolj. Treba je uporabiti še pisne vire za doseganje najboljše možne interpretacije.

Slika 49: Združitev podatkov varstvenih režimov na eni karti (vir: GURS 2008 in Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah; ZUM d. o. o., št. proj. 10031, naročnik: občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

Problem št 34 (Slika 50, Slika 51):

Meje varstvenih režimov, kot so bili vrisani v digitaliziranih dolgoročnih in družbenih planih, ne sovpadajo z ZKN, ZKP novejšega datuma (Slika 50).

Slika 50 (levo): Neujemanje meje varstvenega območja za oskrbo s pitno vodo (stopnja varovanja IV) z ZKP iz 2009 (vir: GURS 2009 in Spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine Maribor za obdobje 1986–2000 in prostorskih sestavin srednjeročnega plana občine Maribor za obdobje 1986–1990 za območje občine Rače - Fram, spremembe in dopolnitve v letu 2004).

Slika 51 (desno zgoraj): Usklajena meja varstvenega območja oskrbe s pitno vodo z novejšim stanjem ZKP.

Rešitev problema št. 34:

Varstveni režimi so določeni z zakoni in uredbami (seznam parcelnih števil, ki spadajo v varstveni režim), zato temu primerno označimo mejo varstvenega režima (Slika 51).

8.4 GOSPODARSKA JAVNA INFRASTRUKTURA

GJI so objekti ali omrežja, ki so namenjeni opravljanju gospodarskih javnih služb skladno z zakonom, ter tista gospodarska infrastruktura, ki je kot taka določena z zakonom ali odlokom lokalne skupnosti, pa tudi drugi objekti in omrežja v splošni rabi (2. člen ZPNačrt). Podatki omrežjih in objektih GJI se vodijo v PIS (85. člen ZPNačrt). V PSP je treba pripraviti grafični prikaz GJI obstoječe in na osnovi prostorskih aktov načrtovane GJI (4. člen ZPNačrt). Podatki o GJI se vodijo v zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture (v nadaljevanju ZKGJI), ki ga zagotavljajo občine in ministrstva na podlagi podatkov o že zgrajenih omrežjih in objektih gospodarske javne infrastrukture, in podatkov, ki jih posredujejo investitorji po končani gradnji (89. člen ZPNačrt).

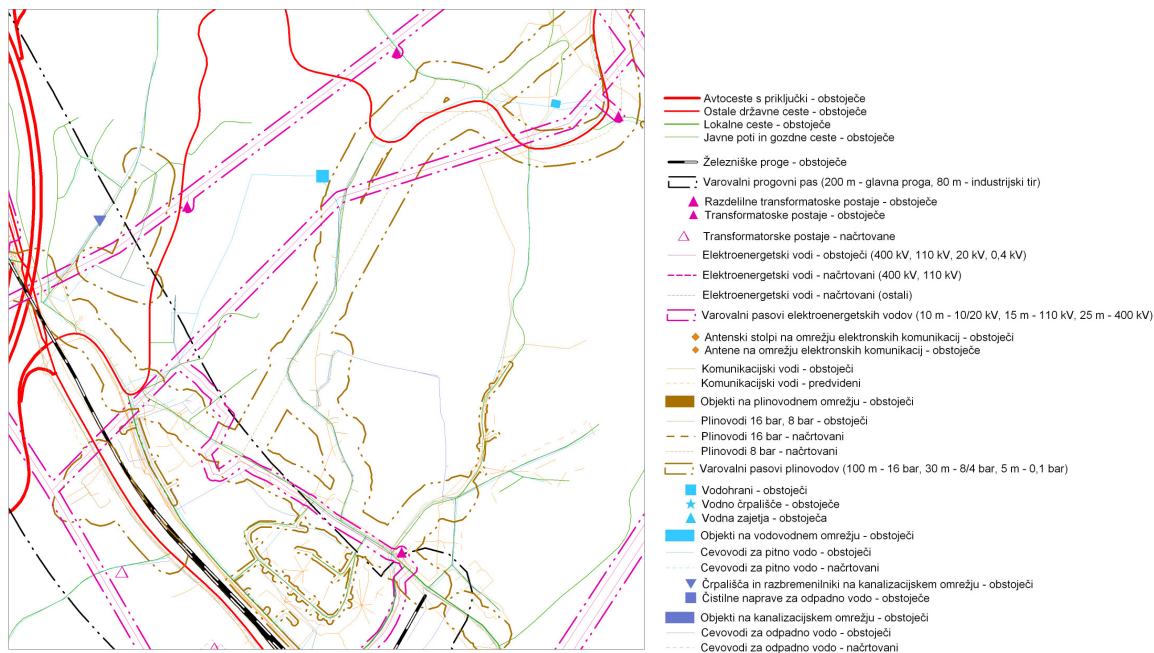
Vodenje podatkov o GJI je potrebno zaradi pomembnosti, ki jo ima GJI pri opremljanju prostora. To so podatki o prometnih, energetskih, elektronsko-komunikacijskih, komunalnih, vodnih in okoljevarstvenih omrežjih. Za prostorske načrtovalce pomembni podatki o GJI so: kje se neka GJI nahaja, katere vrste, kolikšni in koliko GJI je tam, kdo je njihov lastnik in kakšen je pomen GJI. Zaradi omenjene pomembnosti moramo GJI upoštevati tudi v PSP (Kos Grabar, Konečnik Kunst, Živec, Bobovec, Kirn, 2008).

Težave ZKGJI so:

- večina vodovodnega in/ali kanalizacijskega ter kabelskega omrežja izven mestnih območij je bila zgrajenega na podlagi delovnih akcij in brez pripravljenih projektov, zaradi česar je težko izsledljiva,
- manjše občine se ne zavedajo še popolnoma pomena vodenja ZKGJI in ga jemljejo predvsem kot nepotreben strošek,
- napačni podatki ali neobstoj podatkov pripelje do napačnega načrtovanja prostora, posledice so večji finančni stroški zaradi napačnega poteka, dolžine in kapacitete,
- pri izvajanju gradbenih posegov v prostor lahko poškodujemo ali pretrgamo vode GJI, če ne poznamo njihove lokacije in
- približni ter nestrokovno izdelani posnetki stanja GJI (Kos Grabar, Konečnik Kunst, Živec, Bobovec, Kirn, 2008).

Izkušnje prostorskih načrtovalcev pri uporabi GJI za namene izdelave strateškega dela OPN so, da so podatki o GJI zadostni. Problematična pa je uporaba za izvedbeni del OPN in pripravo OPPN (Kos Grabar, Konečnik Kunst, Živec, Bobovec, Kirn, 2008). Pri izdelavi PSP je najbolj očitna lastnost ZKGJI ta, da so podatki nepopolni in/ali slabe položajne natančnosti. Ker se pri izdelavi PSP v podrobnosti ZKGJI ne spuščamo, kakovost pridobljenih podatkov ostaja neznanka. Poleg GJI v

grafičnem delu PSP prikažemo še varovalne pasove železniških tirov, daljnovodov, plinovodov, v tekstualnem delu PSP pa navedemo merila za določanje varstvenih pasov GJI (Slika 52).

Slika 52: Primer obstoječih podatkov iz ZKGJI za občino Šentilj (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Šentilj; ZUM d. o. o., št. proj. 9036-2, naročnik: občina Šentilj).

Varstvene pasove GJI, ki jih prikažemo v PSP, določamo po naslednjem ključu:

- za prenosne elektroenergetske vode in prostozračne distribucijske elektroenergetske vode varstveni pas na vsako stran od osi znaša 25 m, za vode napetosti 400 kV, 20 m, za vode napetosti 220 kV, 15 m za vode napetosti 110 kV in 10 m za vode napetosti 10 ali 20 kV,
- za prenosne plinovode varstveni pas na vsako stran od osi znaša 100 m za vode z obratovalnim tlakom 16 bar in več, 30 m za vode z obratovalnim tlakom 1–16 bar in 5 m za vode z obratovalnim tlakom manjšim od 1 bar ter
- za železniške proge varstveni pas na vsako stran od osi skrajnih železniških tirov znaša 200 m za glavne železniške tere in 80 m za industrijske tere.

Varstveni pasovi GJI, ki jih v grafičnem delu PSP ne prikažemo, jih pa opišemo v tekstualnem delu PSP, so:

- za prometne poti varstveni pas na vsako stran od osi znaša 40 m za avtoceste, 35 m za hitre ceste, 25 m za glavne ceste, 15 m za regionalne ceste in 5 m za državne kolesarske poti,
- za letališča varstveni pas sega v višino in je odvisen od tega, ali gre za območje nadzorovane ali za območje omejene rabe; omejitve se nanašajo na nepremičnine in premične stvari ali njihove dele, ki stojo na površini, namenjeni za promet zrakoplovov ali segajo nad določeno ravnino, namenjeno varovanju zrakoplovov med letom:

- a) v krogu s polmerom 10 kilometrov od referenčne točke letališča – objekti, instalacije in naprave, ki so višje kot 100 metrov ali višje kot 30 metrov, pa se nahajajo na terenu, ki je več kot 100 metrov višji od referenčne točke letališča;
 - b) objekti, instalacije in naprave, ki se nahajajo izven kroga iz prejšnje točke in ki so višji od 30 metrov in ki stojijo na naravnih ali umetnih vzpetinah, če se vzpetine dvigajo iz okoliške pokrajine za več kot 100 metrov;
 - c) vsi objekti, instalacije in naprave, ki segajo več kot 100 metrov od tal, ter daljnovodi, žičnice in podobni objekti, ki so napeti nad dolinami in soteskami po dolžini več kot 75 metrov;
 - d) za ovire pod zračnimi potmi štejejo tudi objekti in naprave zunaj naselij, ki so višji od okoliškega terena za najmanj 25 metrov, če se nahajajo znotraj varovalnih pasov posameznih cest, železniških prog, visokonapetostnih vodov in podobno;
- če ni s posebnimi predpisi določeno drugače, znaša varovalni pas žičnic na vsaki strani od osi nosilne oz. vlečne vrvi 20 m za nihalne žičnice, 15 m za krožne žičnice in 5 m za žičnice, ki pozimi deluje kot vlečnica,
 - če ni s posebnimi predpisi določeno drugače, znaša varovalni pas vodovoda, kanalizacije, toplovoda (vročevoda), telekomunikacijske vode (vključno s kabelskim razdelilnim sistemom in drugih vodov, razen priključkov nanje) na vsako stran od osi voda 1,5 m.

8.4.1 Predstavitev nekaterih problemov GJI

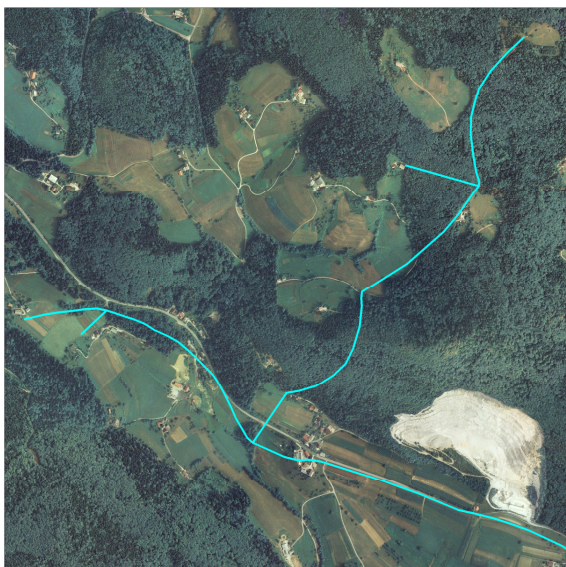
Problem št. 35 (Slika 53):

Vodovodno omrežje je nastalo v preteklosti brez planske dokumentacije in tudi ob vzpostavitvi omrežja se ni naredilo posnetka lege vodovodnih cevi. Potek omrežja, kot smo podatke dobili s strani občine, je bil narisano po sistemu ustnega izročila (Slika 53).

Rešitev problema št. 35:

Natančnost lege vodovodnega omrežja je slaba. Za namene PSP in izdelave strateškega dela OPN je sicer dovolj dobra, saj dobimo zadostno informacijo o tem, ali vodovodno omrežje obstaja ali ne in kakšna je gostota omrežja. Ker je iskanje starih, neizmerjenih omrežij dolgotrajno, ga moramo posneti takoj, ko ga naslednjič odkrijemo, tudi če smo nanj naleteli slučajno, ko smo izvajali izkop za druge namene.

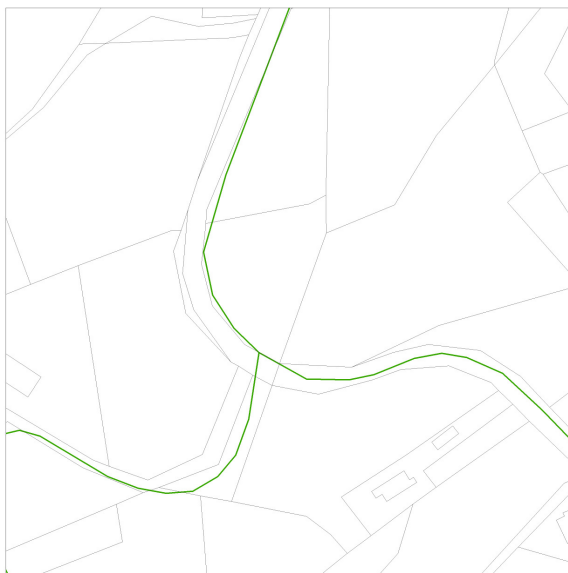
Če bi vpeljali mehanizme, ki bi omogočali povezavo ZKGJI z ZKP, potem bi spremembe ZKP grafično in koordinatno vplivale na podatke v ZKGJI, s čimer bi bilo omogočeno avtomatsko usklajevanje teh dveh zbirk podatkov.

Slika 53: Približen potek vodovodnega omrežja (vir: Geodetska uprava Republike Slovenije 2006, občina Zreče).

Problem št. 36 (Slika 54, Slika 55, Slika 56):

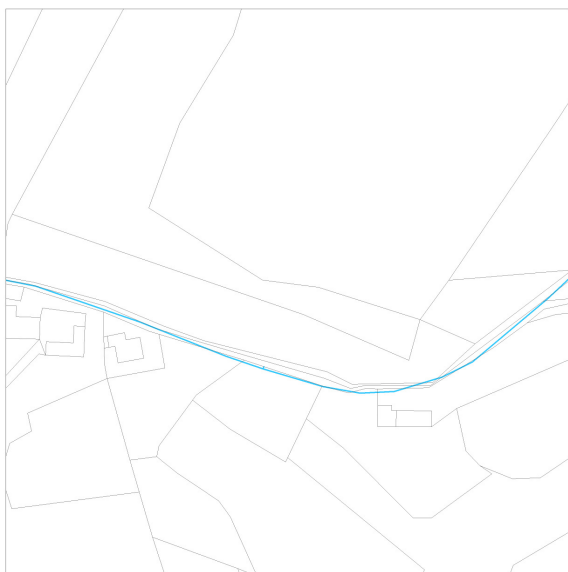
Ko prekrijemo ZKGJI, ki ima znane koordinate (izvedene ustrezne meritve), z najnovejšim stanjem ZKP, opazimo najočitnejšo pomanjkljivost ZKGJI, in sicer je to položajna (ne)natančnost glede na ZKN, ZKP (Slika 55). Položajno nenatančnost na karti opazimo, če primerjamo izmerjene osi cest v primerjavi z ZKP (Slika 54) in če vemo, da podzemni vodi (vodovod, kanalizacija, telekomunikacije idr.) potekajo pod robom cest (Slika 56).

Slika 54 (levo): Neskladnost ZKGJI za ceste in ZKP (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Šentilj; ZUM d. o. o., št. proj. 9036-2, naročnik: občina Šentilj).

Slika 55 (desno): Neskladnost ZKGJI za telekomunikacijsko omrežje in ZKP (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Šentilj; ZUM d. o. o., št. proj. 9036-2, naročnik: občina Šentilj).

Slika 56: Skladnost ZKGJI za vodovodno omrežje in ZKP (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt občine Šentilj; ZUM d. o. o., št. proj. 9036-2, naročnik: občina Šentilj).

Rešitev problema št. 36:

Če bi vpeljali mehanizme, ki bi omogočali, povezavo ZKGJI z ZKP, potem bi spremembe ZKP grafično in koordinatno vplivale na ZKGJI, s čimer bi bilo omogočeno avtomatsko usklajevanje teh dveh zbirk podatkov. Po taki uskladitvi bi os ceste tekla znotraj odmerjene parcele za cesto. Enako bi ostali vodi (kanalizacijski, elektroenergetski, komunikacijski) imeli vedno enak položaj.

9 PRIKAZ STANJA PROSTORA V PRAKSI

Podjetje ZUM d. o. o., je omogočilo sodelovanje pri pripravi PSP za več občin (Slovenska Bistrica, Rače - Fram, Šentilj, Mislinja, Sv. Jurij v Slovenskih goricah, Cerkvenjak, Miklavž). Za izdelavo PSP se je uporabljal GIS program MapInfo.

9.1 ZBIRANJE POTREBNIH PODATKOV

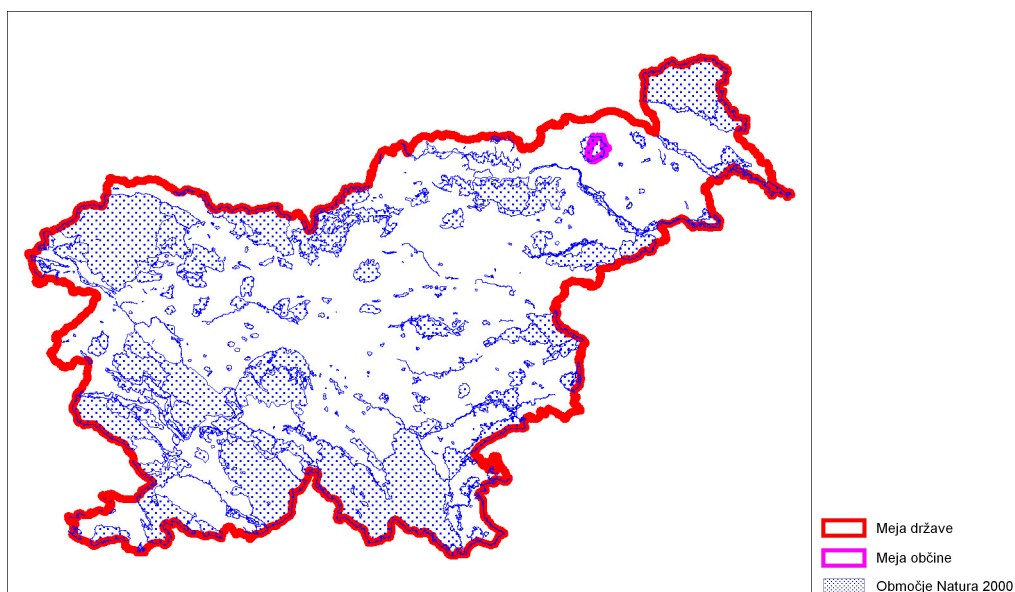
Podatke, ki so potrebni za izdelavo OPN in s tem za pripravo PSP, je posredoval naročnik, tj. občina. Kakovost pridobljenih podatkov je različna in se razlikuje glede na to, kdo je uradni skrbnik evidence. V primerih, ko je isti izvajalec (tj. ZUM d.o.o.) že več let pripravljaj prostorske akte za isto občino, so v veliko pomoč prišle tudi mape iz arhiva.

Kadar je obstajalo več različnih podatkov, je bilo treba preveriti, kateri podatki so novejši in popolnejši in/ali bolj kakovostni. Za vse vrste podatkov je bilo treba zavesti vir in kakovost podatkov.

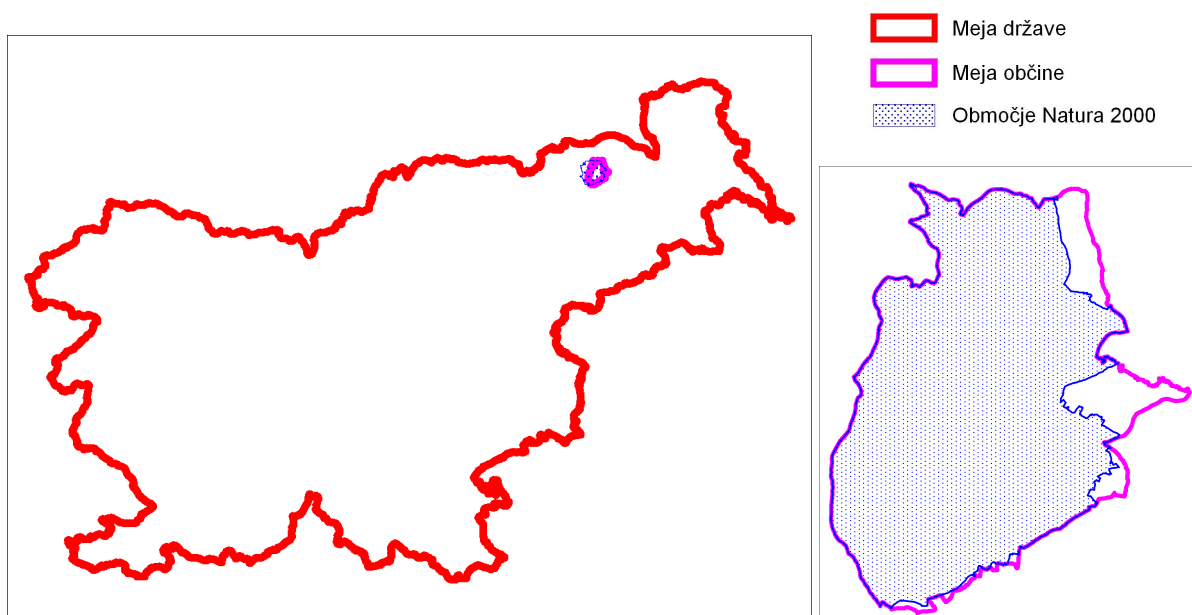
9.2 USKLAJEVANJE POTREBNIH PODATKOV

Vse zbrane podatkovne sloje za isto občino smo zbrali na enem mestu.

Zaradi zmanjšanja količine podatkov je bilo treba tiste podatke, katerih zbirke so zavzemale območje cele Slovenije (Slika 57), zmanjšati (tako grafično kot količinsko v zbirki podatkov) samo na območje občine, tj. območje prostorskega akta OPN (Slika 58). Podatkovni sloji, ki vsebujejo podatke za širše območje (tudi za celotno območje države), s svojo količino podatkov upočasnjujejo proces obdelave, poleg tega pa podatki izven občinske meje niso relevantni za PSP občine, ki je v obdelavi. Pri podatkih, prilagojenih na občinsko mejo (Slika 59), je bilo treba na novo preračunati površine oz. dolžine pojavov (zaradi rezanja območij pojavov na območje prostorskega akta), da so se pridobili potrebni podatki za tekstualni del PSP.

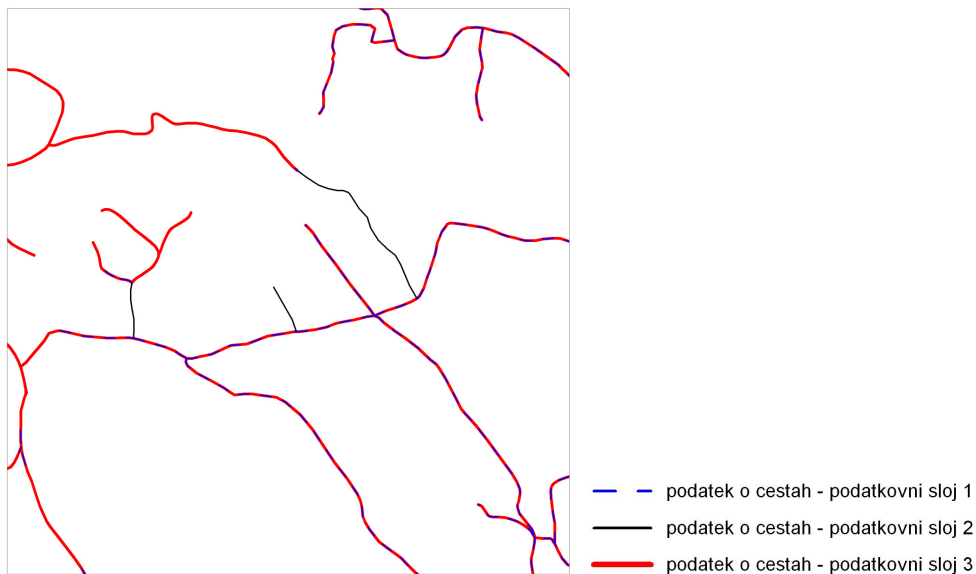
Slika 57: Podatkovni sloj varstvenega režima Natura 2000 za območje celotne države (vir: Geodetska uprava Republike Slovenije 2008 in ArsoGIS 2008).

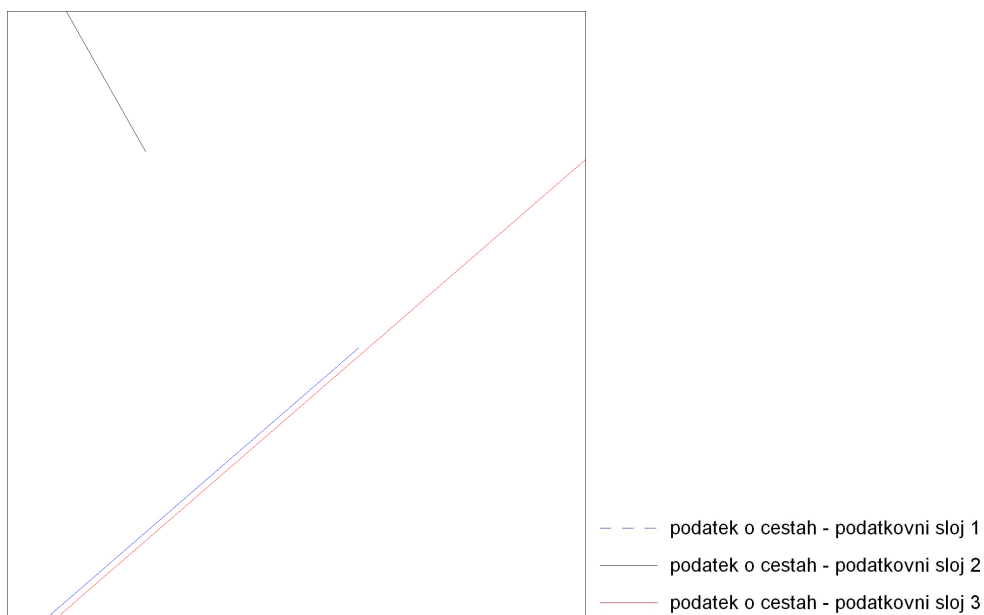
Slika 58 (levo): Podatkovni sloj varstvenega režima Natura 2000 zmanjšan na pojav, ki se nahaja v izbrani občini (vir: GURS 2008 in ArsoGIS 2008).

Slika 59 (desno): Podatkovni sloj varstvenega režima Natura 2000, odrezan na občinsko mejo, kot ta izhaja iz RPE (vir: GURS 2008 in ArsoGIS 2008).

Občina priskrbi podatke o GJI. Ker gre za relativno novo evidenco podatkov in ker se nekaterim občinam vodenje ZKGJI še ne zdi pomembno, je bilo treba pregledati vse razpoložljive podatkovne sloje, saj smo prejeli več podatkovnih slojev iste tematike (Slika 60), ki med seboj niso popolnoma enaki, se pa dopolnjujejo. Včasih pride tudi do podvajanja podatkov z različnimi pozicijskimi natančnostmi (Slika 61) in v takih primerih je bilo treba izluščiti tiste podatke, ki so najbolj točni.

Slika 60: Ureditev podatkov o cestah iz različnih podatkovnih slojev (vir: ZKGJI 2009, občina Rače - Fram).

Slika 61: Izbira podatka in ureditev vozlišč (stičišč) zaradi lažje obdelave in prikaza podatkov v različnih fazah priprave prostorskih načrtov z različno programsko opremo (vir: ZKGJI 2009).

9.3 ODPRAVLJANJE NESKLADNOSTI PODATKOV

Največ časa se je porabilo pri pripravi ustreznega sloja namenske rabe. V ta namen se je najprej uredilo namensko rabo tako, da se prilagaja zadnjemu stanju ZKP, kar smo storili sami (Slika 63, Slika 64, Slika 65, Slika 66), na podlagi pogodbe z občino.

9.3.1 Primeri popravkov, ki smo jih izvedli sami, zaradi uskladitve NRP z novo situacijo ZKP

Legenda	NRP 2004	NRP 2009
 ZKP 2009	 gozdna zemljišča	 zemljišča s posebno rabo
 ZKP 2009 - parcelni deli	 najboljša kmetijska zemljišča	 najboljša kmetijska zemljišča
 DKN 2004	 druga kmetijska zemljišča	 druga kmetijska zemljišča
 KAST 2009	 zemljišča s posebno rabo	 RG
	 RG	 UON
	 UON	 vodna zemljišča
	 vodna zemljišča	

Slika 62: Legenda k pripadajočim slikam (vir k pripadajočim slikam: GURS 2004, 2009 in Dolgoročni plan občine Maribor - Pesnica za obdobje 1986–2000 in Družbeni plan občine Maribor - Pesnica za obdobje 1986–1990, za območje občine Kungota, prostorske sestavine, spremembe in dopolnitve v letu 2003 ter spremembe in dopolnitve v letu 2009).

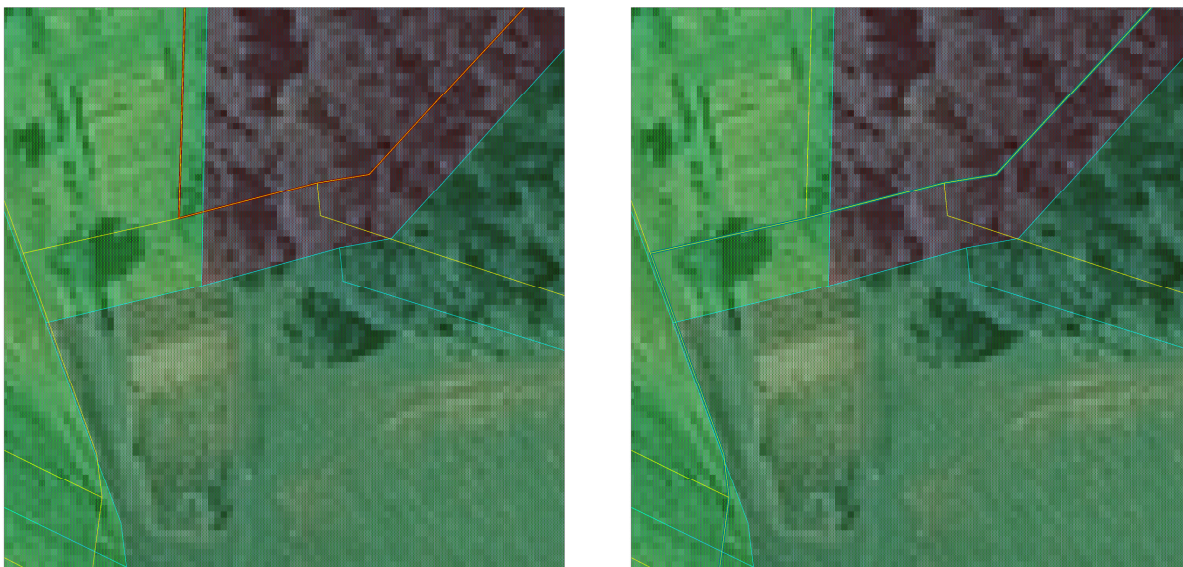
Ob primerjanju DKN iz 2004 in ZKP 2009 smo ugotovili, da je prišlo do zamika. Temu primerno smo prilagodili obliko stavbnega in ostalih zemljišč (kmetijska, gozdna, vodna, s posebnimi namenski rabami).

Slika 63 (levo): Zamik zemljiškega katastra in s tem stavbnega zemljišča.

Slika 64 (desno): Zamik zemljiškega katastra in s tem najboljšega kmetijskega zemljišča.

Slika 65 (levo): Zamik zemljiškega katastra in s tem gozdnega zemljišča.

Slika 66 (desno): Zamik zemljiškega katastra in s tem drugih kmetijskih zemljišč.

9.3.2 Primeri popravkov varstvenih režimov, ki smo jih uskladili z novim stanjem ZKP in uradno potrjenim novim stanjem NRP

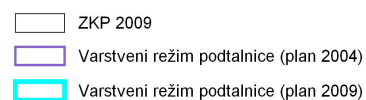
Uredili smo še meje varstvenih območij, in sicer tako da smo uskladili varstvene režime glede na novo stanje ZKP in ažurirano NRP (Slika 67). Podatke varstvenih režimov, pridobljenih iz zbirke podatkov ArsoGIS smo samo obrezali na mejo občino in prilagoditev nismo izvajali. Varstvene režime, ki pa so z uredbami določeni na parcelo natančno, smo prenesli na stanje ZKP iz leta 2009 (Slika 68).

Slika 67: Uskladitev varstvenih režimov glede na novo stanje NRP in ZKP (vir: Spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine Maribor za obdobje 1986–2000 in prostorskih sestavin srednjeročnega plana občine Maribor za obdobje 1986–1990 za območje občine Rače – Fram, spremembe in dopolnitve v letu 2009).

Slika 68: Uskladitev varstvenega sloja podtalnice v skladu z odlokom o varstvenih pasovih in ukrepih za zavarovanje zalog pitne vode črpališča Ceršak (MUV, št. 38/99) in ZKP 2009 (vir: Prikaz stanja prostora (v pripravi) za občinski prostorski načrt občine Šentilj, ZUM, d. o. o.).

9.4 GRAFIČNI DEL PRIKAZA STANJA PROSTORA

Zaradi boljše preglednosti prikazanih podatkov smo se odločili, da bomo na enem sklopu kart prikazali rabo prostora in na drugem sklopu kart GJI ter varstvene režime. Pri obeh sklopih kart smo uporabili enake kartografske podlage (Priloga B, Priloga C). Poleg tematskih kart rabe prostora, GJI in varstvenih režimov smo izdelali še pregledno karto občine z razdelitvijo na liste in pripadajočo legendo vseh prikazanih pojavov.

Za kartografske podlage, ki so enake na obeh sklopih kart, smo uporabili:

- prikaz meje prostorskega akta (tj. občinskega prostorskega načrta), ki je enaka meji občine, kot izhaja iz RPE,

- meje in imena katastrskih občin, kot izhajajo iz RPE,
- meje in številke parcel, kot izhajajo iz ZKP,
- stavbe iz katastra stavb in
- imena iz registra zemljepisnih imen.

Za prikaz podatkov namenske rabe prostora in GJI smo uporabili barve in znake, kot so zapisani v prilogi Pravilnika o OPN (2007). Za prikaz varstvenih režimov smo uporabili barve in znake, kot so zapisani v Pravilniku o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (2003). V primeru preveč podobnih barv ali če za nek pojav ni bilo predpisane barve, smo izbrali poljubno barvo. Ob naštetem smo upoštevali še tehnična pravila za pripravo občinskih prostorskih aktov v digitalni obliki.

9.4.1 Grafični prikaz rabe prostora

Na karti grafičnega prikaza rabe prostora smo prikazali:

- namensko rabo prostora (vključno z ustreznimi oznakami),
- vodotoke in
- območja, ki so večja od 5000 m², na katerih se namenska raba razlikuje od osnovne dejanske rabe (Priloga B, Priloga Č, Priloga F).

Za ugotovitev razlik med dejansko in namensko rabo smo izvedli avtomatsko obdelavo podatkov po dogovorjeni formuli in sicer:

- a) pri namenski rabi prostora smo vrste namenske rabe šifrirali tako, da smo jih razvrstili v sedem glavnih skupin (Preglednica 3);
- b) pri dejanski rabi smo vrste dejanske rabe šifrirali tako, da smo jih razvrstili v sedem glavnih skupin (Preglednica 4);
- c) s pomočjo atributa glavne skupine smo naredili presek sloja NRP z dejansko rabo;
- d) izločili smo tiste preseke, kjer sta dejanska in namenska raba iz enake glavne skupine;
- e) presekom, ki so ostali smo izračunali površino;
- f) izločili smo tiste preseke, ki so bili manjši od 5000 m²;
- g) preseke, ki so ostali smo obravnavali po glavni skupini rabe tako, da smo upoštevali samo podatek o dejanski rabi.

Izvrjednoten podatek o dejanski rabi smo prikazali v obliki rastra, ki prekriva sloj osnovne NRP, kot je ta najpodrobneje določena (Priloga B, Priloga Č, Priloga F).

Preglednica 3: Primer strukture klasifikacije evidence NRP.

Glavna skupina	Ime glavne skupine	Ime podskupine
1000	Kmetijska zemljišča	Najboljša kmetijska zemljišča
		Druga kmetijska zemljišča
2000	Gozdna zemljišča	Gozd in ostale poraščene površine
3000	Pozidana in sorodna zemljišča	Območja stanovanj
		Območja centralnih dejavnosti
		Območja proizvodnih dejavnosti
		Posebna območja
		Območja zelenih površin
		Območja prometnih površin
		Območja komunikacijske infrastrukture
		Območja energetske infrastrukture
		Območja okoljske infrastrukture
		Območja za potrebe obrambe v naselju
		Površine razpršene poselitve
		Območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami
		Območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami
		Območja mineralnih surovin
Ostala območja		
4000	Odrpta zamočvirjena zemljišča	
5000	Suha, odrpta zemljišča s posebnim rastlinskim pokrovom	
6000	Odrpta zemljišča brez ali z nepomembnim rastlinskim pokrovom	
7000	Vode	Površinske vode
		Območja vodne infrastrukture

Preglednica 4: Primer strukture klasifikacije evidence dejanske rabe.

Glavne skupine	Vrsta dejanske rabe glavne skupine	Podskupine	Vrsta dejanske rabe podskupine
1000	Kmetijska zemljišča	1100	Njive in vrtovi
		1160	Hmeljišča
		1180	Trajne rastline na njivskih površinah
		1190	Rastlinjaki
		1211	Vinogradi
		1211	Matičnjaki
		1221	Intenzivni sadovnjaki
		1222	Ekstenzivni sadovnjaki
		1230	Oljčni nasadi
		1240	Ostali trajni nasadi
		1300	Trajni travnik
		1310	Intenzivni travniki
		1321	Barjanski travniki
		1322	Ekstenzivni travniki
		1410	Zemljišča v zaraščanju
		1420	Plantaže gozdnega drevja
		1500	Drevesa in grmičevje
		1600	Neobdelana kmetijska zemljišča
		1800	Kmetijska zemljišča porasla z gozdnim drevjem
2000	Gozd		
3000	Pozidana in sorodna zemljišča		
4000	Odprta zamočvirjena zemljišča	4100	Barje
		4210	Trstičje
		4220	Ostala zamočvirjena zemljišča
5000	Suha odprta zemljišča s posebnim rastlinskim pokrovom		
6000	Odprta zemljišča brez ali z nepomembnim rastlinskim pokrovom		
7000	Vode		

9.4.2 Grafični prikaz gospodarske javne infrastrukture

Na karti grafičnega prikaza GJI in varstvenih režimov smo v okviru GJI prikazali:

- promet (cestni, železniški, letalski) – obstoječ in načrtovan (in varovalne pasove, če obstajajo) s pripadajočimi atributi,
- električno energijo (vode, arealne objekte in točkovne pojave ter varovalne pasove, če obstajajo) – obstoječo in načrtovano,
- plinovode – (vode, arealne objekte in točkovne pojave ter varovalne pasove, če obstajajo) – obstoječe in načrtovane,
- toplotno energijo – (vode, arealne objekte in točkovne pojave ter varovalne pasove, če obstajajo) – obstoječe in načrtovane,
- vodovod – (vode, arealne objekte in točkovne pojave ter varovalne pasove, če obstajajo) – obstoječe in načrtovane,
- kanalizacijo – (vode, arealne objekte in točkovne pojave ter varovalne pasove, če obstajajo) – obstoječo in načrtovano,
- elektronske komunikacije – (vode, arealne objekte in točkovne pojave ter varovalne pasove, če obstajajo) – obstoječe in načrtovane in
- območja za odlaganje odpadkov (Priloga B, Priloga D).

Za tisto GJI, ki zahteva še prikaz varstvenih pasov (železnice, letališča, plinovodi, prostozračni elektrovi), smo izdelali varstvene pasove s pomočjo programske funkcije, ki na podlagi podanih parametrov avtomatsko izdelava varstveno cono zelene širine (funkcija buffer v programu MapInfo).

Za prikaz GJI smo uporabili dodatna pojasnila k izmenjevalnemu formatu in šifrantu datotek elaborata sprememb za zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture. S pomočjo ustreznih atributov iz šifranta smo se odločili, katere pojave bomo prikazali. V primerih prikazovanja cest, železnic in žičnic smo prikazali vse pojave. Ko je šlo za vode ali za arealne pojave GJI, smo prikazali vse, v primeru točkovnih pojavov pa smo se na podlagi šifranta odločili, katere pojave bomo (pomembnejši) ali ne bomo (manj pomembni ali preštevilni) prikazovali (Preglednica 5). Prikazali smo tako obstoječo kot načrtovano GJI (Priloga G).

Preglednica 5: (Ne)prikazovanje točkovnih pojavov GJI.

VRSTA INFRASTRUKTURE	PRIKAZANI TOČKOVNI POJAVI	NEPRIKAZANI TOČKOVNI POJAVI
Električna energija	Razdelilna transformatorska postaja, transformatorska postaja, razdelilna postaja	Steber ali drog, svetilo, drugi objekti elektroenergetske infrastrukture
Zemeljski plin	Merilna postaja	Vsi ostali objekti infrastrukture zemeljskega plina
Toplotna energija	Toplotna postaja	Vsi ostali objekti infrastrukture toplotne energije
Vodovod	Vodohran, črpališče, čistilna naprava, zajetje	Razbremenilnik, jašek, oprema in drugi objekti vodovodne infrastrukture
Kanalizacija	Čistilna naprava	Razbremenilnik, jašek, oprema, zadrževalnik in drugi objekti kanalizacijske infrastrukture
Elektronske komunikacije	Antenski stolp, radijska postaja, bazna postaja	Jašek in drugi objekti elektronskih komunikacij

9.4.3 Grafični prikaz varstvenih režimov

Na karti grafičnega prikaza GJI in varstvenih režimov smo v okviru varstvenih, zavarovanih, ogroženih in drugih območij s posebnim pravnim režimom, vzpostavljenim na podlagi predpisov, prikazali:

- vodovarstvena območja s pripadajočimi atributi,
- zavarovane vrednote (arealne, linijske in točkovne pojave) s pripadajočimi atributi,
- naravne vrednote (arealne, linijske in točkovne pojave) s pripadajočimi atributi,
- ekološko pomembna območja s pripadajočimi atributi,
- območja Nature 2000 s pripadajočimi atributi,
- kulturno dediščino (arealne, linijske in točkovne pojave) s pripadajočimi atributi,
- varovalne gozdove in gozdne rezervate s pripadajočimi atributi,
- območja poplav (redkih, pogostih, katastrofalnih) s pripadajočimi atributi,
- območja državnih in občinskih aktov izvedbenega značaja (veljavni in v pripravi) s pripadajočimi atributi ter
- ostala območja, specifična za posamezno občino (območja, ki so namenjena obrambi, območja namakalnih sistemov, območja streljšč, območja obor za divjad, turistična območja ...) s pripadajočimi atributi (Priloga B, Priloga E, Priloga G).

9.5 TEKSTUALNI DEL PRIKAZA STANJA PROSTORA

Tekstualni del smo razdelili na 6 poglavij:

- osnovni podatki za območje prostorskega akta,
- bilance površin namenske in dejanske rabe,
- bilance površin in sezname v zvezi z varstvenimi režimi,
- opis kvalitete in opozoril o primernosti in zanesljivosti uporabe posameznih delov grafičnega dela prikaza stanja prostora,
- viri za pripravo prikaza stanja prostora in
- sestavni deli grafičnega dela prikaza stanja prostora.

9.5.1 Osnovni podatki za območje prostorskega akta

Najprej smo definirali mejo območja prostorskega akta OPN, ki je enaka v PSP. Predstavili smo oba podatka, in sicer površino občine, kot izhaja iz uradne občinske meje iz RPE, ter mejo občine, ki je usklajena z ZKP, in razliko med njima (Priloga I). Pri vseh občinah, za katere smo izdelovali PSP, smo ugotovili razhajanja med mejo, pridobljeno iz ZKP ter RPE. Ta razhajanja so posledica neuskklajenosti med RPE in ZKP kot posledica stare katastrske izmere, ki še vedno predstavlja večinski del ZKP. Ker imamo v nadaljevanju vse podatke, ki jih prikazujemo, usklajene z ZKP, smo za vse izračune uporabljali površino občine, ki jo pridobimo na podlagi ZKP.

Predstavili smo še naslednje splošne podatke o občini:

- število prebivalcev (iz statističnih podatkov na zadnji znani datum),
- gostota poselitve (izračunano),
- število gospodinjstev (iz popisa 2002),
- število in imena naselij (iz RPE),
- število stavb (iz statističnih podatkov na zadnji znani datum) in
- število kmetijskih gospodarstev (iz registra kmetijskih gospodarstev na zadnji znani datum).

9.5.2 Bilanca površin namenske in dejanske rabe

Vzeli smo NRP iz veljavnih prostorskih planov. Večina občin se je odločila za ureditev NRP tako, da so dobile ažurirano NRP na zadnje znano stanje ZKP ob podpisu pogodbe (datuma 2009, 2010 ali 2011). Na podlagi "napete" NRP smo na novo izračunali površine posameznih kategorij v NRP in kolikšen odstotek občinskega zemljišča zavzemajo.

Nato smo uporabili še podatke o dejanski rabi kmetijskih in gozdnih zemljišč ter izračunali površine, ki jih zavzemajo podskupine dejanskih rab, in površine, ki jih zavzemajo glavne skupine dejanskih rab.

Na podlagi tako urejenih podatkov smo lahko primerjali bilance NRP in dejanske rabe ter izračunali razlike namenske in dejanske rabe prostora in pojasnili, zakaj naj bi do takih razlik prihajalo (tehnični in vsebinski razlogi) (Priloga H).

9.5.3 Bilance površin in sezname z varstvenimi režimi

Iz podatkovnih slojev varstva, ki so vsebovali podatke za celotno območje Slovenije, smo območja varstva prilagodili občinskim mejam. Zato je bilo treba ponovno preračunati površine pojavov varstva, da smo lahko izračunali, kolikšen odstotek površine občine zavzemajo.

Varstvene režime smo predstavili v obliki seznamov, s pripadajočimi uredbami, ki jih opredeljujejo (ime, objava), tako da je poleg površine in deleža občinskega teritorija, ki ga zavzema, razvidna še identifikacijska številka pojava in ime pojava. Če je zavedeno, ali gre za pojav državnega ali lokalnega imena, smo navedli tudi to.

Pri vodovarstvenih režimih smo zavedli uredbe, ki jih opredeljujejo (ime, objava), in dodali seznam pojavov, ki vsebuje identifikacijsko številko, kategorijo, ime in površino pojava ter odstotek občinskega teritorija, ki ga pojava zavzema.

V primerih kulturne dediščine smo prešteli še količino posameznih pojavov, ki smo jih razdelili glede na tip kulturne dediščine (arheološka dediščina, profana stavbna dediščina, naselbinska dediščina, sakralna stavbna dediščina, vrtnoarhitekturna dediščina, sakralnoprofana stavbna dediščina, memorialna dediščina, zgodovinska krajina, kulturna krajina, ostalo). Nismo navajali uredb, ki so pojave razglasile za kulturno dediščino.

V primeru veljavnih prostorskih aktov (državnih, občinskih) izvedbenega značaja smo podali seznam veljavnih prostorskih aktov, kjer smo navedli naziv odloka o prostorskem aktu, objavo in oznako, ki se uporablja v grafičnem prikazu PSP. V primeru prostorskih aktov v pripravi smo podali seznam prostorskih aktov v pripravi, kjer smo navedli naziv odloka o prostorskem aktu, datum pričetka postopka, fazo, v kateri se je na dan izdelave PSP prostorski akt nahajal, in oznako, ki se uporablja v grafičnem prikazu PSP.

Druga območja varovanja smo zavedli podobno: uredba, ki je pojava razglasila za varstven režim (ime, objava) in seznam pojavov (identifikacijska št. pojava, ime pojava, oznaka za prikaz, površina pojava in odstotek občinskega teritorija, ki ga pojava zavzema) (Priloga J).

Če v občini obstajajo varovalni pasovi in koridorji pomembnejših vodov gospodarske javne infrastrukture, smo navedli, za katere vrste GJI koridorji obstajajo in kako široki so.

9.5.4 Opis kakovosti in opozoril o primernosti in zanesljivosti uporabe posameznih delov grafičnega dela prikaza stanja prostora

V tem delu PSP smo zavedli:

- datum, na katerega so bili pridobljeni potrebni podatki,
- opombe glede preverjanja, v kateri fazi se nahajajo prostorski akti (državni, občinski), ki so v pripravi glede na fazo, v kateri se nahaja OPN,
- opombe glede položajne natančnosti posameznih vrst podatkov in
- predloge za izboljšanje položajnih natančnosti posameznih vrst podatkov.

9.5.5 Viri za pripravo prikaza stanja prostora

Za vsak sklop podatkov smo zavedli od kod smo pridobili podatke in kakšno datumsko stanje imajo podatki na dan izdelave PSP.

9.5.6 Sestavni deli grafičnega dela prikaza stanja prostora

Zavedli smo seznam kartografske dokumentacije in njihovo merilo posameznih kart:

- Pregledna karta občine z razdelitvijo na liste	M 1 : 50.000
- Grafični prikaz namenske rabe prostora	M 1 : 5000
- Grafični prikaz gospodarske javne infrastrukture in grafični prikaz varstvenih režimov	M 1 : 5000
- Legenda	

9.6 PRIPRAVA PODATKOV ZA OBJAVO NA SKUPNEM PRIKAZU STANJA PROSTORA

V skladu s tehničnimi pravili za pripravo občinskih prostorskih načrtov v digitalni obliki smo tekstualni del PSP pripravili v *.pdf in *.html formatu. V skladu s tehničnimi pravili za pripravo občinskih prostorskih načrtov v digitalni obliki smo podatkovne sloje grafičnega dela PSP pripravili v *.shp formatu in jo pretvorili v format *.zip.

Vsako karto PSP smo pripravili dvakrat, in sicer:

- okvirno vsebino (izdelana v *.tiff formatu (v državnem koordinatnem sistemu), v merilu 1 : 5000, z ločljivostjo 150 dpi, s 24-bitno barvno globino in ustrezno georeferencirana) in
- skupaj z zunajkvirno vsebino (izdelana v *.tiff formatu, v merilu 1 : 5000, z ločljivostjo 150 dpi in s 24-bitno barvno globino).

Izdelati je bilo treba še ustrezne naslovne stranice in vse skupaj shraniti na zgoščenko ter predati naročniku.

10 ZAKLJUČEK

Če bi vedeli, kaj je namen PSP, bi lahko sklepali o tem, ali je z izdelavo njegov namen dosežen ali ne. Vendar ne ZPNačrt (2007) ne Pravilnik o PSP (2008) namena PSP ne definirata. Zato smo njegov namen poskušali ugotoviti sami.

Ko smo v kartografskem delu PSP zbrali vse obvezne predpisane vsebine, smo ugotovili veliko neskladij med podatki, neažurnost podatkov in različno natančne ter pomanjkljive podatke. Gre za tri sklope neskladij – dva sta posledica načrtovalske politike, tretji, ki najmočneje vpliva na vse vrste prostorskih podatkov, pa je posledica geodetskih izmer in podlag. Neskladja, ki so posledica načrtovalske politike, so: neopredeljene pomembnosti varstvenih režimov in razvrstitev nekaterih pomembnih varstvenih režimov v neobvezne vsebine PSP, način pridobivanja podatkov o dejanski rabi ter neuskklajenost večine veljavnih NRP iz planov z zadnjim stanjem ZKP.

Geodetske podlage (DOF, KAST, ZKP, meje KO, meje naselij, meje občin in državna meja) grafično med seboj ne sovpadajo. Te evidence so nastale med seboj skoraj neodvisno. KAST je nastal na osnovi zajema podatkov daljinskega zaznavanja (precejšnje ujemanje podatkov v primerjavi z DOF) in se ažurira sproti, na podlagi pobud. Meje občin so nastale z združitvijo mej naselij in te bi morale biti skladne z mejami KO (razen tam, kjer to ni bilo mogoče ali je bil dogovor občin drugačen), pa niso. Prav tako se evidenci ZKN (posledice so vidne v ZKP), ki se ažurira sproti glede na naročene geodetske meritve posameznikov, in meje KO vodita ločena, čeprav sta v resnici med seboj neločljivo povezani. Kot smo lahko videli na predstavitvenih grafikah, so posledice ločenosti in nepovezanosti teh evidenc vidne v neujemanju potekov mej posameznih območij. Včasih meja KO seka parcele ali objekte, meje KO in parcele segajo tudi preko državne meje, včasih meja občine zajema premalo (preveč) parcel ipd. Taka neskladja so nedopustna, še posebej, ker je zanje odgovorna ista institucija-GURS. Zaradi neujemanja njenih evidenc imamo v prostorskem načrtovanju preveč dela s pripravo dovolj kakovostnih podlag (kjer grafično usklajujemo meje območij), ki nam omogočajo nadaljnje strokovno delo. Poleg tega se tako grafično usklajevanje podatkov ne odraža v nobeni uradni zbirki podatkov, zaradi česar se lahko usklajevanje ponavlja ob vsakokratni pripravi prostorskih aktov. Pojavlja pa se še vprašanje o dopustnosti takega početja, zaradi spreminjanja veljavnih pravnih režimov. Ustrezno koordinatno in grafično skladnost in povezljivost naštetih zbirk podatkov bi morala priskrbeti in izvesti že GURS, namesto tega pa raje podaja razlage o vzrokih za nastanek neskladij in kako naj taka neskladja pravilno interpretiramo.

S tem ko je ZPNačrt (2007) vpeljal obvezne priloge k prostorskim aktom, imenovane PSP, strokovne podlage za poselitev in okoljska izhodišča, je zavrgel analizo ranljivosti prostora, analizo razvojnih možnosti za dejavnosti v prostoru in krajinsko zasnovo. Na ta način se je povečal vpliv sektorskih

zakonov, saj so okoljska izhodišča postala s predpisi določeni cilji varstva okolja in prostorsko načrtovanje je izgubilo možnost usklajevanja interesov v prostoru. Prostorsko načrtovanje se je omejilo na urejanje naselij, preostali prostor pa urejajo kmetijski, gozdarski, varstveni in naravovarstveni sektorji (Mlakar, 2009). Ugotovili smo, da je sistem prostorskega načrtovanja urejen tako, da v teoriji sicer temelji na usklajevanju interesov, dejansko pa deluje po sistemu izključevanja zaradi prevladujočih sektorskih režimov, ki pomenijo neke vrste sektorske rezervate. Strateško prostorsko načrtovanje, ki pomeni delovanje v splošnem družbenem interesu, se je preusmerilo zgolj v zastopanje posameznih interesov (Mlakar, 2009; Prelog, 2011). Večji del države pokrivajo različne uredbe varovanja, ne da bi podajale ustrezno ocenjeno stopnjo pomembnosti varovanja. Namesto da bi varovanje jemali kot vzdrževanje prostora ter izboljševanje okolja in prostora hkrati, raje prepovedujemo posamezna delovanja v prostoru in pozabljamo, da imamo opravka s kulturno krajino, ki zahteva vzdrževanje. Ker varstveni režimi ne podajajo še stopnje pomembnosti varovanja, take pomanjkljive informacije ne omogočajo usklajevanja v procesu prostorskega načrtovanja in ne omogočajo presoje vplivov na okolje; vzpostavitev sektorjev torej pomeni medsebojno izključevanje uporabnikov prostora. Ker je prostorsko načrtovanje kompleksna zadeva, ki zahteva obširno znanje, če se želimo načrtovanja lotiti celovito, se ne smemo omejiti samo na to, zakaj prostorsko načrtovanje ni varovanje okolja in načrtovanje naselij, temveč je treba prepoznati razvojne možnosti in (ne)racionalno rabo celotnega prostora. Za uspešno usmerjanje razvoja je treba vedno znova ugotavljati, kakšni so zasebni in javni interesi, interesi urejanja in varovanja okolja, stopnja varovanja, kako vse te interese uskladiti in pripraviti, ter seznam programov, s katerimi lahko izražene interese uspešno usklajujemo in izvajamo (Mlakar, 2009; Pogačnik 2010).

Varstveni režimi so določeni na podlagi zakonov, uredb in odlokov (ZTNP, ZRPSJ, Odloku o varstvenih pasovih in ukrepih za zavarovanje zalog pitne vode črpališča, Uredba o posebnih varstvenih območjih Natura 2000 ...). Nekateri imajo določena okvirna območja (Natura 2000), nekateri natančno definirajo parcele znotraj varstvenih pasov (Odloku o varstvenih pasovih in ukrepih za zavarovanje zalog pitne vode črpališča Ceršak (1999) ...), nekateri opisno podajajo potek meje območja (ZRPSJ) itd. Grafični prikazi mej teh območij so nastali na različnih geodetskih podlagah različnih natančnosti (Preglednica 5), zato ni primerno, da jih prikazujemo na PSP v merilu 1 : 5000, ker meje teh območij nimajo pravilne lege. Tukaj se ponovno izkaže pomembnost definiranja strogosti posameznega režima (še posebej na robovih območja) in pomembnost usklajenih ter natančnih geodetskih podlag, ki se uporabljajo za kartiranje posameznih območij.

Neobvezne vsebine PSP so tiste, za katere se lahko pripravljavec PSP sam odloči, ali so tako pomembne, da jih prikažemo. Sem med drugim sodijo tudi tiste, ki bi morale imeti predpisano visoko pomembnost. To so tiste, ki v primeru naravnih nesreč povzročijo največ škode in ogrožajo življenja

ljudi: poplave, plazovi, potresi, požari, udori. Poplavne karte so nepopolne, so samo informativnega značaja, narisane na neustreznih merilih, poleg tega pa je naloga občine, da se odloči, ali bo izdelala poplavno študijo ali ne. Podobno je s kartami plazovitosti terena, saj teh kart ni oz. se zanje odločajo le redke občine. Karte požarno ogroženih gozdov obstajajo in jih vodi Zavod za gozdove Slovenije. Požarno ogroženi gozdovi so tam, kjer je količina padavin nizka. Zaradi suhosti vegetacije in človekove nepazljivosti se suho rastje hitro vname. V letu 2009, na primer, je bilo zabeleženih 83 gozdnih požarov, od tega jih je 75 povzročil človek (Zavod za gozdove Slovenije).² Čas je, da naravne nevarnosti pričnemo jemati bolj resno in se pričnemo ukvarjati s preventivo, ne pa zgolj s sanacijo posledic, ki nastanejo.

Ugotovili smo, da bi bilo treba vsem varstvenim režimom določiti še režim varovanja in pogoje, ki jih je treba upoštevati, da lahko v tako varovan prostor umeščamo tudi druge primerne dejavnosti, ki prostor ohranjajo, namesto da posamezne dejavnosti med seboj izključujemo. Vsaj na vsaka štiri leta bi bilo treba izvesti analize na terenu, preveriti, kako se prostorski akti na teh območjih izvajajo, in izvesti sankcije v primeru nepravilnega in nenačrtovanega poseganja v tak prostor ter ponovno preučiti stopnjo varovanja znotraj posameznega varstvenega režima. Na tak način lahko zagotovimo optimalno varovanje okolja, vzdrževanje krajine, hkrati pa s tem vnaprej ne izključujemo dejavnosti, ki so v varovanem območju vseeno mogoče.

Obstaja še en vidik varovanja, ki ga je treba preučiti. Vsaka občina ima kakšne lokalne značilnosti, ki niso določene z uredbami ali odloki. Teh zato ne najdemo v uradnih zbirkah podatkov, kot je npr. ArsoGIS. Ogled na terenu je zato nujen in za take lokalne vrednote je treba najti način, kako jih uskladiti z drugimi varstvenimi režimi brez izključevanja.

V prostorskem načrtovanju predstavlja temelj načrtovanja NRP, ki se v grobem deli na osnovno in na podrobno NRP. Osnovna zajema gozdna, kmetijska (najboljša in druga), stavbna, vodna in druga (območja infrastrukture, pridobivalna območja ipd.) zemljišča. Osnovna NRP je nastala v 80-ih letih prejšnjega stoletja in leta 2004 se je analogna vsebina digitalizirala, ne pa tudi posodobila, saj Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (2003) tega ni dopuščal. Podrobna namenska raba se določa na podlagi izvedbenih aktov (UN, OPPN, LN, ZN, ...). Z njimi podrobneje umeščamo dejavnosti v območjih stavbnih zemljišč (območja za stanovanja, območja za centralne dejavnosti, območja za industrijo, območja za večstanovanjske objekte, območja enodružinskih hiš ipd.). Podrobnejša NRP se določa pogosteje in v okviru različnih izvajalcev. Izvedbeni akti starejšega datuma niso nujno digitalizirani, saj je o tem odločala občina sama. Danes, ko se večinoma poslužujemo digitalne tehnologije, pa je vsebina

² Letno poročilo o gozdovih za leto 2009.

izvedbenih aktov po večini že v digitalni obliki. Težava, ki na tem mestu nastane ima neposreden vpliv na t. i. agregirano NRP, kot je ta najpodrobneje določena. Za izdelavo podrobne NRP mora občina posredovati vse veljavne prostorske akte (analogne in digitalne) in če so bili le-ti posredovani samo v analogni obliki (tudi kljub temu da so bili izdelani s pomočjo digitalne tehnologije), jih je bilo treba najprej šele digitalizirati. Na ta način se brez potrebe podvaja delo. Nekatere občine so se odločile, da se je NRP najprej uskladila z najnovejšim znanim stanjem ZKP, šele nato se je vanjo integrirala podrobna namenska raba, prav tako usklajena z zadnjim stanjem ZKP. Za namen izdelave PSP se nam sicer ne bi bilo potrebno toliko ukvarjati z namensko rabo. Še posebno če vemo, da se bo NRP v OPN ponovno določala. Vendar če ne prej, bi NRP, ki je usklajena z ZKP potrebovali v izvedbenem delu OPN. Ker pa smo se tehničnega usklajevanja NRP z ZKP lotili v fazi izdelave PSP, smo ugotovili, da bi se temu lahko izognili, če bi se na državni ravni vzpostavila skupna zbirka NRP, ki bi se sproti usklajevala z najnovejšim stanjem ZKP (na podlagi direktne povezljivosti z ZKN in ZKP). Na tak način bi lahko za UN ali OPPN vedno pridobili zadnje veljavno stanje in bi na isto spletno mesto shranjevali spremembe. Poleg tega bi se na vsaka štiri leta nujno moral zagotoviti pregled celotne NRP, izvesti pa bi se morale potrebne spremembe in dopolnitve (opustitve stavbnih zemljišč, posek gozda za vzpostavitev kmetijskih površin, umetne vodne površine ...), da ne bi ponovno zabredli v situacijo, ko pri izdelavi novih prostorskih aktov operiramo s 30 let starimi podatki.

GJI na prostorsko načrtovanje nima večjega vpliva, razen v izvedbenih aktih, kjer je treba podrobneje določati potek nove in priključitev na obstoječo GJI. V PSP obstoječi podatki zadoščajo za to, da vidimo, kolikšna je gostota omrežja GJI, četudi njena natančnost ni najboljša. Pomena katastra GJI smo se začeli zavedati precej pozno, tako da ZKGJI šele nastaja in se iz leta v leto izboljšuje. Za popolno učinkovitost ZKGJI je treba tudi to zbirko podatkov ustrezno povezati z ostalimi, še zlasti z ZKN.

Šele ko bodo podatki urejeni tako, da bodo med seboj povezljivi, natančni, da se bodo med seboj ustrezno prekrivali in dopolnjevali ter ko bomo operirali z dovolj ažurnimi podatki, bo PSP predstavljal dovolj dober dokument, s katerim se bodo lahko izvajale različne analize o prostoru, na osnovi česar bomo dobili realen odraz stanja v prostoru. Mlakar A. je že predstavil, zakaj PSP in sektorska okoljska izhodišča ne omogočajo pridobitev ustreznih informacij o prostoru in zakaj bi bilo treba uporabiti še analitične pristope k prostorskemu načrtovanju. Postavitev take teze je slonela na tem, da analiza ranljivosti prostora daje ustrežnejšo predstavo o (ne)občutljivosti prostora in da bi bilo treba varstvena sektorska izhodišča nadgraditi z jasnimi usmeritvami za varstvo in razvoj, saj je zakonodajalec očitno pozabil, da je del prostorskega načrtovanja tudi analiza, ne le golo zbiranje informacij. V prispevku govori tudi o tem, da je del analize podatkov o prostoru iskanje ustreznih rešitev za prostor, in sicer na osnovi današnjega stanja in stanja v preteklosti ter vključevanja

razmišljanj o prihodnosti, hkrati pa je izpostavil, da je z upoštevanjem varovalnih meril možno priti do več prostorskih rešitev, med katerimi moramo poizkusiti poiskati najprimernejšo. Preverjanje postavljenih tez je bila opravljena v občini Piran. Ob združitvi podatkov o varstvenih režimih so ugotovili, da vsaj eden zajema več kot 90 % občinskega teritorija, kar je povsod zunaj poselitvenih območij. Torej prostora za načrtovanje sploh ni. Poleg tega so podatki o varstvenih režimih tisti, ki so pravno določeni z zakoni ali izvršilnimi predpisi. Včasih v prostoru obstajajo še objekti in druge vrednote, ki bi jih bilo treba varovati zaradi značilnosti prostora, pa te niso uradno zavarovane, niti jih ne moremo najti s prekrivanjem podatkovnih slojev o varovanih območjih. Ob pregledu podatkov o namenski rabi iz plana so ugotovili, da so podatki neustrezni glede natančnosti in opredelitve kakovosti, zaradi česar bi bolj točne podatke podala analiza o ranljivosti pridelovalnega potenciala. Končne ugotovitve raziskave, ki se navezujejo na vsebino PSP so naslednje:

- PSP se zaradi omejenih finančnih in časovnih okvirjev v prostorskem načrtovanju uporablja kot edino izhodišče za načrtovanje prostorskih ureditev,
- PSP ne more podati dovolj jasnih usmeritev za razvoj, s katerimi bi dobro nadgradili varstvena sektorska izhodišča,
- PSP ne moremo uporabljati za upoštevanje konteksta prostora, časa in družbe in
- analiza ranljivosti prostora nam v primerjavi s PSP omogoča bolj poglobljeno predstavo o (ne)občutljivosti prostora, saj dobimo informacije z vrednostnim razponom, zaradi česar lahko dejavnosti in posege bolje umeščamo v prostor.

Ker je PSP razkril številne napake, ne samo podatkov, ampak celotnega sistema prostorskega načrtovanja, je končno čas za zavedanje, da je treba nekatere stvari spremeniti in izboljšati. Ne samo tako, da postavljamo dolgoročne strateške cilje, kako se reševanja nastalega stanja lotiti, ampak se moramo resnično čim prej lotiti reševanja nastale situacije. Poleg ustreznosti in ažurnosti zbirk podatkov ter njihove povezljivosti moramo uvesti vzvode, s katerimi bomo izvrševali učinkovit nadzor nad (ne)izvajanjem prostorskih aktov in na vsaka štiri leta izvajali obširne analize o (ne)uspešnosti izvajanja in o vplivih na okolje. Na vsaka štiri leta zato, ker iz analize sistema prostorskega načrtovanja izbranih evropskih držav vidimo, da te izvajajo analize v podobnih časovnih intervalih. Torej lahko sklepamo, da je to učinkovita in prava pot. Ob tem ne smemo pozabiti še na ustrezne institucije, ki bi prostorskim načrtovalcem in nadzorovalcem omogočale pridobivanja ustreznih znanj (v obliki seminarjev, simpozijev, svetovanj). Ker ima vsak del države, čeprav je tako majhna, svoje specifikke, zaradi katerih ne moremo posploševati vseh pravil načrtovanja na področje celotne države, moramo razmisliti o uvedbi regij. Primerjava izbranih evropskih držav je pokazala, da imajo vse sistem prostorskega načrtovanja urejen na treh ravneh (državni, regionalni in občinski) in da je taka ureditev uspešna.

Če bomo PSP uporabili kot sredstvo, ki razkrije mnogo pomanjkljivosti, in bomo to izkoristili za izboljšanje le-teh, prostorski načrtovalec končno ne bo več le usklajevalec nenatančnih podatkov, ne bo usklajevalec varovalnih režimov in ne bo birokrat, ki bo krmaril skozi različne zakonske podlage, temveč se bo lahko končno ukvarjal s prostorom (z vsebinskim delom) kot orodjem za skupno dobro.

11 VIRI

11.1 UPORABJENI VIRI

Bassin, P. 2010. Trajnostno urejanje prostora v naslednjem desetletju. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 49–52.

Breuer D. (prev.). The planning act in Denmark consolidated act no. 813 of 21 June 2007. 2007. Danska, Ministry of the Environment.
http://commin.org/upload/Denmark/The_planning_Act_in_Denmark_June_2007_in_English.pdf
(Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Černe, T., Kos Grabar, J., Čeh, S. 2006. Predlogi geodetske stroke za izboljšanje zakonodaje s področja urejanja prostora. Geodetski vestnik, let. 2006, št. 50: str. 492–503.

Dekleva, J. 2011. Pregled in komentar normativne ureditve prostorskega planiranja skozi čas ter instrumenti prostorske regulacije v svetu. V: Štravs, L.(ur.). 2011. Urejanje prostora na občinski ravni. Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije: str. 25–62.

Demšar, B. 2003. Grafični kataster danes, jutri (povzetek referata na izobraževalnem seminarju za sodne izvedence v Portorožu, 9. 11. 2001). Geodetski vestnik št. 47/2003-1&2: str. 154–156.

Gaberščik, B. 2010. Za področje prostorskega reda umik države iz gospodarstva ni prava usmeritev. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 63–66.

Gabrijelčič, P. 2010. Permisivnost slovenske politike. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 37–40.

Gazvoda, D. 2010. Krajina - od regionalnega plana do stanovanjskega zelenja. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 41–42.

Geodetska Uprava RS, Kvaliteta podatkov Geodetske uprave RS - pojasnilo geodetske uprave. Pošta za: Občina Škofja Loka. 2. april 2010. Osebna komunikacija.

Geodetska uprava RS, Podatki o zemljiščih za potrebe množičnega vrednotenja nepremičnin. Pošta za: Občina Radlje ob Dravi. 29. januar 2010. Osebna komunikacija.

Geodetska Uprava RS. 2008. Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture. Izmenjevalni format in šifriranje datotek elaborata sprememb podatkov o omrežjih in objektih gospodarske javne infrastrukture: str. 63.

Grilc, M., Pogorelčnik, E., Triglav, M., Pegan – Žvokelj, B. 2003. Vzpostavitev katastra stavb – registrski podatki. Geodetski vestnik, let. 2003, št. 47: str. 193–214.

Goljar, A. 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 24–27.

Hajer, M., Zonneveld, W. 2000. Spatial planning in the network society – rethinking the principles of planning in the Netherlands. European planning studies, vol. 8, no. 3: str. 337–355.
<http://www.maartenhajer.nl/upload/HAJER%20Spatial%20planning%20in%20the%20Network%20Society.pdf> (Pridobljeno 15.11.2010.)

Hladnik – Milharčič, E. 2011. Palače, poplave, konji in razpad sistema upravljanja javnih površin, intervju z Majo Simoneti, krajinsko arhitektko in urbanistko. Dnevnik.
<http://www.dnevnik.si/objektiv/intervjuji/1042417275> (Pridobljeno 15. 1. 2011.)

Hudoklin, J. (ur.). 2002. Slovenski prostor 2020. Ohranjanje narave in varstvo kulturnih vrednot ter prostorski razvoj Slovenije. Zasnova. Novo Mesto, Acer, Prostorsko načrtovanje, projektiranje in varstvo okolja Novo Mesto, d.o.o: 73 f.

Kavčič, J. 2010. Razprava. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 70–74.

Konečnik Kunst, M. 2011. Občinski prostorski načrt (OPN) v praksi. V: Štravs, L.(ur.). 2011. Urejanje prostora na občinski ravni. Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije: str. 141–192.

Kos Grabar, J. 2010. Zapisnik telefonskega pogovora med: Jože Kos Grabar (ZUM d.o.o.) - Miha Fonda (MOP-DP), dne 5. 11. 2010, v zvezo s pripombami k osnutku OPN Občine Slovenska Bistrica. Osebna komunikacija.

Kos Grabar, J., Konečnik Kunst, M., Živec, Z., Bobovec, B., Kirn, R. 2008. Uporaba podatkov o gospodarski javni infrastrukturi na področju prostorskega načrtovanja za občinsko raven. Geodetski vestnik, let. 2008, št. 52: str. 822–833.

Košir, J. 2004. Vrednotenje zemljišč po letu 2007. Geodetski vestnik, let. 2004, št. 48: str. 440–442.

Koželj, J. 2010. Zakaj smo zašli v okoljsko in prostorsko krizo?. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 43–54.

Kregar, A. 2010. Razprava. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Urejanje je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 74–75.

Kumer, A. 2011. Občinski prostorski akti. V: Štravs, L.(ur.). 2011. Urejanje prostora na občinski ravni. Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije: str. 63–96.

Land use an building act (132/1999): neuradni prevod. 1999. Helsinki.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1999/en19990132.pdf> (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Land use an building decree (895/1999): neuradni prevod. 1999. Helsinki.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1999/en19990895.pdf> (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Matjašec, D. 2010. Krajini zagotoviti ustrezno prostorsko politiko. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 45–48.

Mazi, B., Bucik Ozebek, N. 2009. V objektivu strokovnjaki o naravnih nesrečah: Ali nas kdo poslušaja? Nihče. Kratki stik med državo, lokalnimi skupnostmi in strokovnjaki. Dnevnik.

http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/objektiv/1042284275 (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Mihelič, B. 2010. Čas je za spremembe. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 53–56.

Miljoministeriet. 2002. Spatial planning in Denmark. Ministry of the environment, Spatial planning department.

http://www.mim.dk/NR/rdonlyres/FD0A7E4B-4349-453F-A704-99FF51DCC6A2/0/COP15_EP_spatialplanning07.pdf (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Mlakar, A. 2009. Pomen analize ranljivosti prostora in okoljskih izhodišč za celovito prostorsko načrtovanje. Geodetski vestnik, let. 2009, št. 53: str. 509-525.

MOP. Tehnična pravila za pripravo občinskih prostorskih aktov v digitalni obliki. 2008: str. 12.

Muggli, R., Coffey, M. (prev). 2004. Spatial planning in Switzerland: a short introduction. Bern.
<http://www.vlp-aspan.ch/files/documents/landusech.pdf> (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Mušič, V. B. 2010. Paberki o urejanju prostora v letu 2010. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 29–32.

Naprudnik, M. 2005. Regionalno in prostorsko planiranje ali regionalno - prostorsko planiranje. Razprave, dela 24: 23–35.

Novak, J. 2011. Predgovor. V: Štravs, L.(ur.). 2011. Urejanje prostora na občinski ravni. Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije: str. 5–10.

Opl, R. 2009. Landes- und Gemeinde entwicklung A 16, Steiermärkisches raumordnungsgesetz 2010.
http://www.raumplanung.steiermark.at/cms/dokumente/10231089_241551/fcff9628/ROG%202009.pdf
(Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Pogačnik, A. 2010. Za trajnostno prostorsko, gospodarsko, socialno in okoljsko načrtovanje. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 33–36.

Praprotnik, R. 2010. Slovenija je kaotično polurbanizirano podeželje, intervju z dr. Antonom Prosenom. Dnevnik.

http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/objektiv/1042332167 (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Pravilnik o evidenci državne meje. UL RS št. 21/2001: 2101.

Pravilnik o vsebini in načinu vodenja registra prostorskih enot. UL RS št. 71/2003: 10957.

Pravilnik o vsebini in načinu vodenja zbirke podatkov o dejanski rabi prostora. UL RS št. 9/2004: 1052.

Pravilnik o prikazu stanja prostora. UL RS št. 50/2008: 5406.

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij. UL RS št. 99/2007: 13398.

Prelog, M. 2011. Postopek priprave in sprejema občinskega prostorskega akta. V: Štravs, L.(ur.). 2011. Urejanje prostora na občinski ravni. Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije: str. 113–140.

Signer, R., Vinzens, M. (ur.). 2004. Spatial planning in Switzerland. Chur, Federal Office for Spatial Development, International Society of City and Regional Planner.

http://www.are.zh.ch/internet/audirektion/are/de/raumplanung/veroeffentlichungen/_jcr_content/contentPar/publication_5/publicationitems/spatial_planning_in_s/download.spooler.download.1290000808791.pdf/isocarp-2004_en.pdf (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Simoneti, M. 2010. Predstavitev poziva "Čas je za spremembe v urejanju prostora". V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 23–28.

Simoneti, M. 2010. Spremna beseda. V: Simoneti, M.(ur.). 2010. Čas je za spremembe v urejanju prostora. Zbornik referatov in razprav, št. 4. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 7–10.

Simoneti, M., Zavodnik Lamovšek, A. 2009. Prostor za vsakdanjo rabo: Širimo znanje za sodelovanje v urejanju prostora. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor: str. 56.

Spatial planning act 1999 – Netherland: neuradni angleški prevod. 1999. Haag.

<https://wcd.coe.int/wcd/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=1278970&SecMode=1&DocId=1427408&Usage=2> (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Spatial planning in Switzerland. 2004. VLP-ASPAN.

http://www.vlp-aspan.ch/content/home/files/spatial_planning.pdf (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Uredba o prostorskem informacijskem sistemu. UL RS št. 119/2007: 17149.

Vink, B., Van der Burg, A. 2006. New Dutch spatial planning policy creates space for development. *disP* 164: str. 41–49.

www.nsl.ethz.ch/index.php/content/download/1259/7590/file/ (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt). UL RS št. 800-01/06-8/1: 4585.

Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1). UL RS št. 001-22-142/02:13057.

Ympäristöministeriö. 2005. Regional land use planning in Finland. Helsinki

<http://www.environment.fi/download.asp?contentid=35732&lan=en> (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

11.2 OSTALI VIRI

Böhme, Kai. Nordic Echoes of European Spatial Planning: Discursive Integration in Practice. 2002. Stockholm, Nordregio

<http://www.nordregio.se/filer/Files/r0208p102-131.pdf> (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Geodetski vestnik. 2000-2010

www.geodetski-vestnik.com (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Odlok o varstvenih pasovih in ukrepih za zavarovanje zalog pitne vode črpališča Ceršak. MUV št. 38/99.

Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot. UL RS št. 111/2004: 13173.

Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki. UL RS. Št. 20/2003: 2561.

Pravilnik o registru kulturne dediščine. UL RS št. 66/2009: 9353.

Pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine. UL RS št. 25/2002: 2042.

Pravilnik o varstvu gozdov. UL RS št. 92/2000: 10233.

Prostor. Prostorski portal. 2010.

prostor.gov.si (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Spletna stran finske Okoljske administracije. 2010.

http://www.environment.fi (15. 11. 2010)

Spletna stran danskega Ministrstva za okolje. 2010

http://www.mim.dk/ (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Statistični urad Republike Slovenije. 2010

http://www.stat.si/ (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura2000). UL RS št. 49/2004: 6409.

Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom. UL RS št. 88/2005: 8997.

Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Dravsko- Ptujskega polja. UL RS št. 59/2007.

Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrove in Dravskega polja. UL RS št. 24/2007.

Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. 2010

En.wikipedia.org/wiki/Main_Page (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

http://en.wikipedia.org/wiki/Netherlands (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

http://en.wikipedia.org/wiki/Switzerland (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

http://en.wikipedia.org/wiki/Austria (Pridobljeno 15. 11. 2010.)

Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ). UL RS št. 720-03/89-1/70: 6456.

Zakon o kmetijstvu (ZKme). UL RS št. 322-01/00-7/12: 5591.

Zakon o lokalni samoupravi (ZLS). UL RS št. 0100-125/93: 3765.

Zakon o ohranjanju narave (ZON). UL RS št. 56/1999: 7146.

Zakon o regionalnem planiranju (ZRP). UL RS št. 16/1967.

Zakon o regijskem parku Škocjanske jame (ZRPSJ). UL RS št. 001-22-106/96: 4761.

Zakon o stavbnih zemljiščih (ZSZ). UL RS št. 18/1984.

Zakon o urbanističnem planiranju (ZUP). UL RS št. 16/1967.

Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (ZUN). UL RS št. 18/1984.

Zakon o urejanju prostora (ZUreP). UL RS št. 18/1984.

Zakon o varstvu okolja (ZVO-1). UL RS št. 801-01/90-3/141: 4151.

12 PRILOGE

- Priloga A: Pojasnilo GURS glede kvalitete podatkov
- Priloga B: Prikaz stanja prostora – grafični del, legenda
- Priloga C: Del legende PSP, ki se nanaša na geodetske podlage
- Priloga Č: Del legende PSP, ki se nanaša na rabo prostora
- Priloga D: Del legende PSP, ki se nanaša na GJI
- Priloga E: Del legende PSP, ki se nanaša na varstvene režime
- Priloga F: Karta rabe prostora – izrez iz dela PSP za rabo prostora, kjer je gostota pojavov največja
- Priloga G: Karta GJI in varstvenih režimov – izrez iz dela PSP za GJI in varstvene režime, kjer je gostota pojavov največja
- Priloga H: Tekstualni del PSP, ki se nanaša na dejansko in namensko rabo prostora ter ugotavljanje razlik površin, ki so večje od 5000 m²
- Priloga I: Tekstualni del PSP, ki se nanaša na določanje območja prostorskega načrta

PRILOGA A: Pojasnilo GURS glede kvalitete podatkov

Številka: 35311-19/2010-2
Datum: 2.4.2010

Občina Škofja Loka
Oddelek za okolje in prostor
Škofja Loka, Poljanska cesta 2
4220 Škofja Loka

ZADEVA: Kvaliteta podatkov Geodetske uprave RS –
pojasnilo Geodetske uprave
Zveza: vaš dopis št. 353-0002/2010 z dne 23.02.2010

Geodetska uprava Republike Slovenije (v nadaljevanju Geodetska uprava) je dne 02.03.2010 prejela vaš dopis št. 353-0002/2010 z dne 23.02.2010, s katerim nas seznanjate s težavami pri uporabi geodetskih podatkov (zemljiškega katastra, katastra stavb, registra prostorskih enot, DOF...) ter prosite za pojasnila glede neujemanja podatkov kot tudi glede njihove uporabe. Enak dopis je Geodetski upravi dne 12.3.2010 odstopilo v reševanje tudi Ministrstvo za okolje in prostor.

Geodetska uprava v nadaljevanju podaja najpomembnejša pojasnila o nastanku, vzdrževanju ter razlogih za neuskladenosti nekaterih podatkov, ki se vodijo v nepremičinskih evidencah in so pogosto predmet napacnega interpretiranja ali celo nerazumevanja podatkov.

ZEMLJIŠKI KATASTER:

1. V Republiki Sloveniji se za ca 75% ozemlja uporabljajo podatki izmere, ki je bila opravljena pred skoraj 200 leti (od 1818 do 1828, t.i. grafična izmera). Katastrske občine so bile razdeljene na ledine, znotraj katerih je bila ob izmeri zagotovljena homogena natančnost.
2. Za preostalih ca 25% ozemlja je bila izmera izvedena v novejšem obdobju (numerična izmera) in sicer v državnem koordinatnem sistemu.
3. Podatki izmer so bili grafično vodeni na katastrskih nacrtech, ki so bili večkrat (v odvisnosti od intenzivnosti izvajanja sprememb) prerisani. Pri vseh teh preriših oz. reprodukcijah se natančnost katastrskega nacrta ni izboljševala. Nasprotno, zaradi natančnosti metode prerisovanja in ob tem tudi možnosti za nastanek napak, se je lahko natančnost celo slabšala.
4. V zadnjih 15-20 letih je tehnologija omogočila zamenjavo medija za vodenje grafičnih podatkov (za prehod iz analognega vodenja (katastrski nact) v digitalno vodenje grafičnih podatkov zemljiškega katastra (zemljiško katastrski prikaz) je bilo potrebno izvesti več tehničnih postopkov. Za vsakega izmed teh postopkov so bili predpisani na osnovi strokovne presoje tehnični pogoji. Tudi te postopke je mogoče (tako kot prej že omenjene preise nactov) izvajati le z določeno natančnostjo in vedno tudi z možnostjo

napak. Večje število postopkov nad istimi podatki je potrebno izvesti, večja je možnost poslabšanja podatkov.

Zaradi zavedanja stroke o zelo različni kvaliteti grafičnih podatkov zemljiškega katastra je v letu 2006 Zakon o evidentiranju nepremičnin – ZEN (Uradni list RS, št. 47/06, 65/07-odloba US) v 19. členu jasno opredelil dva načina vodenja grafičnih podatkov o mejah parcel, zemljiščih pod stavbo ter parcelnih številkah in sicer v zemljiško katastrskem prikazu (ZKP) in v zemljiško katastrskem nactru (ZKN).

ZKP (po ZEN) je slika oblike in medsebojne lege parcel in pokriva območje cele Slovenije. Spremembe ZKP ne vplivajo na stvarnopravne pravice lastnikov parcel. ZKP se ne sme neposredno uporabljati za ugotavljanje poteka meje po podatkih zemljiškega katastra.

ZKN (po ZEN) pa je grafični prikaz s koordinatami zemljiškokatastrskih točk (mejnikov) s predpisano natančnostjo v državnem koordinatnem sistemu. ZKN ne pokriva območje cele Slovenije in bo nastajal sprti z evidentiranjem koordinat zemljiškokatastrskih točk s predpisano natančnostjo v državnem koordinatnem sistemu na podlagi elaboratov geodetskih storitev.

Če je osnovna značilnost ZKP zveznost in pokritost celotne Slovenije ob zmanjšani in nehomogeni natančnosti, je značilnost ZKN položajna natančnost majhnega dela podatkov, ki so neenakomerno in nezvezno porazdeljeni po Sloveniji.

Podatki o položajni natančnosti ZKP se nahajajo na portalu Prostor (zemljiški kataster – ocena kakovosti). Ti podatki pojasnjujejo (posplošeno za območje cele katastrske občine) stopnjo ujemanja grafičnega prikaza v ZKP z dejanskim položajem v državnem koordinatnem nactru. Položajna natančnost je odvisna od natančnosti katastrskega nacrta, ki je bil vir za izdelavo in od natančnosti vseh postopkov prenosa iz analogne v digitalno obliko.

Podatke zemljiškega katastra bo mogoče prikazati v državnem koordinatnem sistemu t.j. v ZKN (in s tem odpraviti položajno nenatančnost) le na podlagi novih postopkov v skladu z ZEN, do takrat pa geodetska uprava zagotavlja grafični prikaz meja parcel, zemljišč pod stavbo in parcelnih števil v ZKP. Ima pa geodetska uprava možnost, da ZKP zaradi lokacijsko boljše predstavitve mej tudi spremeni. Tak postopek je možen v več primerih, najpogosteje pa se v praksi izvaja v sklopu izvedenih geodetskih storitev, ko se v evidenco zemljiškega katastra pridobijo novi podatki o mejah parcel (ureditev meje, parcelacija,...).

Podatki zemljiškega katastra se nanašajo na zelo različno stanje po parcelah, saj se zemljiški kataster vzdržuje predvsem na podlagi zahtev strank. V kolikor je na terenu prisotna sprememba, pa stranaka ne zahteva evidentiranja le-te v zemljiškem katastru, podatki v zemljiškem katastru ne odražajo stanja na terenu.

REGISTER PROSTORSKIH ENOT:

1. Problem razlicnosti podatkov mej občin in mej katastrskih občin je znan in evidentiran ter izhaja iz načina zajema oz. vzpostavitve dveh različnih podatkovnih slojev (meje katastrskih občin iz ZKP iz zemljiškega katastra in meje občin iz registra prostorskih enot). Oba podatkovna sloja sta nastala na različnih geodetskih osnovah:
- ZKP na osnovi pretvorbe grafičnega dela zemljiškega katastra v digitalno obliko (del tega tudi je bil tudi postopek transformacije v državni koordinatni sistem)
- meje občin pa na osnovi statističnega katastra, ki je bil osnova za register prostorskih enot, ter grafično prenesen na topografske nacrte (TTN05 oz. TTN10).

- Meje občin v večini sicer potekajo po parcelnih mejah (oz. po meji katastrske občine). Tudi v opisnih podatkih zemljiškega katastra je vsaki parceli pripisana občina, vendar se pri graficnem prikazu izkaže, da meje občine in katastrskih občin nista popolnoma enaki. Pri tem ne gre le za problem natančnosti samih graficnih podatkov, ampak predvsem za problem različnih geodetskih osnov obeh slojev, ki se izrisujeta skupaj. Meje občin so sestavljene iz naselij, same občinske meje pa niso bile posebej nikoli določene. Meje občine tako sestavlja poligon zunanjih mej naselij, ki sestavljajo občino. Meje naselij so po identičnem postopku sestavljene iz nekdanjih statističnih okolštev, ki jih je zgolj shematsko vodil statistični urad. Konec 70 let prejšnjega stoletja so bili ti prikazi prenesli na TTN5 oz. TTN10. Ti podatki so bili osnova za popis prebivalstva leta 1981, ko je bila sprejeta tudi ustrezna zakonodaja in vzpostavljen takratni register teritorialnih enot.
- Spreminjanja meje občin je bila tako po predhodni kot je tudi po sedanjih zakonodaji v pristojnosti občin. Naselja so postali gradniki občin konec leta 1994 ob uvedbi nove lokalne samouprave. Do takrat so bili gradniki občine katastrske občine, katerih spreminjanje pa je bilo in je tudi danes v pristojnosti Geodetske uprave. Tudi obseg in pogostost spreminjanja mej katastrskih občin je drugačen kot to velja za meje občin (praviloma se meje katastrskih občin kot posledica vzdrževanja zemljiškega katastra spreminjajo pogosteje).
- Vsebinska uskladitev dveh slojev (mej katastrskih občin in mej naselij), ki sta nastala na dveh različnih graficnih osnovah, pomeni ne zgolj tehnično uskladitev, temveč predvsem sistemsko rešitev, povezano tudi z zakonodajo (pravila glede ustanovitve in spreminjanja mej občin), kar pa ni v pristojnosti Geodetske uprave.

DTK:

- Geodetska uprava skrbi tudi za topografske podatke za območje celotne Slovenije.
- Od leta 2002 vzpostavlja zbirko topografskih podatkov DTK 5, ki ustreza natančnosti menila 1 : 5000. Zbirka nadomešča temeljne topografske načrte (TTN), ki se od leta 1997 ne vzdržujejo več.
- Zajem podatkov v zbirko se izvaja iz stereoparov posnetkov aerosnemanja. Vsi objekti, ki se zajamejo na novo, so zajeti tri-razsežnostno. Natančnost zajetih podatkov, tako višinska kot planimetrična, je +/-1 m (srednje odstopanje).
- Zajeti podatki zaenkrat pokrivajo dobrih 60% države. Eden od namenov zbirke topografskih podatkov DTK 5 je prikaz prostorskih planskih aktov občin.
- Od topografskih kart Geodetska uprava vzdržuje državno topografsko karto menila 1 : 50 000 (DTK 50). Karta je bila izdelana v letih 2000 do 2005, v letu 2006 pa se je začela vzdrževati. Državne topografske karte 1 : 25 000 (DTK 25), ki je bila izdelana v letih 1994 do 1999, Geodetska uprava zaenkrat ne vzdržuje.
- Vzdrževanje topografskih podatkov je neodvisno od volje strank.

DOF:

- Geodetska uprava z 2 do 4 letnim ciklom vzdrževanja zagotavlja tudi banjni ortofoto nacr, ki se izdelata na podlagi aeroposnetkov. Velikost slikovnega elementa izdelanega ortofota je 0,5 m, na posameznih, manjših območjih pa 0,25 m. Geometrična natančnost ortofota oz. srednje odstopanje je +/- 1m.
- Vzdrževanje podatkov prikazanih na DOF-u je neodvisno od volje strank.

KATASTER STAVB:

- Kataster stavb je relativno nova evidenca, ki je bila že v osnovi izdelana v državnem koordinatnem sistemu.
- Prvi zajem je bil izveden fotogrametrično in se zato (logično) ujema s podatki DOF, saj je osnova ista.
- Vzdrževanje podatkov poteka podobno kot velja za zemljiški kataster —na osnovi zahteve strank in le izjemoma po uradni dolžnosti (predvsem uskladitev podatkov).

V zgoraj navedenih pojasnitvah o ločenem nastanku, vzdrževanju in natančnosti posameznih podatkov v različnih nepremicinskih evidencah, je potrebno iskati tudi razloge za (ne)ujemanje podatkov posameznih evidenc in spreminjanje podatkov. Ne glede na stopnjo (ne)ujemanja pa samo zaradi neujemanja oz. neskladnosti podatkov ni mogoče govoriti o napakah v evidencah (izjema so dejanske napake, do katerih je prišlo v postopkih).

NEUJEMANJE PODATKOV RAZLIČNIH EVIDENC:

Prvi razlog za neujemanje je izvor evidence. Boljšo oz. zelo dobro stopnjo položajnega ujemanja je mogoče zaslediti tam, kjer je izvor istovrsten:

- Tako so podatki DOF, katastra stavb, numeričnih zemljiško katastrskih izmer numeričnega izvora v državnem koordinatnem sistemu in med sabo primerljivi oz. usklajeni.
- V nasprotju pa večina podatkov zemljiškega katastra (ca 75% ozemlja Slovenije) izhaja iz graficne izmere. Podatki so bili s pomočjo več tehničnih postopkov preneseni (premaknjeni) v državni koordinatni sistem. Pri tem pa ni možno povsod zadostiti kakovosti podatkov iste natančnosti, kot je dosežena z izmero v državnem koordinatnem sistemu.

Drugi razlog za neujemanje je način vzdrževanja evidence. V kolikor je vzdrževanje odvisno pretežno od zahtev strank (zemljiški kataster, kataster stavb) se podatki teh evidenc (po obsegu oz. vsebini) slabše ujemajo s podatki evidence, kjer se zavede stanje na določen datum (npr. DOF) neodvisno od volje strank.

SPREMENJENI PODATKI ISTE EVIDENCE

Na podlagi naročil za izdajo podatkov iz raznih evidenc geodetska uprava izda podatke, ki so v evidenci vpisani na datum izdaje. Ker se podatki v evidencah spreminjajo s postopki vzdrževanja, med izdanimi podatki v različnih časovnih obdobjih nastopijo različne. Postopki vzdrževanja pa so lahko postopki:

- na zahtevo strank
- po uradni dolžnosti ali
- nova nastavitve (npr. DOF, DTK).

INTERPRETACIJA (NE)UJEMANJA PODATKOV

Današnja tehnologija je poleg digitalizacije podatkov posameznih evidenc prinesla tudi novost in sicer zelo enostavno primerjavo podatkov različnih evidenc. Pri tem pa nastopijo težave, ko pri »uparjanju« evidenc uporabnik podatkov enostavno pozabi na izvor in kakovost podatkov, ki jih primerja. Interpretacija podatkov različnih evidenc je zelo pomembna in jo lahko opravi le oseba z ustreznim strokovnim znanjem. Nikakor ni mogoče posplošnih ocen kvalitete uporabiti neposredno na vseh območjih. Zaradi tega tudi interpretacije ni mogoče zagotoviti za celotno območje vnaprej, ampak je stvar strokovne presoje na ožjem območju.

NATANČNOST IZMERE

Geodetski instrumenti danes omogočajo izvajanje izmer z zelo veliko (nekaj cm) natančnostjo. Vendar pa to prvenstveno vpliva na natančnost izmerjenih koordinat zemljiško katastrskih točk in le posledično na položajno natančnost grafičnega prikaza mej parcel, zemljišč pod stavbo in parcelnih števil v ZKN. Na sam grafičen prikaz v ZKP (za ca 75% ozemlja Slovenije) to nima zelo velikega vpliva, saj je pri vzdrževanju ZKP nujno upoštevati tudi pravila, ki zagotavljajo, da ZKP še vedno ustreza izhodiščni definiciji (ZKP je slika oblike in medsebojne lege parcel).

Kljub temu pa so posledica sprememb podatkov po teh postopkih (npr. nove izmere, posamicne ureditve, parcelacije,...) vidne tudi kot sprememba grafičnega zarisa in grafičnih koordinat – kar predstavlja koordinatni zamik posameznega območja zemljiškega katastra glede na predhodno stanje.

NACIN UPORABE PODATKOV

Nacin, kako v postopkih uporabiti podatke različnih evidenc, je odvisen od predpisov, kot tudi od namena, ki ga pri določenem postopku zasledujemo. Tako npr.:

1. ZEN že prepoveduje neposredno uporabo ZKP za ugotavljanje poteka meje po podatkih zemljiškega katastra. S tem je jasno, da tudi povsod tam, kjer je meja je meja po podatkih zemljiškega katastra zelo pomembna, podatkov ZKP ni mogoče neposredno uporabiti.
2. Pravilnik o geodetskem načrtu (Uradni list RS, št. 40/04 in 33/07-ZPNact) v 4. členu obvezuje geodetska podjetja, da v primeru položajno neuskkljenih podatkov podatke posebej za izdelavo geodetskega načrta uskladijo. Prav tako jih napotuje, da je treba v primeru, ko podatki o mejah zemljiških parcel glede na namen uporabe geodetskega načrta niso dovolj natančni, meje pred prikazom v geodetskem načrtu urediti skladno s predpisi ZEN.

Pri vsaki uporabi podatkov, ki je praviloma specifična in ne univerzalna, je torej nujno paziti tako na kvaliteto podatkov, kot tudi na namen njihove uporabe.

Ker je namen uporabe podatkov lahko zelo različen in odvisen od potreb uporabnika, Geodetska uprava ne more (posplošeno) predlagati, katere podatke iz katerih prostorskih evidenc naj uporabnik enostavno vzame in uporabi. To je pristojnost in dolžnost uporabnika, ki mora ob upoštevanju veljavnih predpisov sam oceniti katere podatke je smiselno oz. možno uporabiti. V kolikor tega znanja uporabnik sam nima, lahko, kot za vsako drugo strokovno področje angažira za pomoč strokovnega izvedenca, kar pa, glede na predpisane obveznosti in zahtevnosti, ni Geodetska uprava.

S spoštovanjem,

Pripravi:

Sodelavci Urada za nepremicnine
in območnih geodetskih uprav

Aleš SELIŠKAR
GENERALNI DIREKTOR

Poslati:

1. naslovniku
2. Ministrstvo za okolje in prostor (gp.mop@gov.si)
3. Združenje občin Slovenije (info@zdruzenjeobcin.si)
4. Skupnost občin Slovenije (info@skupnostobcin.si)
5. dokumentarno gradivo, tu

PRILOGA B: Prikaz stanja prostora – grafični del, legenda (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj).

PRIKAZ STANJA PROSTORA za OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT OBČINE ŠENTILJ Grafični del

LEGENDA

KARTA: GRAFIČNI PRIKAZ RABE PROSTORA

RABA PROSTORA

Namensta raba iz prostorskih aktov

- **SN** Stavbna zemljišča v ureditvenem območju za poselitev - ureditveno območje naselij
- **SO** Stanovarske površine
- **ZO** Stavbna zemljišča izven ureditvenih območij za poselitev
- **GO** Gosposodba območja centralnih dejavnosti
- **DO** Druga območja centralnih dejavnosti
- **PO** Površine za industrijo
- **GO** Gospodarske cone
- **FO** Parki
- **PO** Površine za oddih, rekreacijo in šport
- **PO** Poljopričje
- **DO** Druge urejene zelene površine
- **I** Območja prometne infrastrukture
- **PZ** Površine zelenice
- **PO** Površine cest
- **F** Območja prometnih površin
- **PO** Ostale prometne površine
- **PO** Območja okoljske infrastrukture
- **PO** Območja zemljišč s posebnimi naravnimi razmesami
- **PO** Površine drugih območij
- **PO** Območja jezov
- **PO** Najboljša kmetijska zemljišča
- **PO** Druga kmetijska zemljišča
- **PO** Vodna zemljišča odmrznili voda
- **PO** Območja vodne infrastrukture

— Vodotoki

Območja, večja od 5000 m², kjer se namerna raba uveljavlja celovito in naravno raba rabe iste.

- **K** Kmetijska zemljišča (dejanska raba)
- **G** Gozd (dejanska raba)
- **P** Pozidane in sanjane zemljišča (dejanska raba)
- **V** Vode (dejanska raba)

KARTA: GRAFIČNI PRIKAZ GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE GRAFIČNI PRIKAZ VARSTVENIH REŽIMOV

OMREŽJA IN OBJEKTI GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE

- **0001** Avtocesta s priljubili - obstoječa
- **0001** Ostale državne ceste - obstoječe
- **0001** Lokalne ceste - obstoječe
- **0001** Javne poti in pešne ceste - obstoječe
- **0001** Zelenišča proga - obstoječa
- **0001** Varovalni pregovni pas (200 m - glavna proga, 80 m - industrijski tir)
- ▲ **0001** Razdelilne transformatorske postaje - obstoječe
- ▲ **0001** Transformatorske postaje - obstoječe
- ▲ **0001** Transformatorske postaje - načrtovane
- ▲ **0001** Elektroenergetski vodi - obstoječi (400 kV, 110 kV, 20 kV, 0,4 kV)
- ▲ **0001** Elektroenergetski vodi - načrtovani (400 kV, 110 kV)
- ▲ **0001** Elektroenergetski vodi - načrtovani postolji
- ▲ **0001** Varovalni pasovi elektroenergetskih vodov (10 m - 1020 kV, 15 m - 110 kV, 25 m - 400 kV)
- ♦ **0001** Antenski stolpi na omrežju elektronskih komunikacij - obstoječi
- ♦ **0001** Antena na omrežju elektronskih komunikacij - obstoječa
- ♦ **0001** Komunikacijski vodi - obstoječi
- ♦ **0001** Komunikacijski vodi - predvideni
- ♦ **0001** Objekti na plovobnem omrežju - obstoječi
- ♦ **0001** Plovovodi 18 bar, 9 bar - obstoječi
- ♦ **0001** Plovovodi 18 bar - načrtovani
- ♦ **0001** Plovovodi 9 bar - načrtovani
- ♦ **0001** Varovalni pasovi plovovodov (100 m - 10 bar, 50 m - 04 bar, 5 m - 0,1 bar)
- ♦ **0001** Vodotoki - obstoječi
- ♦ **0001** Vodna napeljava - obstoječa
- ♦ **0001** Vodna zajetja - obstoječa
- ♦ **0001** Objekti na vodovodnem omrežju - obstoječi
- ♦ **0001** Cevovodi za pitno vodo - obstoječi
- ♦ **0001** Cevovodi za pitno vodo - načrtovani
- ♦ **0001** Cevovodi za odpadno vodo - obstoječi
- ♦ **0001** Cevovodi za odpadno vodo - načrtovani
- ♦ **0001** Objekti na kanalizacijskem omrežju - obstoječi
- ♦ **0001** Cevovodi za odpadno vodo - obstoječi
- ♦ **0001** Cevovodi za odpadno vodo - načrtovani
- ♦ **0001** Kvalitativne obilne nepravne - obstoječe
- ♦ **0001** Odlagališča odpadkov - obstoječa

VARSTVENI REŽIMI

Varstva, zavaranja, ograde in druga območja s posebnimi pravnimi režimi, vzpostavljenimi na podlagi predpisov

- **0001** Vrednotena območja - občinski nivo
- **0001** Naravne vrednote (botanične, zoološke, hidrološke, etnološke, ...), (pojav točkovega značaja)
- **0001** Naravne vrednote (botanične, zoološke, hidrološke, ...), (pojav območnega značaja)
- **0001** Neprerivna kulturna dediščina iz registra (pojav območnega značaja)
- **0001** Neprerivna kulturna dediščina iz registra (pojav točkovega značaja)
- **0001** S / kulturni spomeniki (na podlagi alfa o razlagah)
- **0001** VOS / kulturni spomeniki (na podlagi alfa o razlagah)
- **0001** D / kulturna dediščina iz strokovnih zapisov varstva
- **0001** AN / registrirano arheološko najdišče

- **0001** Območja Natura 2000
- **0001** Ekološko pomembna območja
- **0001** Gozdni rezervati
- **0001** Območja rednih poplav
- **0001** Območja katastrofalnih poplav
- **0001** Sanacija opuščenega tovarniškega kanala - zaspavanje z inertnim materialom
- **0001** Območja občinskih prostorskih aktov izvedbenega značaja
- **0001** Območja državnih prostorskih aktov izvedbenega značaja - veljavni akti
- **0001** Območja državnih prostorskih aktov izvedbenega značaja - akti v pripravi

SKUPNI PRIKAZI NA VSEH KARTAH

PRIKAZ MEJE OBMOČJA PROSTORSKEGA AKTA:

- Meja območja prostorskega akta, tj. območnega prostorskega načrta, je enaka meji občine.
- Meja občine iz registra prostorskih aktov - RPE (GURS, 14. 6. 2009)

PODATKI O GEODETSKI PODLAGI:

- Državna meja iz registra prostorskih aktov (GURS, 11. 6. 2007)
- Meja in imena kmetijskih občin (GURS, podatki iz registra prostorskih aktov, stanje 28. 10. 2009)
- Meja in številni parceli iz zemljišne katastrskega prikaza - ZLP (GURS, stanje podatkov 28. 10. 2009)
- Stanja iz katastra stavb - KASB (GURS, stanje podatkov 28. 10. 2009)
- MURA - imena iz registra zemljiških linij - REZB (GURS, stanje podatkov 28. 10. 2009)

VIRI:

Viri za grafični del prikaza stanja prostora so navedeni v tekstualnem delu prikaza stanja prostora.

Vir podatkov o kulturni dediščini:
Pravni režimi varstva kulturne dediščine (eVID),
Register neprerivne kulturne dediščine (RiKd),
Ministrstvo za kulturo, stanje na dan 23. 4. 2010

PRILOGA C: Del legende PSP, ki se nanaša na geodetske podlage (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj).

SKUPNI PRIKAZI NA VSEH KARTAH

PRIKAZ MEJE OBMOČJA PROSTORSKEGA AKTA:

Meja območja prostorskega akta, tj. občinskega prostorskega načrta, je enaka meji občine.

Meja občine iz registra prostorskih enot - RPE (GURS, 14. 8. 2008)

PODATKI O GEODETSKI PODLAGI:

Državna meja iz registra prostorskih enot (GURS, 11. 6. 2007)

Meje in imena katastrskih občin (GURS, podatki iz registra prostorskih enot, stanje 28. 10. 2009)

Meje in številke parcel iz zemljiško katastrskega prikaza - ZLP (GURS, stanje podatkov 28. 10. 2009)

Stavbe iz katastra stavb - KAST (GURS, stanje podatkov 28. 10. 2009)

Imena iz registra zemljepisnih imen - REZI5 (GURS, stanje podatkov 28. 10. 2009)

PRILOGA Č: Del legende PSP, ki se nanaša na rabo prostora (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj).

RABA PROSTORA

Namenska raba iz prostorskih aktov

UON	Stavbna zemljišča v ureditvenem območju za poselitev - ureditveno območje naselj
SS	Stanovanjske površine
RG	Stavbna zemljišča izven ureditvenih območij za poselitev
CU	Osrednja območja centralnih dejavnosti
CD	Druga območja centralnih dejavnosti
IP	Površine za industrijo
IG	Gospodarske cone
ZP	Parki
ZS	Površine za oddih, rekreacijo in šport
ZK	Pokopališča
ZD	Druge urejene zelene površine
I	Območja prometne infrastrukture
PŽ	Površine železnic
PC	Površine cest
P	Območja prometnih površin
PO	Ostale prometne površine
O	Območja okoljske infrastrukture
PR	Območja zemljišč s posebnimi naravnimi razmerami
BD	Površine drugih območij
G	Območja gozdov
K1	Najboljša kmetijska zemljišča
K2	Druga kmetijska zemljišča
VC	Vodna zemljišča celinskih voda
VI	Območja vodne infrastrukture

— Vodotoki

Območja, večja od 5000 m², kjer se namenska raba razlikuje od osnovne namenske rabe:

	Kmetijska zemljišča (dejanska raba)
	Gozd (dejanska raba)
	Pozidana in sorodna zemljišča (dejanska raba)
	Vode (dejanska raba)

PRILOGA D: Del legende PSP, ki se nanaša na GJI (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj).

OMREŽJA IN OBJEKTI GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE

- 165011 Avtoceste s priključki - obstoječe
- 440431 Ostale državne ceste - obstoječe
- 665401 Lokalne ceste - obstoječe
- 943931 Javne poti in gozdne ceste - obstoječe

- 40 Železniške proge - obstoječe
- : Varovalni progovni pas (200 m - glavna proga, 80 m - industrijski tir)
 - Razdelilne transformatorske postaje - obstoječe
 - Transformatorske postaje - obstoječe
 - Transformatorske postaje - načrtovane
- Elektroenergetski vodi - obstoječi (400 kV, 110 kV, 20 kV, 0,4 kV)
- Elektroenergetski vodi - načrtovani (400 kV, 110 kV)
- Elektroenergetski vodi - načrtovani (ostali)
- : Varovalni pasovi elektroenergetskih vodov (10 m - 10/20 kV, 15 m - 110 kV, 25 m - 400 kV)
 - Antenski stolpi na omrežju elektronskih komunikacij - obstoječi
 - Antene na omrežju elektronskih komunikacij - obstoječe
- Komunikacijski vodi - obstoječi
- Komunikacijski vodi - predvideni
- Objekti na plinovodnem omrežju - obstoječi
- Plinovodi 16 bar, 8 bar - obstoječi
- Plinovodi 16 bar - načrtovani
- Plinovodi 8 bar - načrtovani
- : Varovalni pasovi plinovodov (100 m - 16 bar, 30 m - 8/4 bar, 5 m - 0,1 bar)
 - Vodohrani - obstoječi
 - Vodno črpališče - obstoječe
 - Vodna zajetja - obstoječa
 - Objekti na vodovodnem omrežju - obstoječi
 - Cevovodi za pitno vodo - obstoječi
 - Cevovodi za pitno vodo - načrtovani
 - Črpališča in razbremenilniki na kanalizacijskem omrežju - obstoječi
 - Čistilne naprave za odpadno vodo - obstoječe
 - Objekti na kanalizacijskem omrežju - obstoječi
 - Cevovodi za odpadno vodo - obstoječi
 - Cevovodi za odpadno vodo - načrtovani
 - Komunalne čistilne naprave - obstoječe
 - Odlagališča odpadkov - obstoječa

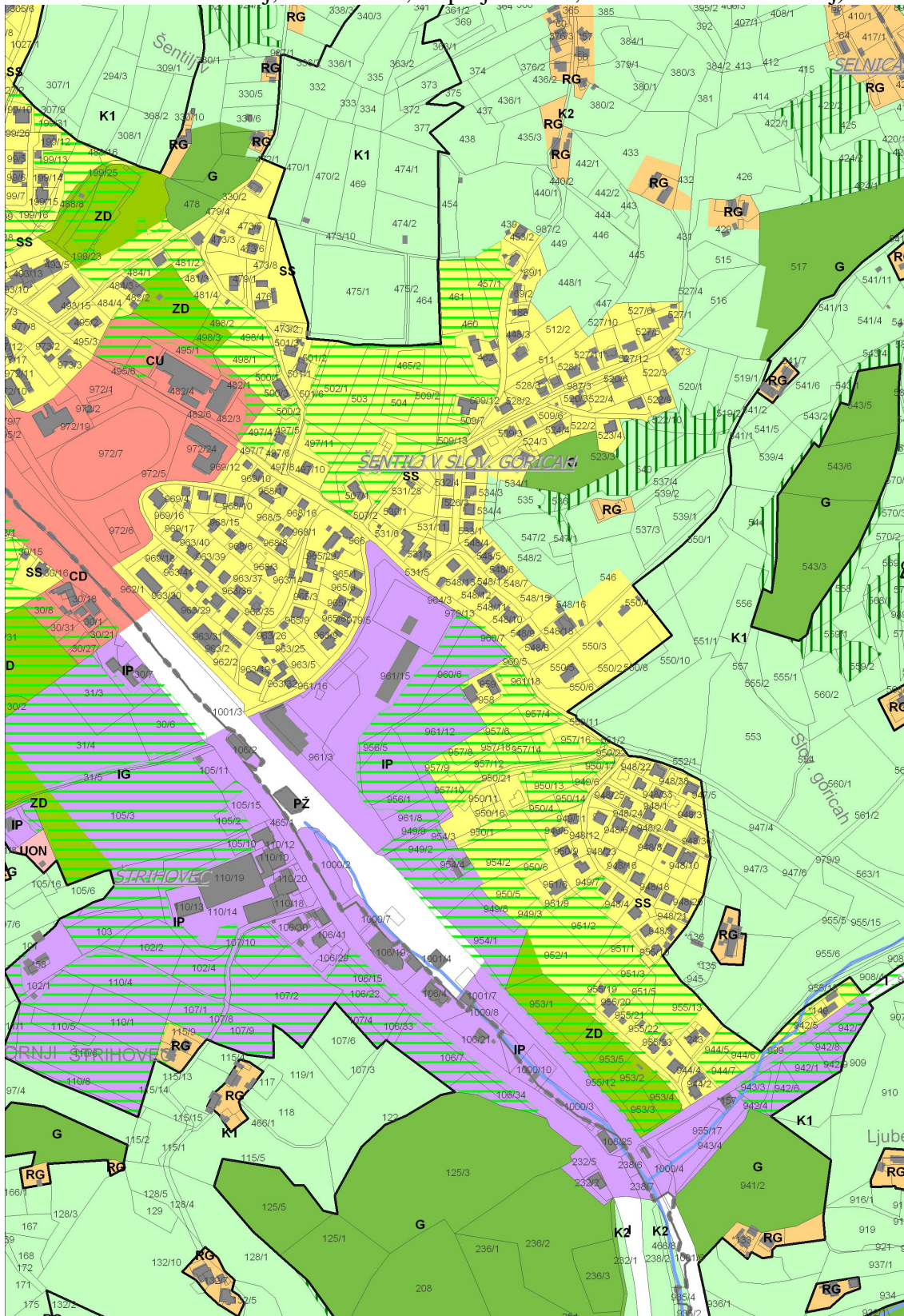
PRILOGA E: Del legende PSP, ki se nanaša na varstvene režime (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj).

VARSTVENI REŽIMI

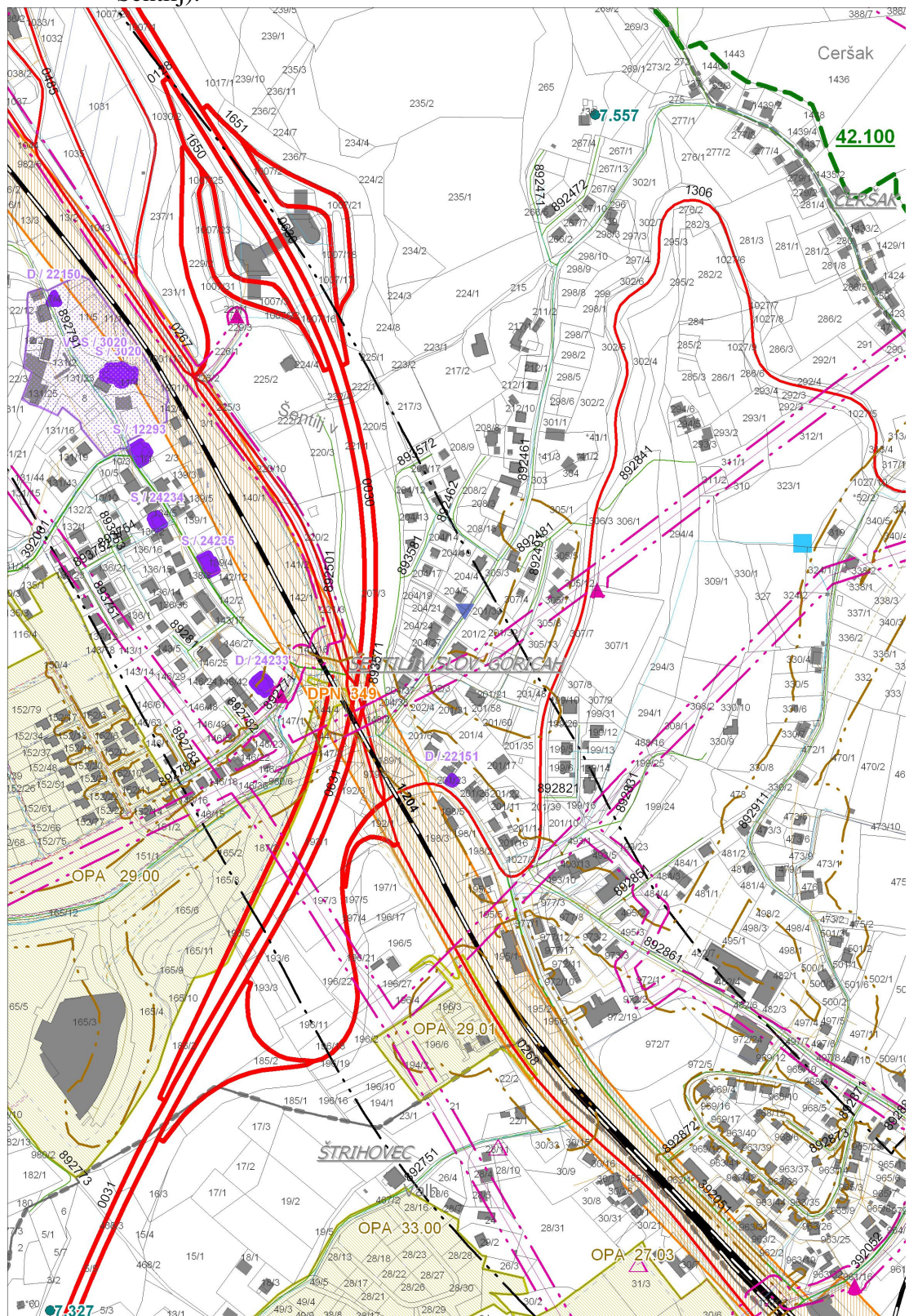
Varstvena, zavarovana, ogrožena in druga območja s posebnim pravnim režimom, vzpostavljenim na podlagi predpisov

- Vodovarstvena območja - občinski nivo
- Naravne vrednote (botanične, zoološke, hidrološke, ekosistemske...) (pojav točkovnega značaja)
- Naravne vrednote (botanične, zoološke, ekosistemske, ...) (pojav območnega značaja)
- Nepremična kulturna dediščina iz registra (pojav območnega značaja)
- Nepremična kulturna dediščina iz registra (pojav točkovnega značaja)
 - S / kulturni spomeniki (na podlagi akta o razglasitvi)
 - VOS / vplivna območja kulturnih spomenikov (na podlagi akta o razglasitvi)
 - D / kulturna dediščina (iz strokovnih zasnov varstva)
 - AN / registrirana arheološka najdišča
- Območja Natura 2000
- Ekološko pomembna območja
- Gozdni rezervati
- Območja redkih poplav
- Območja katastrofalnih poplav
- Sanacija opuščenega tovarniškega kanala - zasipavanje z inertnim materialom
- Območja občinskih prostorskih aktov izvedbenega značaja
- Območja državnih prostorskih aktov izvedbenega značaja - veljavni akti
- Območja državnih prostorskih aktov izvedbenega značaja - akti v pripravi

PRILOGA F: Karta rabe prostora – izrez iz dela PSP za rabo prostora, kjer je gostota pojavov največja (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj).

PRILOGA G: Karta GJI in varstvenih režimov – izrez iz dela PSP za GJI in varstvene režime, kjer je gostota pojavov največja (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj).

PRILOGA H: Tekstualni del PSP, ki se nanaša na dejansko in namensko rabo prostora ter ugotavljanje razlik površin, ki so večje od 5000 m² (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj).

Bilanca površin glede na NRP največja (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj):

VRSTA NAMENSKE RABE PROSTORA	OZNAKA NAMENSKE RABE PROSTORA	POVRŠINA (ha)	ODSTOTEK OD POVRŠINE OBČINE (%)	UVRSTITEV V AGREGIRANO SKUPINO RABE PROSTORA ZA PRIMERJAVO Z DEJANSKO RABO ZEMLJIŠČ
Najboljša kmetijska zemljišča	K1	2963,10	45,58	1
Druga kmetijska zemljišča	K2	675,83	10,40	1
Območja gozdov	G	2119,09	32,60	2
Ureditvena območja naselij	UON	10,63	0,16	3
Stanovanjske površine	SS	123,98	1,91	3
Osrednja območja centralnih dejavnosti	CU	30,56	0,47	3
Druga območja centralnih dejavnosti	CD	5,93	0,09	3
Površine za industrijo	IP	31,79	0,49	3
Gospodarske cone	IG	3,58	0,06	3
Površine drugih območij	BD	6,91	0,11	3
Druge urejene zelene površine	ZD	15,03	0,23	3
Površine za oddih, rekreacijo in šport	ZS	21,87	0,34	3
Parki	ZP	0,17	0,00	3
Pokopališča	ZK	2,13	0,03	3
Območja prometne infrastrukture	I	94,26	1,45	3
Območja prometnih površin	P	0,76	0,01	3
Površine cest	PC	6,31	0,10	3
Površine železnic	PŽ	2,39	0,04	3
Ostale prometne površine	PO	27,99	0,43	3
Območja okoljske infrastrukture	O	0,73	0,01	3
Stavbna zemljišča izven ureditvenih območij za poselitev	RG	277,56	4,27	3
Območja zemljišč s posebnimi naravnimi razmerami	PR	19,98	0,31	4
Območja vodne infrastrukture	VI	1,01	0,02	7
Vodna zemljišča celinskih voda	VC	59,45	0,91	7
SKUPAJ		6501,04	100,000	/

Agregirana bilanca površin glede na NRP največja (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj):

VRSTA (OSNOVNE) NAMENSKE RABE PROSTORA (agregirano za potrebe primerjave z dejansko rabo zemljišč)	UVRSTITEV V SKUPINO RABE PROSTORA ZA PRIMERJAVO Z DEJANSKO RABO ZEMLJIŠČ	POVRŠINA (ha)	ODSTOTEK OD POVRŠINE OBČINE (%)
KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (najboljša in druga)	1	3638,93	55,97
GOZDOVI	2	2119,09	32,60
STAVBNA ZEMLJIŠČA ipd.	3	662,59	10,19
OSTALA ZEMLJIŠČA (območja zemljišč s posebnimi naravnimi razmerami)	4	19,98	0,31
VODNA ZEMLJIŠČA	7	60,45	0,93
Skupaj:		6501,04	100,00

Bilanca površin, izhajajoča iz podatkov o dejanski rabi kmetijskih in gozdnih zemljišč (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj):

DEJANSKA RABA ZEMLJIŠČ	OZNAKA DEJANSKE RABE ZEMLJIŠČ	POVRŠINA (ha)	ODSTOTEK OD POVRŠINE OBČINE (%)	UVRSTITEV V AGREGIRANO SKUPINO RABE PROSTORA ZA PRIMERJAVO Z NAMENSKO RABO PROSTORA
Njiva	1100	817,98	12,59	1
Trajne rastline na njivskih površinah	1180	0,55	0,00	1
Rastlinjak	1190	0,22	0,00	1
Vinograd	1211	142,11	2,19	1
Intenzivni sadovnjak	1221	69,03	1,06	1
Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak	1222	192,25	2,98	1
Ostali trajni nasadi	1240	0,89	0,00	1
Trajni travnik	1300	1874,03	28,84	1
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1410	152,20	2,35	1
Plantaža gozdnega drevja	1420	0,40	0,00	
Drevesa in grmičevje	1500	94,03	1,45	1
Neobdelano kmetijsko zemljišče	1600	14,25	0,22	1
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	1800	4,35	0,01	1
Gozd	2000	2542,71	39,14	2
Pozidano in sorodno zemljišče	3000	530,58	8,17	3
Ostalo zamočvirjeno zemljišče	4220	0,42	0,00	4
Voda	7000	64,25	1,00	7
SKUPAJ	/	6500,25	100,00	/

Agregirana bilanca površin, izhajajoča iz podatkov o dejanski rabi kmetijskih in gozdnih zemljišč (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj):

VRSTA DEJANSKE RABE ZEMLJIŠČ (agregirano za potrebe primerjave z namensko rabo prostora)	UVRSTITEV V AGREGIRANO SKUPINO RABE PROSTORA ZA PRIMERJAVO Z NAMENSKO RABO PROSTORA	POVRŠINA (ha)	ODSTOTEK OD POVRŠINE OBČINE (%)
kmetijska zemljišča	1	3362,29	51,72
gozd	2	2542,71	39,12
pozidana in sorodna zemljišča	3	530,58	8,16
ostala zemljišča	4	0,42	0,00
vode	7	64,25	1,00
Skupaj:	/	6500,25	100,00

Primerjalna tabela z agregiranimi in zvrstno primerljivimi podatki o površinah osnovne namenske in osnovne dejanske rabe zemljišč (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj):

VRSTA RABE PROSTORA	AGREGIRANA SKUPINA RABE PROSTORA	NAMENSKA RABA PROSTORA (NRP) - POVRŠINA (ha)	DEJANSKA RABA ZEMLJIŠČ (DRZ) - POVRŠINA (ha) *	RAZLIKA NRP - DRZ (ha)
KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	1	3638,93	3362,70	276,23
GOZDOVI	2	2119,09	2543,02	- 423,93
STAVBNA ZEMLJIŠČA / POZIDANA ZEMLJIŠČA	3	662,59	530,64	131,95
OSTALA ZEMLJIŠČA	4	19,98	0,42	19,56
VODNA ZEMLJIŠČA / VODE	7	60,45	64,26	- 3,81
Skupaj:	/	6501,04	6501,04	0,00

PRILOGA I: Tekstualni del PSP, ki se nanaša na določanje območja prostorskega akta (vir: Prikaz stanja prostora za občinski prostorski načrt Občine Šentilj; ZUM d.o.o., št. proj. 9036-2, naročnik: Občina Šentilj).

1. Osnovni podatki za območje prostorskega akta

Površina območja Občinskega prostorskega načrta Občine Šentilj (kratko: OPN), ki je **hkrati površina celotne občine**, znaša:

(a) glede na uradno mejo občine v registru prostorskih enot (GURS, stanje 14. 8. 2008): 65.012.432,57 m² (tj. 6501,24 ha);

(b) glede na mejo občine, usklajeno z zemljiško katastrskim prikazom na dan 15. 12. 2009 in upošteva je potek meje iz veljavnega prostorskega plana občine iz leta 2004: 65.010.351,8 m² (tj. **6501,04 ha**).

Razlika med prvo in drugo površino znaša -2080,77 m² (tj. **0,21 ha** ali 0,0032 % od zgoraj navedene površine (a)).

Spričo zgornjih navedb se v pričujočem tekstualnem delu PSP kot izhodišče za izračune oz. bilance površin upošteva zgoraj navedena površina pod (b).

